Årsredovisning 2024

Länsstyrelsen i Södermanlands län

Länsstyrelsen
Södermanlands län

Titel:	Länsstyrelsen i Södermanlands län årsredovisning 2024
Utgivare:	Andres Delgado Lopez
Rapportnummer:	3
Diarienummer:	1187-2025
Utgivningsår:	2025
Omslagsbild:	Kollage av Josefin Andersson, foto Roger Arnefalk och Josefin Andersson
ISSN:	1400-0792

Innehåll

LANDSHÖVDINGEN HAR ORDET 5

OM ÅRSREDOVISNINGEN 6

Årsredovisningens kapitelindelning 6

Förklaring av begrepp 7

Bedömningsgrunder 7

OM LÄNSSTYRELSEN 8

Våra uppgifter, uppdrag och mål 8

Strategisk styrning och planering 9

Intern styrning och kontroll 9

Organisation 10

MYNDIGHETSÖVERGRIPANDE RESULTATREDOVISNING 13

Verksamhetsöversikt 13

Nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030 13

Integrering av tvärsektoriella frågor 22

Arbetsmiljö och medarbetare 25

Länsstyrelsens arbete med nationella stödverksamheter och resurssamverkan 28

RESULTATREDOVISNING PER VERKSAMHETSOMRÅDE 30

Övrig förvaltning och trafikföreskrifter 31

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor 36

Regional tillväxt och infrastrukturplanering 46

Hållbar samhällsplanering och boende 50

Energi och klimat 60

Kulturmiljö 68

Samhällsskydd och beredskap 75

Naturvård och miljöskydd 82

Areella näringar 99

Folkhälsa, jämställdhet, integration m.m. 108

ÖVRIG REDOVISNING 114

Information av väsentlig betydelse 114

Sammanställning av väsentliga uppgifter 115

Avgiftsbelagd verksamhet 117

ÅRET I SIFFROR 119

Tabell A – Verksamhetskostnader 2022–2024 119

Tabell B– Verksamhetskostnader och myndighetsgemensam verksamhet 120

Tabell C – Årsarbetskrafter 2022–2024 122

Tabell D – Representation 124

Tabell E – Lokaler 124

Tabell F – Redovisning av ärenden 2024 125

Tabell G – Överklagade beslut 2024 126

Tabell H – Överklagade beslut som ändrats i högre instans 2024 128

Tabell I – Handläggningstider 129

FINANSIELL REDOVISNING 133

Resultaträkning 134

Balansräkning 135

Anslagsredovisning 137

Tilläggsupplysningar och noter 138

LANDSHÖVDINGENS UNDERSKRIFT AV ÅRSREDOVISNINGEN 162

BILAGOR 163

Bilaga A Länsstyrelseinstruktionen 163

Bilaga B Regleringsbrevsuppdrag 167

Bilaga C Övriga uppdrag 170

Bilaga D Redovisas i särskild ordning 171

Bilaga E Länsstyrelsegemensamt 175

Landshövdingen har ordet

Länsstyrelsen i Södermanlands län har under 2024 fortsatt sitt breda och viktiga arbete för att skapa en hållbar och trygg framtid för länets invånare. Det gångna året har präglats av både möjligheter och utmaningar, där vi med samlad kraft har arbetat för att stärka länets beredskap, utveckla den regionala tillväxten och hantera frågor kopplade till bostadsförsörjning, näringsliv och klimat.

Ett fortsatt fokus på säkerhet och totalförsvar har även i år varit nödvändigt. Det försämrade säkerhetsläget har krävt fortsatt förstärkning av länets krisberedskap och förmågan att hantera samhällsstörningar. Vi har genomfört regionala övningar för att stärka samverkan mellan myndigheter, kommuner och civilsamhället. Länsstyrelsen har också arbetat aktivt med frågor kring skydd mot olyckor, Sevesotillsyn och att säkerställa en robust infrastruktur i händelse av kris eller höjd beredskap.

Samtidigt har vi fortsatt att verka för hållbar regional utveckling och näringslivets konkurrenskraft. Genom dialog med länets företagare, offentliga aktörer och organisationer har vi identifierat och stöttat insatser som främjar innovation, kompetensförsörjning och företagande. Bland annat har vi arbetat för att stärka länets livsmedelsproduktion och förvalta bidrag för energieffektivisering och bostadsbyggande. I den hanteringen har vi korta handläggningstider för kompletta ärenden. Positivt är att vi, trots en nedgång i bostadsbyggande på grund av konjunkturen, kunnat ge stöd till fler anpassade bostäder för äldre. Ett annat viktigt område har varit miljö- och klimatarbetet. Under året har vi fortsatt arbetet för att minska länets klimatpåverkan, bland annat genom stöd till solcellsparker, energieffektivisering och insatser för att förbättra vattenkvaliteten i Mälaren och Östersjön.

Utöver den breda verksamhet som regleringsbrev mm kräver har länsstyrelsen ett generellt uppdrag att skapa mötesplatser och uppmuntra samverkan mellan olika aktörer i länet. Landshövding, länsråd och medarbetare deltar i en rad viktiga evenemang och möten, både inom länet och på nationell nivå. Det har handlat om att lyfta frågor kring infrastruktur, näringsliv, utbildning, brottsförebyggande insatser och kultur samt att stärka länets roll i totalförsvarsplaneringen. Landshövdingen har besökt företag, kommuner, forskningsinstitutioner och föreningar för att lyssna på deras behov och bidra till att föra dialogen framåt.

Traditioner och ceremonier är också en del av länsstyrelsens uppdrag. Även i år har vi delat ut Sörmlandsmedaljen till en person som gjort betydande insatser för länets utveckling. Jag har talat vid nationaldags- och Valborgsfirande vid evenemang i länet och vi har genom olika aktiviteter fortsatt arbetet för att synliggöra det kulturarv och den historia som gör Södermanland unikt.

Det är med stor stolthet jag ser tillbaka på det arbete som länsstyrelsens medarbetare har genomfört under året. Södermanland är ett län med både utmaningar och goda utvecklingsmöjligheter. Genom samverkan och gemensamma insatser skapas förutsättningar för en hållbar och trygg framtid.

Beatrice Ask

Landshövding i Södermanlands län

Om årsredovisningen

Syftet med det här avsnittet är att informera om årsredovisningens upplägg och disposition samt att beskriva de huvudsakliga begrepp samt mät- och värderingsmetoder som vi använder. Redovisningsprinciper för finansiella delar, tabeller och ärendestatistik redovisas under rubriken Tilläggsupplysningar och noter i avsnittet Finansiell redovisning.

Årsredovisningens kapitelindelning

Länsstyrelsens årsredovisning är uppbyggd för att motsvara kraven i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB). Den består av följande delar:

- Landshövdingen har ordet
- Om årsredovisningen
- Om Länsstyrelsen
- Myndighetsövergripande resultatredovisning
- Resultatredovisning per verksamhetsområde
- Övrig redovisning
- Året i siffror
- Finansiell redovisning
- Landshövdingens underskrift av årsredovisningen
- Bilagor

Avsnittet Om Länsstyrelsen beskriver länsstyrelsens övergripande uppgift, hur vi arbetar med den strategiska styrningen, verksamhets- och organisationsutveckling samt de länsstyrelsegemensamma stödverksamheterna. Resultatredovisningen innehåller bland annat en myndighetsövergripande redovisning och en redovisning per verksamhetsområde, som utgår från den länsstyrelsegemensamma verksamhets- och ärendestrukturen (VÄS).

Redovisningen per verksamhetsområde inleds med en tabell med instruktionsuppgifter, regleringsbrevsuppdrag och andra återrapporteringsgrunder som redovisas i avsnittet. Efter det redogör vi för verksamhetsområdets uppgifter, uppdrag och mål samt beskriver hur vi genomför verksamheten. Sedan kommer resultatredovisningen med en resultatbedömning.

Under avsnitt Övrig redovisning beskrivs information och uppgifter av väsentlig betydelse samt avgiftsbelagd verksamhet. Året i siffror innehåller bland annat statistik avseende verksamhetskostnader, årsarbetskrafter (ÅA) och ärendehantering, fördelade enligt länsstyrelsernas koder för verksamhets- och ärendestruktur (VÄS). Den finansiella redovisningen innehåller resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisningen samt tilläggsupplysningar och noter.

Bilaga A-C beskriver vilka paragrafer i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, regleringsbrevsuppdrag och övriga uppdrag som ingår i resultatredovisningen samt var i årsredovisningen de redovisas. Bilaga D tydliggör vilka regleringsbrevsuppdrag som

redovisas i särskild ordning. Bilaga E innehåller länsstyrelsegemensam resultatredovisning av uppdrag och funktioner som samordnas. För de länsstyrelser som omfattas av förordningen om intern styrning och kontroll redovisas eventuella underlag för ledningens bedömning i bilaga F.

Förklaring av begrepp

Här förklarar vi några av de begrepp som vi använder oss av i resultatredovisningen.

Uppgifter utgår i regel från förordningar, till största delen från det som står i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion.

Uppdrag utgår till största delen från tidsatta uppdrag som regeringen angett i regleringsbrevet eller i något annat beslut. Länsstyrelsens verksamhet styrs av att vi i utförandet av våra uppgifter och uppdrag ska bidra till att nationella och mer övergripande mål får genomslag i länet och där länsstyrelsens insatser i olika grad påverkar måluppfyllelsen.

I enlighet med Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) använder länsstyrelsen resultatindikatorer som stöd för bedömningar av måluppfyllelsen och resultaten.

Det finns flera områden i resultatredovisningen som länsstyrelsen inte redovisar indikatorer för. Skälen till det är bland annat svårigheter inom vissa områden att definiera relevanta indikatorer som påvisar eller indikerar en resultatutveckling utifrån uppdraget.

Resultat vi redovisar kan bestå av både prestationer och effekter. Resultatbedömningen är den samlade bedömningen av resultatet av länsstyrelsens insatser inom verksamheten.

Bedömningsgrunder

I årsredovisningen används bedömningsgrunder i form av nyckeltal, indikatorer, statistik (exempelvis året i siffror) och övriga resultatbeskrivningar.

För varje verksamhetsområde bedöms resultatet i förhållande till verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål. Resultatet bedöms också i förhållande till redovisade förändringar, skillnader och tillstånd.

För respektive avsnitt i årsredovisningen görs en motiverad sammanvägd bedömning av resultatet. I de fall verksamheten i avsnittet är omfattande kan den kompletteras med en motiverad bedömning per delverksamhet.

De nivåer och omdömen som vi använder för resultatbedömningen är:

- Otillfredsställande: Resultaten når inte upp till målen eller når endast i begränsad omfattning de uppsatta målen.
- Utvecklingsbehov: Resultaten når delvis upp till de uppsatta målen, men inte i tillräcklig omfattning.
- Gott: Resultaten når i all väsentlighet de uppsatta målen.
- Utmärkt: Resultaten når i alla delar de uppsatta målen med god marginal.

Om Länsstyrelsen

I förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion (länsstyrelseinstruktionen) anges att i varje län finns en länsstyrelse som ansvarar för den statliga förvaltningen i länet, om det inte finns någon annan myndighet som ansvarar för särskilda förvaltningsuppgifter.

Som regeringens ombud i länet är länsstyrelsen en viktig länk mellan länets kommuner och dess invånare å ena sidan och regeringen, riksdagen och de centrala myndigheterna å den andra sidan.

Uppgift/uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
1§ Länsstyrelsens ansvar för statlig förvaltning i länet	Länsstyrelseinstruktion

Våra uppgifter, uppdrag och mål

Länsstyrelseinstruktionen anger övergripande inom vilka områden länsstyrelsen har uppgifter och hur länsstyrelsen ska styras och organiseras. Länsstyrelsernas uppdrag ges via lag av riksdagen och via förordningar eller beslut av regeringen, främst i vårt regleringsbrev. Även EU:s direktiv och förordningar styr länsstyrelsernas verksamhet.

Länsstyrelsen arbetar för ett hållbart samhälle. Utifrån de tre dimensionerna social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet arbetar vi för en hållbar utveckling i länet. Länsstyrelsen ansvarar för att beslut från riksdagen och regeringen får regionalt genomslag och vi samordnar den statliga verksamheten. Vi ska ta tillvara både individens och samhällets intressen i utvecklingen av länet. Vi bedriver verksamhet inom flera olika samhällsområden och vi ska vara en kunskapsorganisation som har förmågan att arbeta sektorsövergripande i många frågor.

Det saknas ett övergripande riksdagsbundet mål för länsstyrelserna som helhet. Övergripande ska dock länsstyrelserna verka för att nationella mål ska få genomslag i länen, samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Detta omfattar samtliga län, oavsett ansvars- och uppgiftsfördelning mellan staten, kommunerna och regionerna. I redovisningen av respektive verksamhetsområde knyter vi an till relevanta nationella och regionala mål som uppgifterna och uppdragen ska bidra till att uppnå.

Länsstyrelsen finansieras från flera olika källor. Finansieringen sker till största delen av anslag på statens budget. Till stor del består dessa anslag av det så kallade förvaltningsanslaget. Förvaltningsanslaget utgör i genomsnitt ungefär 50 procent av länsstyrelsernas totala intäkter. Utöver förvaltningsanslaget har länsstyrelsen riktade medel i form av så kallade sakanslag. En annan finansieringskälla är bidragsfinansiering som kommer från andra myndigheter och organisationer. Utöver det bedriver länsstyrelsen avgiftsfinansierad verksamhet och tar in avgifter från organisationer och individer.

Strategisk styrning och planering

Länsstyrelsen i Södermanlands län har löpande och god dialog och samverkan med övriga statliga aktörer i länet, kommuner, näringslivet och regionen.

Formerna för samverkan med regionen formuleras i den gemensamma avsiktsförklaring om samverkan för hållbar regional utveckling mellan Region Sörmland och länsstyrelsen i Södermanlands län som tecknats under 2023 och löper till och med 2027. Avsiktsförklaringen tydliggör arbetsformer, genom att klargöra relevanta uppdrag för arbetet och tydliggöra regionens och länsstyrelsens ansvar i dessa, och prioriterade samverkansområden som är särskilt betydelsefulla för att stärka och säkra en hållbar utveckling i länet.

Dessa områden är:

- Jämlika livsvillkor och god hälsa för alla, med särskilt fokus på barn och unga.
- Goda boende- och livsmiljöer som ger jämlika möjligheter till arbete, välbefinnande och välfärd.
- En hållbar fysisk och digital tillgänglighet och mobilitet.
- Kompetensförsörjning för livslångt lärande.
- Ett växande och dynamiskt näringsliv som bidrar till hållbar omställning.

Samverkansstrukturen är fördelad på:

- En styrgrupp för samverkan på lednings- och chefsnivå med landshövding, länsråd, regionala utvecklingsnämndens presidium, regiondirektören, regionala utvecklingsdirektören samt ansvariga chefer, bilateralt och eller i regionala nätverk och forum.
- Kunskapsutbyte och lärande, bilateralt och eller i regionala nätverk och forum.

Ett 60-tal nätverk där länets aktörer medverkar används även i arbetsprocessen för förankring av viktiga styrdokument för länet. Främjande av länets utveckling är en central del av länsstyrelsens uppgifter och förekommer inom alla verksamhetsområden, så som för frågor om regional tillväxt, viltvård, infrastruktur, bredbandsutbyggnad, grundläggande betaltjänster, förenklingsarbete för företag, förebyggande och bekämpning av hedersrelaterat våld och förtryck med mera. I många fall blir produkten av denna samverkan länsstrategier inom skilda områden.

Intern styrning och kontroll

Länsstyrelsen i Södermanland ska inte tillämpa internrevisionsförordningen (2006:1228) och omfattas därmed inte heller förordningen om intern styrning och kontroll (2007:603). Oavsett detta så har myndighetschefen ett ansvar att säkerställa att myndigheten uppnår verksamhetens mål och uppfyller kraven i myndighetsförordningen. Likaså ska myndigheten förebygga otillbörlig påverkan, korruption och andra oegentligheter. 2023 beslutade Landshövdingen om en intern föreskrift om planering och uppföljning vid Länsstyrelsen i Södermanland. Den gemensamma processen har lett till att myndigheten mer strukturerat än tidigare riskbedömer, planerar och följer upp verksamheten.

Myndigheten utbildar löpande medarbetare om statstjänstemannarollen, myndighetens värdegrund och den statliga värdegrunden. Etiska riktlinjer har beslutats och implementerats under året. I introduktionsprogrammet diskuteras jäv, mutor och bisyssla. Vid jäv förordnas annan medarbetare på annan länsstyrelse eller så lämnas ärendet över till annan länsstyrelse. Länsstyrelsegemensamma rutiner för detta finns framtaget. Under 2025 planeras för att stärka arbetet kring myndighetens inköp och upphandlingsarbete ytterligare.

Organisation

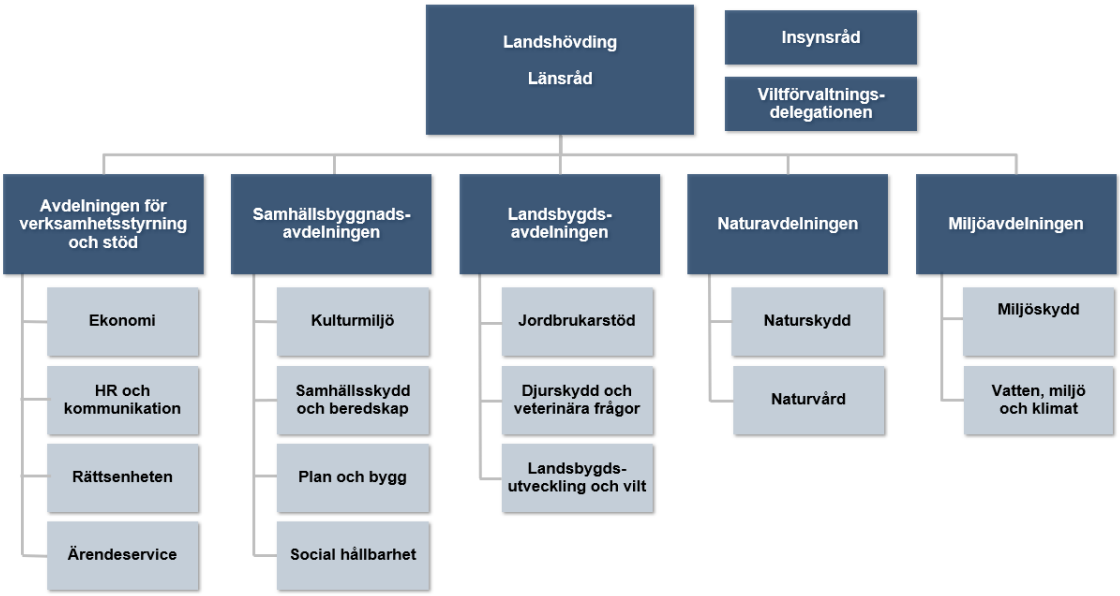

Figur 1: Organisationsschema 2024

Avdelningen för Verksamhetsstyrning och stöd består av fyra enheter och en analysfunktion med myndighetsstrateg och verksamhetscontroller.

Rättsenheten ger juridiskt stöd till andra interna verksamheter och handlägger ett stort antal ärendetyper, bland annat överklagade kommunala beslut, trafikföreskrifter och delgivningsärenden. Enheten arbetar också med genomförandet av de allmänna valen, råd och stöd i upphandlingsarbetet och samordnandet av myndighetens arbete med dataskydd.

Ärendeserviceenheten arbetar med rutiner för diarieföring och arkivering, ärendeuppföljning och kvalitetssäkring i diariet. Vi har ansvar för arkivvården och tillgängligheten till våra arkiv, både för förvaltningen och allmänheten. Arkiv- och diariumfunktionens medarbetare deltar i det länsstyrelsegemensamma arbetet inom förvaltningsutveckling P4.

HR- och kommunikationsenheten arbetar på uppdrag av ledning och chefer. Enheten ansvarar för att utveckla och genomdriva länsstyrelsens arbetsgivarpolitik och kommunikationsarbete. Det görs företrädesvis genom att ge stöd för ett gott ledarskap och ett gott medarbetarskap.

Ekonomienheten arbetar med frågor som rör länsstyrelsens ekonomi och finansiering. Enhetens uppgift är att se till att ledning, chefer och medarbetare får den information och service i ekonomifrågor som krävs för att kunna sköta sitt arbete.

Avdelningen för Samhällsbyggnad består av fyra enheter.

Enheten för samhällsskydd och beredskap arbetar bland annat med frågor som rör krishantering och civil beredskap, och stöttar kommunerna i att utveckla deras krishanteringsarbete. Enheten ansvarar för länsstyrelsens egen krisledningsorganisation inklusive Tjänsteman i Beredskap (TiB).

Enheten för social hållbarhet arbetar med folkhälsa, integration, jämställdhet och mänskliga rättigheter och samordnar brottsförebyggande arbete i länet, samt förebyggande arbete mot alkohol, narkotika, doping, tobak och spel. Enheten ansvarar också för tillsynen av kommunernas efterlevnad av alkohol- och tobakslagstiftningen.

Kulturmiljöenheten arbetar för att vårt kulturarv och våra kulturmiljöer ska bevaras som en resurs för framtiden. Enheten ansvarar för länets byggnadsminnen och ger tillstånd till arkeologiska undersökningar och utredningar.

Plan- och byggenheten arbetar med uppgifter inom fysisk planering, bostadsförsörjning och handlägger investeringsstöd för bygg- och energieffektivisering. Enheten ansvarar också för samordningen av arbete med klimatanpassning, GIS och Ostlänken.

Avdelningen för landsbygd består av tre enheter.

Enheten för djurskydd och veterinära frågor ansvarar för tillsyn och kontroll inom djurskydd, smittskydd, livsmedel samt allmänna veterinära frågor, exempelvis djurhälsopersonal.

Enheten för jordbrukarstöd arbetar med att handlägga och kontrollera jordbrukarstöd. En viktig del är att informera målgruppen om de stödformer som finns.

Enheten för landsbygdsutveckling och vilt arbetar med att handlägga olika stöd inom landsbygdsprogrammet. Enheten ansvarar också för förvaltningen av viltstammarna i länet, samt koordinerar arbetet med den regionala livsmedelsstrategin.

Naturavdelningen består av två enheter.

Naturskyddsenheten arbetar med att skydda värdefulla naturområden både på land och i vatten. Enheten arbetar också med handläggning av ärenden enligt miljöbalken och med kartläggning av och åtgärder mot invasiva främmande arter.

Naturvårdsenheten arbetar med vård och förvaltning av skyddade områden, som naturreservat, och med information om dem. Att förverkliga friluftslivsmålen i länet är också enhetens ansvarsområde.

Miljöavdelningen består av två enheter.

Enheten för vatten, miljö och klimat arbetar med övervakning, analys och ärendehandläggning inom vattenmiljöområdet. Enheten ansvarar också för klimat- och energistrategiskt arbete, samt samordning av miljömålsarbetet och regional miljöövervakning.

Miljöskyddsenheten ansvarar bland annat för tillsyn över miljöfarliga verksamheter, som järn- och stålindustri, värmeverk och avfallsanläggningar och avloppsreningsverk. Enheten arbetar också med länets förorenade områden.

Länsstyrelsegemensamma stödverksamheter

Ett antal av länsstyrelsernas stödverksamheter har inordnats i nationella funktioner med hemvist vid en länsstyrelse. Redovisning av länsstyrelsegemensamma stödverksamheter finns samlad i bilaga E.

Dessa är:

- IT-avdelningen (värdlän Västra Götaland)
- Telefonistorganisation (värdlän Kronoberg)
- Samordnad löneservice (värdlän Kronoberg)
- Ekonomiadministration LstEA (värdlän Örebro)
- Dataskydd och informationssäkerhet (värdlän Stockholm)
- Gemensamma kansliet (värdlän Västmanland)

Myndighetsövergripande resultatredovisning

I det här avsnittet redovisar vi resultat av övergripande verksamhet som berör flera verksamhetsområden eller som inte kan placeras i ett enskilt verksamhetsområde.

Verksamhetsöversikt

Nyckeltal: Verksamhetsöversikt	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	168,4	169,7	178,9
Antal årsarbetskrafter kvinnor	109,7	108,5	115,9
Antal årsarbetskrafter män	58,7	61,2	63,0
Antal ärenden, inkomna och upprättade	16 333	16 420	16 394
Antal beslutade ärenden	19 086	13 610	16 808
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	288	2 221	3 401
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	212 748	205 568	228 984
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen[1] (tkr)	34 480	32 721	31 636

Källa**:** Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP, ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

Antal beslutade ärenden har ökat jämfört med föregående år. Ökningen ligger inom området areella näringar. En konsekvens av detta är att antal ej beslutade ärenden äldre än två har minskat betydligt. Den ökade produktionen 2024 beror på att ärenden från 2023 och tidigare avslutats i början av året. Detta gäller särskilt inom areella näringar. Fyra andra länsstyrelser har även varit behjälpliga att avsluta äldre ärenden, vilket förklarar att antal äldre än två år minskat med cirka 2 000 ärenden.

Verksamhetskostnaden inklusive OH har ökat jämfört med föregående år. OH-kostnaderna har ökat med åtta procent jämfört med 2023. Den största ökningen beror på att mer tid redovisats mot allmänt och övergripande inom administration vilken borde redovisats gentemot produktion. Lokalprogrammet har krävt en högre bemanning jämfört med föregående år. Länsstyrelsen har under 2024 haft mer resurser för personal och HR frågor.

Nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
2§ p1 Verka för att nationella mål får genomslag	Länsstyrelseinstruktion

[1] Nyckeltalet Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen visar utbetalda bidrag under året. Här är inte periodiserade lämnade bidrag med. Urvalen för detta nyckeltal är inte samma som lämnade bidrag i resultaträkningen. Det gäller även för samma nyckeltal som anges i avsnittet Resultatredovisning per verksamhetsområde.

Uppgift/uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
2§ p2 Arbeta sektorsövergripande och samordna olika samhällsintressen och statliga insatser	Länsstyrelseinstruktion
2§ p3 Främja länets utveckling och följa tillståndet	Länsstyrelseinstruktion
2§ p4 Främja samverkan	Länsstyrelseinstruktion
2§ p5 Ansvara för ålagda tillsynsuppgifter	Länsstyrelseinstruktion
2§ p6 Vid behov bistå regeringen och Regeringskansliet inom länet	Länsstyrelseinstruktion
6§ Generationsmål för miljöarbetet och riksdagens miljökvalitetsmål (övergripande)	Länsstyrelseinstruktion
1A1 Främja arbetet med Agenda 2030	Regleringsbrev
1C1 Redovisa bidrag till tillväxt och beskriv arbete för tillväxt vid målkonflikter	Regleringsbrev
1D7 Effektivitet, enhetlighet och handläggningstider vid tillsyn och prövning	Regleringsbrev

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Nationella mål

Länsstyrelsens uppgifter och uppdrag är omfattande, och spänner över många skilda nationella mål, fördelade på ett stort antal utgiftsområden. Det sektorsövergripande arbetet underlättas därför väsentligt av att utgå från överblick av hur långt Södermanland har kommit i arbetet med att nå de nationella målen. Mot denna bakgrund färdigställde Länsstyrelsen i Södermanlands län rapporten *Läget i länet* under 2023. Under 2024 har länsstyrelsen informerat om och diskuterat kring rapportens huvudsakliga innehåll och slutsatser. Informationen har getts internt och externt mot Region Sörmland och länsstyrelsens insynsråd. Länsstyrelsens uppfattning är att mottagandet har varit intresserat och engagerat. Rapporten ger myndighetens anställa en gemensam plattform att diskutera länsövergripande frågor på ett sätt som tidigare saknats. Länet i länet uppdateras i delar under 2025 och planeras uppdateras mer genomgripande i inledningen av varje ny mandatperiod.

Rapportens analys utgör ett av underlagen till planeringen inför nästkommande mandatår, jämte avdelningarnas ämneskunskap, årsredovisning, tertialuppföljning samt ytterligare underlag från olika nätverk. Avsikten med att addera Läget i länet till de underlag som ligger till grund för myndighetens planering är att underlätta de ofta svåra prioriteringar som kan krävas mellan vitt skilda områden och underlätta strategiska vägval samt finna möjliga samordnings- och effektivitetsvinster.

Ur Södermanlands perspektiv framstår det som särskilt angeläget att samordna nationella mål för regional utveckling med övriga verksamheter. Detta då det som tydligast utmärker länet i nationell jämförelse är de socioekonomiska utmaningarna sett i exempelvis hög arbetslöshet och låg utbildningsnivå. Södermanland är ett jordbrukslän vilket innebär att genomförandet av livsmedelsstrategin är av stor vikt också för länets näringslivsutveckling och välmående. Inom arbete med livsmedelsstrategin har myndigheten bra möjlighet till utveckling och samverkan i näringslivsfrågor bland annat genom det branschråd för de gröna näringarna som hålls i samverkan med Region Sörmland. Detta arbete ger en bra kontaktyta för företagare att få hjälp, stöd och insyn i myndighetens arbete, bedriva

gemensam utveckling och för länsstyrelsen att fånga upp behov och frågor inom näringen. Inom livsmedelsstrategin bedrevs även under 2024 en utredning om lösningar för kompetensförsörjning inom gröna näringar.

Länsstyrelsens djurskyddskontroller ger samordningsvinster för kommunernas arbete mot de nationella målen inom social omsorg, och Polismyndighetens mål att tillsammans med övriga myndigheter bidra till att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Djurskyddskontrollerna ger länsstyrelsen information om social utsatthet och misstänkt brottslig verksamhet som inte ligger inom myndighetens mandat att agera på, men som vidareförmedlas till relevant aktör.

Samordna samhällsintressen och främja samverkan

Samordning av samhällsintressen och att främja samverkan med länets aktörer från offentlig och privat sektor sker återkommande och formaliserat. Med Region Sörmland hålls möten fyra gånger per år och de områden där vi valt att samverka har formaliserats i en gemensam avsiktsförklaring.

Dialog förs med de båda handelskamrar som omfattar Södermanland samt Svenskt Näringsliv, med syfte att finna former för regelbunden dialog med länets näringsliv. Aktörerna bjuder in länsstyrelsen att medverka i redan pågående dialogmöten. Initiativet välkomnas, då en starkare samverkan rimligen byggs upp snabbare inom redan upparbetade nätverk. Då främjande av länets utveckling är en central del av länsstyrelsens uppgifter och förekommer inom alla verksamhetsområden, sker avdelningsvis även samarbeten genom ett flertal nätverk där länets aktörer medverkar.

Under 2024 har dock länsstyrelsen valt att inte prioritera att sammankalla länets statliga aktörer till ett forum för att diskutera aktuella frågor. Avsikten är att under 2025 återuppta regelbunden myndighetssamverkan. Formen för samverkan kan dock på sikt påverkas av ett eventuellt inrättande av råd för samverkan och informationsutbyte i linje med förslag i betänkandet Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning (SOU 2024:43). Ett sådant råd är förvisso i första hand tänkt att omfatta kommunerna och regionen i länet, men skulle också kunna involvera sektorsmyndigheterna.

Möten med Sörmlandsbänken, det vill säga de folkvalda i riksdagen från Södermanlands län har genomförts vid 2 tillfällen, och de ämnen som avhandlats har varit viltförvaltningsfrågor och licensjakt samt kulturmiljöfrågor och TSI-projekt för AI-utveckling.

Främja länets utveckling och följa tillståndet i länet

Länsstyrelsen främjar länets utveckling genom att visa på möjligheterna med utgångspunkt i länets behov. Hur länet utvecklas och förändras har stor betydelse för inriktningen på länsstyrelsens arbete.

Länsstyrelsen i Södermanlands län anser att rapporten *Läget i länet* även utgör en god källa till kunskap om tillståndet i länet och utvecklingen framåt. Rapporten ger inblick i hur

nuläge och framtidsutsikter skiljer sig åt mellan länets kommuner. Den kommer också uppdateras under 2025, då en väl underbyggd bild av länets förutsättningar bör baseras på nyligen framtagen statistik. Vi bedömer redan nu att rapportens första uppdatering kommer att visa på ytterligare försämringar inom länets sociala och ekonomiska hållbarhet. Detta då arbetslösheten åter förväntas vända uppåt från ett redan högt läge, som konsekvens av konjunkturläget. Av samma skäl förväntas ett förvärrat läge för länets näringsliv. Våldsbrott inom länet förväntas ge större avtryck i kommande uppdatering.

Under 2024 har länsstyrelserna fått ett antal viktiga uppdrag som rör regional tillväxt. Länsstyrelsen i Södermanlands län har valt att hantera dem i en gemensam projektplan för en tydlig styrning av uppdragen. Det övergripande syftet med projektet är att bidra till uppfyllandet av målet för den regionala utvecklingspolitiken: utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet.

Inom målet för den regionala utvecklingspolitiken anges fyra strategiska områden. Projektet har bäring på samtliga strategiska områden, även om fokus främst ligger på område tre.

1. Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet
2. Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet
3. Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet
4. Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet

De uppdrag och stycken ur länsstyrelseinstruktionen som berör länets tillväxt, företagande och utveckling är delvis överlappande och deras effekter kan förväntas förstärka varandra. Syftet med att hantera dem samlat i ett projekt är att uppnå ett starkare genomslag genom effektivitet och samordning i genomförandet. Syftet är också att på ett tydligare sätt kunna fokusera insatserna till de behov som är särskilt framträdande för länets näringsliv. Projektets effektmål avser därför att avspegla de tre områden som bedöms vara i behov av utveckling utifrån de sex uppdrag som tilldelats länsstyrelserna.

Redovisa bidrag till tillväxt och beskriv arbete för tillväxt vid målkonflikter (1C1)

Länsstyrelserna ska redovisa hur de har bidragit till tillväxt, med utgångspunkt i länsstyrelsernas uppgifter att utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser samt att främja länets utveckling. Redovisningen ska inkludera en beskrivning av hur länsstyrelserna vid målkonflikter som uppstår i myndigheternas verksamheter har arbetat för att frågor om tillväxt beaktas.

Arbetet för att främja länets tillväxt genomsyrar det mesta av länsstyrelsens arbete. Som framgår av årsredovisningen kommer samarbetet med näringslivsföreträdare att förstärkas framgent. Här kan också framhållas att en stor del av den representation som bedrivs och

länsledningens olika besök i länet ofta handlar om att ta del av och lyfta fram viktigt företagande och positiva initiativ. Även arbetet inom ”Regionalt skogsprogram i Sörmland” tillsammans med Region Sörmland och Skogsstyrelsen är exempel på hur företagande och tillväxt främjas.

Myndighetens arbete för att främja länets tillväxt och avväga målkonflikter sker i övrigt huvudsakligen avdelningsvis. Exempelvis genom att omhänderta företagares perspektiv och utgångspunkter i det dagliga miljöprövnings- och tillsynsarbetet, samt genom kontinuerlig dialog med den för länet mycket viktiga gröna näringen. Landsbygdsavdelningen lyfter företagsperspektiv och främjar tillväxt i flera projekt så som *Regler och villkor*, ett länsövergripande samverkansprojekt.

De större och svårare målkonflikterna spänner dock ofta över flera avdelningars ansvarsområden. Markanvändning, med dess tydliga koppling till livsmedelsproduktion, beredskap, energi, bostadsförsörjning med mera, är ett tydligt exempel. Länsstyrelsen ser också att enskilda enheters och medarbetares goda service till företagare behöver spridas i organisationen för att utgöra grund till en intern kultur där företagare är en av myndighetens självklara målgrupper. Länsstyrelsen har därför inlett ett förberedande arbete för att genom avdelningsöverskridande projekt stärka arbetet för länets tillväxt och för förstärkt hantering av målkonflikter.

Tillsyn

Länsstyrelsen deltar aktivt i de gemensamma centrala utvecklingsprojekten och initiativen inom tillsynsområdet, exempelvis RB 1D6. Avsnitten nedan avser länsstyrelsernas gemensamma arbete, vilket Länsstyrelsen i Västernorrlands län har samordnat. Avsnitten efter avser Länsstyrelsen i Södermanlands läns interna utvecklingsarbete.

Det länsstyrelsegemensamma arbetet som följer av RB 1D6 är samordnat att Länsstyrelsen i Västernorrlands län.

Uppdraget har omfattat inventering, sammanställning och analys inom följande tre frågeställningar:

- Hur har länsstyrelserna utvecklat arbetet med att tillämpa länsstyrelsegemensamma arbetsmetoder?
- Hur har samarbetet vid arbetstoppar utökats?
  Har vidtagna åtgärder inom områden där gemensamma arbetsmetoder tillämpats bidragit till kortare handläggningstider?

Utveckling av arbetet med gemensamma arbetsmetoder

Länsstyrelsernas strategi för arbetet med att utveckla effektivitet och enhetlighet i tillsyns- respektive prövningsverksamhet är att:

- Integrera utvecklingen i ordinarie verksamhet och inom befintliga ramar
- Utvecklingen ska ske behovsdrivet
- Samverkan mellan länsstyrelserna ska vara förstahandsval vid utveckling

Nyutveckling

Nyutveckling sker i de allra flesta fall genom länsstyrelsegemensamma utvecklingsprojekt med deltagare från olika länsstyrelser. Följande nyutveckling har genomförts under året för en mer effektiv och enhetlig tillsyn respektive prövning:

- Gemensamma arbetsmetoder inom området djurhållning. Mer säker, effektiv och likriktad hantering av djurärenden kopplat till områdena djurskydd och tillsynslagen. Länsstyrelserna handlägger cirka 40 000 ärenden varje år.
- Gemensamt IT-stöd och arbetssätt för handläggning vid prövning och tillsyn inom området samhällsplanering. Fokus under året har varit detaljplaner.

Ständiga förbättringar

Ständiga förbättringar bedriver länsstyrelserna bland annat inom respektive områdes förvaltningsobjekt, samverkansorgan eller via verksamhetsnätverk. Följande delar har förbättrats under året och bidrar till en mer effektiv och enhetlig tillsyn och prövning:

- E-tjänster
- Samarbetsytor
- Arbetsrutiner och arbetsinstruktioner
- Dokument- och rapportmallar
- Bedömningsstöd och bedömningsverktyg
- Flödesscheman
- Analysverktyg
- Dialoger och samsynsdiskussioner
- Fältstöd och fältapplikationer

Vidareutveckling av gemensam verksamhetsprocess, bedriva tillsyn inom alkohol, tobak och tobaksfria nikotinprodukter.

Bedömning hur arbetet för en mer effektiv tillsyn och prövning har utvecklats under året

Länsstyrelsens strategi för arbetet med att utveckla effektivitet och enhetlighet har tillsammans med en ny prioriteringsmodell ökat länsstyrelsernas förmåga att samordna och prioritera gemensamma utvecklingsbehov inom tillsyn och prövning. Fullt implementerade förväntas årets utvecklingsinsatser bidra till;

- Förenkling för intressenten
- Effektivare arbetssätt
- Mer likriktade bedömningar

Arbetet med processkartläggningar och utveckling av E-tjänster har bidragit till att synliggöra hinder för ett effektivt arbetssätt, skillnader i bedömningar samt kunskap om kommande behov av utveckling. Tillämpning av fältstöd effektiviserar insamlande av data i samband med verksamhetsutövande i fält. Under arbetets gång har det kollegiala samarbetet stärkts. Det är för tidigt att se vilka effekter vidtagna åtgärder (nyutveckling och ständiga förbättringar) har på handläggningstid, men vi bedömer att de kommer bidra till kortare handläggningstid på sikt.

Samarbete vid arbetstoppar

Att hjälpa varandra med kompetensförsörjning under en uppkommen arbetstopp är ett effektivt sätt att förvalta gemensamma resurser samt attrahera, bibehålla och utveckla kompetens. Nya rekommendationer från Arbetsgivarverket och formerna för personallån har hanterats i utvecklingsarbetet.

Insatser för att öka samarbetet vid arbetstoppar

För att underlätta samarbetet med in- och utlån av personal i samband med en arbetstopp har länsstyrelserna under 2023 tagit fram gemensam stöddokumentation. Stöddokumentationen består av:

- Överenskommelse om personallån mellan länsstyrelser
- Överenskommelse om personallån med andra myndigheter
- Mall vid beslut av personallån
- Frågor och svar (FAQ) att publicera på länsstyrelsens intranät
- Gemensamt informationsmaterial till lednings- och samverkansgrupper

Bedömning av hur samarbetet vid arbetstoppar har utökats under året

Med årets insatser har länsstyrelsekollektivet bättre förutsättningar att hantera arbetstoppar på ett mer frekvent, smidigt och effektivt sätt. Genomförda utvecklingsinsatser bidrar till:

- Enhetliga generella principer för personallån
- Ökad transparens kring de förutsättningar och krav som gäller vid in- och utlån av personal
- Ökad förmåga att följa upp hur många in- och utlån som genomförs under ett år
- Minskad administrativ börda

Internt utvecklingsarbete vid Länsstyrelsen i Södermanlands län

Länsstyrelsen i Södermanlands län har också arbetat med interna utvecklingsarbeten för ökad effektivitet och enhetlighet i tillsyns- respektive prövningsverksamheten vid myndigheten. Under verksamhetsåret har länsstyrelsen fortsatt ett antal förbättringsåtgärder. Förbättringsåtgärderna avser bland annat organisatoriska förändringar, ensning av arbetssätt inom och mellan enheter, tydligare strukturer för internremisser, utökat samarbete med andra länsstyrelser, framtagande av interna mallar och rutiner samt förändringar i beslutsskrivning och liknande åtgärder. Identifierade förbättringsinsatser förväntas leda till effektivare arbetssätt, mer likriktade bedömningar och förenklade förfaranden för interna samarbeten med mera. Länsstyrelsen i Södermanlands län avser även fortsättningsvis att delta aktivt i gemensamma utvecklingsprojekt och nationella insatser bevakas och följs upp inom det interna utvecklingsarbetet.

Länsstyrelsen i Södermanlands läns samarbete med andra län vid arbetstoppar

Inom areella näringar har fyra andra länsstyrelser hjälpt Södermanland med att handlägga äldre ärenden med ett gott resultat. Samarbetet syftar inte enbart till stöd utan även erfarenhetsutbyte och ensning mellan länsstyrelserna av arbetsprocesser, rutiner och skrivningar av beslut, vilket i slutändan gynnar sökanden.

Effektivitet, enhetlighet och handläggningstider vid tillsyn och prövning (1D7)

Länsstyrelserna ska redovisa resultatet av arbetet med att utveckla effektivitet och enhetlighet i sin tillsyns- respektive prövningsverksamhet. Redovisningen ska innehålla en bedömning av dels hur arbetet med att tillämpa gemensamma arbetsmetoder har utvecklats, dels hur samarbetet vid arbetstoppar har utökats. Av redovisningen ska även framgå om vidtagna åtgärder inom områden där gemensamma metoder tillämpas har bidragit till kortare handläggningstider. Länsstyrelsen i Västernorrlands län ska samordna arbetet.

Under 2024 har Länsstyrelsen i Södermanlands län genomfört flera initiativ för att effektivisera tillsyns- och prövningsprocesser, främst inom ramen för myndighetsöverskridande processutvecklingsprojekt. Projektet omfattar ett trettiotal åtgärder med syfte att förbättra handläggningsflöden, öka enhetligheten och stärka den interna samordningen. I detta arbete har länsstyrelsen, i största möjliga mån, tillämpat gemensamma arbetsmetoder i linje med den nationella utvecklingen. Effekterna av dessa insatser kommer att följas upp och utvärderas närmare under 2025.

För att underlätta hanteringen av arbetstoppar och tillfälliga resursbehov har länsstyrelsen, genom nätverken för HR-chefer och chefsjurister, medverkat i framtagandet av rutiner för personallån och förordnanden vid utbyte av personal i enskilda ärenden. Syftet är att stärka länsstyrelsernas förmåga att snabbt och effektivt omfördela resurser vid tillfälliga belastningstoppar. Även om det ännu är för tidigt att dra definitiva slutsatser om effekten på handläggningstider, bedöms åtgärderna på sikt bidra till en ökad effektivitet och kortare genomströmningstid för ärenden.

Länsstyrelsen i Södermanlands län avser att fortsatt delta aktivt i gemensamma utvecklingsprojekt och nätverk, samt att noggrant följa och implementera nationella insatser inom området. Dessa åtgärder säkerställer att verksamheten kontinuerligt utvecklas och anpassas i syfte att förbättra service, rättssäkerhet och effektivitet i tillsyns- och prövningsverksamheten.

Vid behov bistå regeringen och Regeringskansliet

Länsstyrelsen har goda kunskaper om och ett väl utvecklat kontaktnätverk i Södermanland som sammantaget ger goda förutsättningar för att kunna ge den nationella nivån aktuell information och underlag för ageranden i olika frågor och uppdrag.

Under 2024 har Länsstyrelsen i Södermanlands län haft ett särskilt samordningsuppdrag avseende avgiftsunderskottet inom djurskyddsområdet. Uppdraget slutrapporterades[1] i april 2024 med förslag på hur den vidare hanteringen av dessa avgifter skulle lösas. Uppdraget rapporterades till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Generationsmålet, miljökvalitetsmål och Agenda 2030

Främja arbetet med Agenda 2030 (1A1)

Länsstyrelserna ska redovisa hur de har främjat arbetet med Agenda 2030 och i samverkan med andra aktörer i länen bidragit till att genomföra FN:s globala mål för hållbar utveckling på regional och lokal nivå, samt redovisa utvecklingen i respektive län.

Länsstyrelsen har under 2024 prioriterat ned Agenda 2030-arbetet, då det på länsstyrelseövergripande nivå bedrivits ett sonderande arbete för omtag, så som beskrivs i bilaga E. Länsstyrelsen har dock genomfört en kartläggning av hur myndigheten inom ramen för övriga uppdrag arbetat för att uppnå Agenda 2030-målen, i form av en enkät riktad till myndighetens avdelningar. Kartläggningen visar att myndigheten arbetar med främjande och samverkan mot en stor bredd av Agenda-2030-målen. Nedan redogörs för några exempel:

Arbetet med miljömålsuppdraget samt energi- och klimatuppdraget går hand i hand med Agenda 2030. 2024 års arbete på området har fokuserat på revideringen av den regionala energi- och klimatstrategin, men även rådgivning kopplat till Klimatklivet är viktigt för att nå Agenda 2030 målen om klimat, mål 13, och energi för alla, mål 7. Länsstyrelsen deltar också i projekt som syftar till omställning av transport- och industrisektorerna, *Fossilfritt 2030* samt *Grönt Näringsliv*. Även mål 11 hållbara städer och samhällen, samt mål 12 hållbar produktion och konsumtion, berörs av det arbetet.

Myndighetens arbete med tillsyn och delaktighet i prövningar av miljöfarlig verksamhet innebär främjande av flera mål. Genom tillsyn av stora förbränningsanläggningar följer myndigheten att godtagbara utsläppsnivåer hålls, vilket bland annat kopplar till mål 3, god hälsa och välbefinnande. Arbetet på detta område innebär också samverkan, exempelvis genom att myndigheten genomför utbildning av kommunala miljöinspektörer i tillsyn av förorenade områden.

[1] Djurskyddsavgifter RB 2024:3D5, diarienummer 111-2937-2024.

Även inom social hållbarhet träffar det främjande och samordnande arbetet ett flertal av målen inom Agenda 2030. Under 2024 har länsstyrelsen genomfört en särskild satsning kopplad till mål 10, minskad ojämlikhet och mål 8, anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt. Satsningen har genomförts i samverkan med Eskilstuna kommun och Region Sörmland. Fokus för arbetet har varit att främja integrationen och målgruppens delaktighet i samhället genom att arbeta för att nyanlända ska komma in i arbetslivet snabbare. Inom åtgärdsprogrammet för ANDTS-strategin samverkar länsstyrelsen, Region Sörmland, Polismyndigheten och kommunerna med flera i genomförandet av insatser för mål 3 Hälsa och välbefinnande.

Länsstyrelsens verksamhet inom areella näringar berör också flera av målen inom Agenda 2030, exempelvis mål 2 ingen hunger, mål 3 god hälsa och välbefinnande, mål 8 anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, mål 9 hållbar industri, innovationer och infrastruktur och mål 11, hållbara städer och samhällen. Jordbrukets produktion är central för människans överlevnad och hållbara livsmiljö. Handläggning och kontroll av jordbrukarstöd bidrar bland annat till jordbrukets lönsamhet, människors försörjning, ett rikt odlingslandskap och lantbruksföretagarnas miljöarbete. Länsstyrelsens arbete inom den regionala förvaltningen av jakt och vilt, viltförvaltningsdelegationen, rovdjursförvaltning, samt artskydd och fiske, bidrar också till flera av målen.

Integrering av tvärsektoriella frågor

Länsstyrelseinstruktionens 5 § tar upp ett antal tvärsektoriella frågor som ska hanteras i vårt myndighetsarbete. Bland annat ingår jämställdhet, könsuppdelad statistik, barnperspektiv, tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning, mänskliga rättigheter, folkhälsa samt att förenkla för företag.

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
5§ p1 Integrering av jämställdhetsperspektiv	Länsstyrelseinstruktion
5§ p2 Individbaserad statistik med kön som fördelningsgrund	Länsstyrelseinstruktion
5§ p3 Vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn, analysera konsekvenserna och ta särskild hänsyn till barns bästa	Länsstyrelseinstruktion
5§ p4 Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning	Länsstyrelseinstruktion
5§ p5 Integrera mänskliga rättigheter genom att belysa, analysera och beakta dem, särskilt skyddet mot diskriminering	Länsstyrelseinstruktion
5§ p6 Beakta folkhälsomålet i arbetet med bl. a regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak	Länsstyrelseinstruktion
5§ p7 Verka för att förenkla för företag	Länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Jämställdhet och könsuppdelad statistik

Grundläggande information om myndighetens krav på jämställdhetsintegrering har getts till nya medarbetare vid introduktionsutbildning för nyanställda. Informationen syftade till att öka kunskapen om kraven i 5 § p. 1–2 och om hur verksamheten kan jämställdhetsintegreras och jämställdhetsperspektivet beaktas, till exempel när olika projektmedel beviljas. Resultatet bedöms vara en ökad kännedom kring jämställdhetsintegrering hos de medarbetare som tagit del av informationsinsatsen.

Barnrätt

Grundläggande information om kravet att integrera barnrättsperspektivet i verksamheten har getts till nya medarbetare vid introduktionsutbildning för nyanställda. Fokus var att informera om barnkonventionen och barnkonsekvensanalyser. Resultatet bedöms vara en ökad förståelse kring arbetet med att integrera ett barnrättsperspektiv inom de enheter på länsstyrelsen som tagit del av informationsinsatsen.

Mänskliga rättigheter och folkhälsa

Särskilda utbildningsinsatser har erbjudits alla medarbetare för att ge kunskap och enklare verktyg för att integrera folkhälsoperspektivet, barnperspektivet och funktionshinderperspektivet i det ordinarie arbetet. 33 procent av medarbetarna deltog i utbildningen. Utvärdering visar att kunskapsläget har ökat bland dem som deltog[1].

Grundläggande information riktad till nyanställda medarbetare har lämnats vid introduktionsdag för nyanställda. Då informerades bland annat om tillgänglighetsanpassade inbjudningar samt tillgängliggjorda dokument och presentationer. Information kring hur folkhälsan kan beaktas i arbetet förmedlades också. Särskild betoning lades även på att informera om nationella minoriteter och länsstyrelsens ansvar som myndighet i ett finskt förvaltningsområde.

Resultatet bedöms vara en ökad förståelse för frågor som tillgänglighet, inkludering och folkhälsa på de enheter som tagit del av aktiviteterna. Den förväntade effekten av arbetet är framledes att länsstyrelsens verksamheter har ökad kännedom om mänskliga rättigheter, tillgänglighet och folkhälsa vilket kan öka tillämpningen av dessa perspektiv i det dagliga arbetet.

Förenkla för företag

För att verka för regeringens mål att underlätta för företagen har länsstyrelsen arbetat internt med kompetens och samsyn gällande regler och villkor samt med kartläggning av myndighetens egna processer. Detta genom att driva det länsöverskridande projektet *Regler och Villkor* på regional nivå[2]. Under 2024 har länsstyrelsen också fortsatt förbättra och förfina interna arbetssätt utifrån slutsatser i de tidigare framtagna rapporterna Uppdrag *Förenkla för företagare*[3] och *Utmaningar och Lösningar för att förenkla för*

[1] Dnr: 820-6239-2024
[2] I samverkan med Stockholm, Uppsala, Östergötland, Värmland och Örebro, samt Tillväxtverket.
[3] Dnr 100-937-2024

livsmedelsföretagare[1]. Både rapporterna identifierar och dokumenterar interna processer, samverkansstrukturer, goda exempel och behov utifrån företagarens perspektiv. Det handlar exempelvis om att samordna kontroller, att säkerställa matchning av kompetens och erfarenhet hos handläggare med ärendens svårighetsgrad och att rikta tydlig och direkt återkoppling till företagare vid kontrollbesök.

Länsstyrelsens arbete med att förenkla för företag har till stor del kretsat kring länets jordbruksföretag, vilket har sin grund i att de areella näringarna är av central vikt för Södermanland. Samtidigt har arbetet som beskrivs ovan visat på ett antal behov som rimligen gäller länets näringsliv i stort. Exempelvis är det tydligt att länsstyrelsen, och övriga myndigheter, bör sträva efter att erbjuda en samlad kontaktväg in, så att företagaren snabbt och enkelt kan vända sig till rätt person. Länsstyrelsen har också getts flera nya uppdrag på området näringsliv, företagande och regional utveckling. Mot bakgrund av detta har länsstyrelsen under 2024 påbörjat ett arbete för att i projektform arbeta avdelningsövergripande för att förenkla för länets företag.

Exempel på vidtagna åtgärder 2024:

- En samlad kontaktväg in till myndigheten inom vissa stödområden
- Samordnade kontrollbesök
- Riktade kommunikationsinsatser
- Utskick av checklistor till företagare inför kontrollbesök
- Genomgång av kontrollresultatet på plats under besökstillfället.
- Samverkan för likbedömningar i ärenden mellan olika kommuner och län

Internt arbete med processutveckling av ärendehantering

[1] Dnr 604-8975-2023

Arbetsmiljö och medarbetare

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3 kap. 3§ förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
7 kap. 3 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Lokalerna genomgår en nödvändig och omfattande renovering där värme, ventilation, VA och ombyggnationer innebär omfattande ingrepp i fastigheten. Kontorsarbetsplatser och viss utrustning förnyas. Riskbedömning med därpå efterföljande åtgärder har gjorts successivt på både myndighetsövergripande nivå som på enhetsnivå. Lokalfrågorna har varit en stående punkt på skyddskommittemöten. De stora ingreppen och att en stor del av lokalerna under månader varit en byggarbetsplats där tillträde inte tillåts, liksom återkommande förseningar inom projektet har påverkat den faktiska arbetsmiljön och därmed verksamheten. Tillgången på möteslokaler har tidvis varit begränsade och sedanhösten 2024 har representationslokaler och kök varit stängda. Planeringen inför byggtiden involverade många berörda för att verksamheten ska fungera och länsstyrelsen har haft en löpande dialog med Statens Fastighetsverk för att påtala den påverkan förseningar mm medfört för verksamheten. Statens Fastighetsverk har också uppdaterat tidplaner och nedsatt hyran med 800 tkr på grund av olägenheterna. Renoveringen kommer att pågå även under 2025.

Under våren 2023 genomfördes arbetsmiljöutbildning för nya chefer, fackliga företrädare samt skyddsombud. Fokus var på grundläggande arbetsmiljökunskap och Systematiskt arbetsmiljöarbete med riskbedömningar.

Inför varje verksamhetsår, i samband med verksamhetsplaneringen, görs riskbedömningar av både övergripande plan och avdelningarnas handlingsplaner. Detta för att säkerställa balans mellan prioriteringar och resurser. Avdelningarnas handlingsplaner bryts sedan ner i produktionsplaner på enhetsnivå och individuella mål på medarbetarnivå. Syftet med att bryta ner uppdragen till konkreta mål för varje medarbetare är att skapa en god arbetsmiljö där var och en har god kännedom om de egna målen och bidrag till myndighetens övergripande uppdrag,

Inför 2024 upphandlades ett länsstyrelsegemensamt enkätverktyg för medarbetarundersökningar. Myndigheten genomförde enkäten i september månad med en hög svarsfrekvens på 85 procent. Generellt visar resultatet att medarbetarna tycker att arbetet är meningsfullt och känner sig uppskattade och respekterade av sina kollegor på arbetsplatsen. Förbättringsområden finns vad gäller information, arbetsbelastning och återhämtning. Vidare pekar resultaten på områden som också behöver utvecklas; tydlighet i övergripande mål och prioritering, enhetens mål och egna ansvarsområden. Myndigheten har enligt enkäten inga områden som kräver omedelbara åtgärder utan arbetet kommer pågår kontinuerligt under 2025. Fördjupning och bearbetning av resultatet sker på avdelnings- och enhetsnivå där resultaten skiftar.

Kompetensförsörjning

Länsstyrelsen bedömer att kompetensen finns för att kunna utföra myndighetens uppdrag. Vid rekryteringar upplever myndigheten att arbetsmarknaden ändrats. Det är nu många som söker utannonserade tjänster till länsstyrelsen som har efterfrågad utbildning. Sökande med erfarenhet är dock svårare att finna. En stor andel av vår personal pendlar från storstäderna i våra grannlän.

När nya chefer kommer till myndigheten genomgår de arbetsgivarverkets utbildning för chefer i staten som innehåller statlig arbetsgivarpolitik, statlig särreglering kring anställning, arbetsmiljö och rehabilitering samt lönebildning. Den gemensamma statliga utbildningen kompletteras med interna seminarier med myndighetskonkreta processer och mer praktisk tillämpning. Ett antal gånger per år samlar myndigheten alla chefer till ”Ledarforum”. Årets Ledarforum har fokuserat på vår interna planeringsprocess för att få ökad omvärldsanalys, delaktighet, förankring och utvärdering av myndighetens prioriterade utvecklingsområden.

Personalomsättningen har gått ner markant från tidigare år på 13–14 procent till årets 7,5 procent för nyanställda. Myndigheten ligger nu på liknande personalomsättning som länsstyrelserna i stort. En del av orsaken är att rekryteringarna har begränsats och intern omfördelning har prioriterats med hänsyn till budget.

Personalomsättningen för avslutade tillsvidareanställningar har sjunkit från 17,2 procent till 9,2 procent. Genomsnittet för länsstyrelserna är på 9,8 procent. Den positiva utvecklingen ger en ökad stabilitet och kontinuitet. Samtidigt är våra medarbetare eftertraktade hos andra arbetsgivare främst bland andra statliga myndigheter men även hos kommuner.

ÅR	Nyanställda Tillsvidare (%)	Avgångna Tillsvidare (%)
2024	7,5 %	9,2 %
2023	14,9 %	17,2 %
2022	13,5 %	16,9 %

Tabell personalomsättning: Källa LISA

Sjukfrånvaro

Kön och ålder	2024: Antal anställda[1]	2024: Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	2024: Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	2023: Antal anställda	2023: Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	2023: Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	2022: Antal anställda	2022: Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	2022: Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män ≤ 29 år	--[2]	--	--	--	--	--	--	--	--
Män 30–49 år	31,5	3,9	56,0	31,6	4,4	80,1	31,3	3,3	21,8
Män ≥50 år	30,0	7,4	88,3	31,2	6,1	83,0	33,1	6,8	84,3
Män totalt	63,2	5,5	76,3	65,0	5,1	81,2	66,7	5,0	64,9
Kvinnor ≤ 29 år	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Kvinnor 30–49 år	67,3	6,3	73,8	70,8	8,0	79,5	76,2	7,0	59,9
Kvinnor ≥ 50 år	50,9	9,8	85,6	47,2	10,4	80,8	49,2	11,7	79,4
Kvinnor totalt	123,6	8,0	79,8	125,1	8,6	79,6	131,9	8,9	70,9
Samtliga ≤ 29 år	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Samtliga 30–49 år	98,8	5,5	70,4	102,4	6,9	79,6	107,5	5,9	55,0
Samtliga ≥ 50 år	81,0	8,9	86,3	78,4	8,7	81,3	82,3	9,7	80,6
Samtliga totalt	**186,9**	**7,1**	**79,0**	**190,1**	**7,4**	**79,9**	**198,6**	**7,6**	**69,8**

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Kommentar till tabellen

Den totala sjukfrånvaron har minskat marginellt från förra årets nivå på 7,4 procent till årets 7,1 procent (genomsnitt för länsstyrelserna är 4,1 procent). Länsstyrelsens medarbetares korttidsfrånvaro (mindre än 14 dagar) ligger kvar på samma nivå som föregående år 1,6 procent. Årets nivå ligger något över genomsnittet inom länsstyrelserna (1,4 procent).

Långtidssjukfrånvaron (mer än 14 dagar) har minskat marginellt från förra årets 5,6 procent till årets 5,4 procent. Årets nivå ligger över snittet för länsstyrelserna (2,7 procent). Det är en situation som länsstyrelsen tar på allvar och aktiva åtgärder vidtas. De medarbetare som har drabbats av långtidssjukskrivningar ingår alla i rehabiliteringsplaner. Vid sjukdom är processerna långa och bedömningarna ovissa.

Myndigheten arbetar aktivt med att få ner långtidssjukskrivningar och få tillbaka medarbetare i arbete och gemenskap. Inför verksamhetsåret 2024 gjorde varje avdelning riskbedömningar utifrån organisatorisk och social arbetsmiljö. Syftet var att planeringen

[1] Antal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.
[2] Enligt 7 kap. 3 § FÅB (2000:605) framgår att uppgifter för grupper med högst 10 anställda inte ska lämnas och inte heller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

för verksamheten ska vara i balans, det innebär att uppsatta mål ska matcha tillgängliga resurser. Resurser och mål ska sedan konkretiseras på varje enhet. Varje chef har ansvar för att följa upp sjukfrånvaron. Den arbetsrelaterade sjukfrånvaron bottnar till viss del i upplevd stress. Myndigheten har tagit stöd av företagshälsovården i både förebyggande och rehabiliterande åtgärder. Insatserna från företagshälsovården har ökat markant under året men processerna är långa och effekterna syns först efter en längre tid. Myndigheten arbetar aktivt med att förmedla uppdrag, mål och prioriteringar för varje avdelning, enhet och medarbetare för att skapa balans. Genomförda åtgärder har diskuterats på skyddskommittémöten.

Under 2024 har HR fortsatt gett stöd till chefer i rehabiliteringsärenden, vilket kommer att fortgå även 2025. En start med återgång på deltid är viktigt för den långsiktiga rehabiliteringen för att sedan successivt kunna öka. I statistiken, från LISA går det inte att utläsa andelen långtidssjukskrivna som arbetar deltid och är på väg tillbaka till ökad arbetsförmåga.

Hög sjukfrånvaro är dessvärre ett generellt problem i länet. Södermanland är ett av de län som har ett jämförelsevis högt ohälsotal bland befolkningen i arbetsför ålder.

Länsstyrelsens arbete med nationella stödverksamheter och resurssamverkan

Länsstyrelsen har under året medverkat i projektgruppen för att utveckla ett gemensamt handläggningssystem för detaljplaner, *Prozesso*. Under året har systemet tagits i bruk på samtliga länsstyrelser.

En närmare redogörelse för det arbete som nationella stödverksamheter och resurssamverkan genererat under 2024 finns i bilaga E. Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas i tabell B1. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

Länsstyrelsen i Södermanlands län deltar aktivt i länsövergripande samverkan.

Länsrådet är kontaktlänsråd för Energi- och klimat. Länsrådet är även ordförande i länsrådsutskottet för miljö och energi.

Flera av länsstyrelsens chefer och medarbetare sitter i nätverkens arbetsutskott och arbetsgrupper inom sina respektive ansvarsområden. Länsstyrelsen har även bidragit aktivt i uppdrag eller projekt som hanterat ett flertal regleringsbrevsuppdrag, så som statlig närvaro och service, *Tulä* och *Eplä*, arbetet mot rasism, koncentration av jordbrukarstöd med flera. Den gemensamma resurssamverkan bidrar till verksamhetsutveckling och att myndigheten drar nytta av andras kompetens och resurser i utvecklingsfrågor som länsstyrelsen annars fått bedriva i egen regi. Synergieffekterna kan inte underskattas särskilt i tider där en snabb omställning till aktuella kriser med mera kräver att vi nedprioriterar verksamhet inom andra områden. Lärdomar och benchmarking med andra länsstyrelser är ett utmärkt sätt att täcka upp för resurser länsstyrelsen saknar. Då uppdragen i grunden är lika är det också av vikt att vi skapar en sund konkurrens och delar med oss i frågor där vi kan samarbeta.

TSI-projekt för AI-utveckling

Länsstyrelsen i Södermanlands län har ansökt om särskilda medel för en förmågehöjning inom AI-tekniken. Länsstyrelsen har beviljats medel för ett kunskapshöjande projekt 2024–2026. Projektet kommer att genomföras i samarbete med övriga länsstyrelser i landet. Under 2024 har arbetet främst fokuserats på att upphandla en konsult som ska fungera som en resurspool för de förmågehöjande åtgärderna. Denna upphandling har gjorts i samarbete med IT-avdelningen och genomförts av DG II Reform. Länsstyrelsen i Södermanlands län medverkat i utformningen av det gemensamma AI projektet och bidragit med kunskap och resurser.

Resultatredovisning per verksamhetsområde

Länsstyrelsen bedriver följande verksamheter.

Verksamhet (VÄS)	Benämning	Resultat-bedömning 2024	Resultat-bedömning 2023	Utveckling
20–21, 25	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Gott	Utvecklingsbehov	↑
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Gott	Utvecklingsbehov	↑
30, 34	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Gott	Gott	→
40–41	Hållbar samhällsplanering och boende	Gott	Gott	→
42	Energi och klimat	Gott	Gott	→
43	Kulturmiljö	Utvecklingsbehov	Utvecklingsbehov	→
45–46	Samhällsskydd och beredskap	Gott	Utvecklingsbehov	↑
50–58	Naturvård och miljöskydd	Utvecklingsbehov	Utvecklingsbehov	→
60–62	Areella näringar	Gott	Utvecklingsbehov	↑
70, 80–85	Folkhälsa, jämställdhet, integration m.m.	Utvecklingsbehov	Utvecklingsbehov	→

För varje verksamhetsområde bedöms resultatet i förhållande till de prioriteringar och planer som har tagits fram för att genomföra och bidra till verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål. De aktiviteter som länsstyrelsen genomför måste bedömas dels utifrån huvuduppdragen beskrivna i länsstyrelseinstruktionen, dels utifrån interna prioriteringar i förhållande till myndighetens resurser.

En sammanvägd bedömning av resultatet görs av de verksamheter som ingår i respektive avsnitt i årsredovisningen, och motiveras samlat samt vid behov per delverksamhet. Trots en god prestation av verksamheten kan åtgärderna vara otillräckliga sett utifrån länets behov.

En närmare precisering av resultatbedömningen görs under respektive avsnitt.

Övrig förvaltning och trafikföreskrifter

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
1§ Länsstyrelsens ansvar för statlig förvaltning i länet	Länsstyrelseinstruktion
3§ p1 De allmänna valen	Länsstyrelseinstruktion
18§ Viltförvaltningsdelegation	Länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet omfattar många olika uppgifter och uppdrag. Som regionala valmyndigheter ansvarar länsstyrelserna för att planera och genomföra allmänna val, val till Europaparlamentet och nationella folkomröstningar. Mellan valen utses efterträdare för ledamöter och ersättare i region- och kommunfullmäktige som avgår under mandatperioden.

Vidare fattar länsstyrelserna beslut om diverse förordnanden som borgerliga vigselförrättare. Inom trafikområdet har länsstyrelserna bland annat ansvar för att besluta om lokala vägtrafikföreskrifter i vissa fall. Även tillstånd till tävling på vägar, skyltar och andra anordningar längs vägar samt beslut om sjötrafikföreskrifter ingår i länsstyrelsernas uppgifter och uppdrag.

När det gäller jakt- och viltvård beslutar länsstyrelserna om licensjakt och skyddsjakt på stora rovdjur, klövdjur och vildsvin, bedriver tillsyn, bildar och upplöser viltvårdsområden, arbetar för att öka den frivilliga jaktsamverkan inom älgförvaltningen, granskar förvaltningsplaner och skötselplaner, beslutar om bidrag ur älgvårdsfonden, informerar om skadeförebyggande åtgärder och beslutar om ersättning för viltskador. Detta sker i samverkan med regionala intressen genom länets viltförvaltningsdelegation, som också fastställer övergripande riktlinjer för verksamhetsområdet.

Det övergripande nationella målet för viltförvaltningen är att alla djur som naturligt lever i Sverige ska finnas kvar på lång sikt i livskraftiga bestånd. Samtidigt ska tamdjurshållningen inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn ska tas. Det nationella målet kompletteras i vissa fall med nationella och regionala mål för specifika arter.

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Övrig förvaltning och trafikföreskrifter (20–21, 25)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	5,6	4,4	9,0
Antal årsarbetskrafter kvinnor	3,2	2,5	6,4
Antal årsarbetskrafter män	2,4	1,9	2,6
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 237	762	833
Antal beslutade ärenden	1 199	757	848
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	6	3
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	7 260	5 876	10 611

Nyckeltal: Övrig förvaltning och trafikföreskrifter (20–21, 25)	2024	2023	2022
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 411	408	779

Källa**:** Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Ökningen av antalet inkomna ärenden förklaras huvudsakligen av ett ökat antal ärenden inom verksamhetsområdet allmänna val och delgivning, viten, diverse förordnanden. Inom allmänna val förklaras ökningen av det val till Europaparlamentet som genomfördes under året. Inom delgivning, viten, diverse förordnanden kan ökningen, åtminstone delvis, förklaras av en ändring i regelverket för delgivningar som innebär att en enskild som önskar hjälp med en stämningsmannadelgivning som utförs av Polismyndigheten har att först anmäla detta till länsstyrelsen.

Trafikföreskrifter

Länsstyrelsen beslutar om lokala trafikföreskrifter där staten är väghållare. Inom området finns det flera olika ärendetyper, exempelvis lokala trafikföreskrifter, sjötrafikföreskrifter, tävling på väg, överklaganden av väghållningsmyndighetens beslut och överklaganden av kommunbeslut om parkeringstillstånd för rörelsehindrade. Länsstyrelsen har under 2024 handlagt ärenden enligt den länsstyrelsegemensamma överenskommelsen om den rättsliga hanteringen av trafikföreskrifter. Arbetet har bedrivits med gott resultat under året.

3§ p1 De allmänna valen

Länsstyrelsen har haft i uppdrag att genomföra val till Europaparlamentet i juni 2024. Myndigheten har genomfört utbildningar för kommunernas valnämnder som i sin tur utbildat röstmottagare. Länsstyrelsen har också genomfört utbildningar för personal som arbetat med den slutliga sammanräkningen.

Länsstyrelsen har utfärdat behörigheter till kommunernas valsamordnare för tillgång till valets övergripande arbetssystem *Valid*. Länsstyrelsen fattade i november 2023 beslut om ändrade valdistriktsindelningar vad gäller Katrineholms kommun. Vidare gav länsstyrelsen i februari 2024 tillstånd till valaffischering utanför detaljplanelagt område inom Södermanlands län.

Till Europaparlamentsvalet inkom 218 anmälningar till den svenska röstlängden samt 42 anmälningar gällande utträde från den svenska röstlängden.

Under valhelgen fanns en medarbetare på länsstyrelsen tillgänglig för att hjälpa allmänheten och kommuner med dubblettröstkort och andra frågor. Den slutliga sammanräkningen genomfördes i befintliga lokaler. Totalt arbetade runt 45 personer i fyra dagar med rösträkning, kontroll av räkningen och registrering av valresultatet.

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens arbete med valet till Europaparlamentet 2024 har haft mycket gott resultat. Bedömningen grundas på att uppdraget har utförts på ett säkert sätt väl inom tidplan.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Mål-värde	2024	2023	2022
Andel av länets totala jaktareal som ingår i något älgskötselområde (%)	Ökad samverkan i älgförvaltningen	Jakt och viltvård (218)	JaktAdm[1]	100%	99,1%	99,3%	99,1%

I princip hela länets totala jaktareal ingår i något älgskötselområde.

18§ Viltförvaltningsdelegation

Under 2024 genomfördes det återkommande sammanträden och utbildningarna med viltförvaltningsdelegationen i Södermanland och delegationens arbetsutskott. En effekt av dessa aktiviteter var att besluta om en ny samförvaltningsplan för klövvilt i länet samt för att samverka i frågor som rör viltförvaltningen i länet. Syftet var även att förankra länsstyrelsens beslut och att öka kunskapen om viltförvaltningen hos ledamöterna.

Länsstyrelsen har arbetat för god samverkan, samsyn och samförstånd inom den regionala viltförvaltningen för att främja en med hänsyn till allmänna och enskilda intressen lämplig utveckling av viltstammarna. Insatserna har skett genom kompetensutveckling, handläggning av tillstånd till skyddsjakt, hjälpmedel vid jakt samt genom upprättande och granskning av skötsel- och förvaltningsplaner. Länsstyrelsen har inom detta arbete haft kontinuerliga kontakter med jägar- och markägareorganisationer.

Länsstyrelsen driver sedan 2022 vildsvinsprojektet 2022–2024. Målet med projektet är att skapa en stabil grund för en lokal vildsvinsförvaltning i länet, samtidigt som vildsvinsstammarnas storlek hålls på nivåer som möter de regionala målsättningarna: att minska skadorna i jordbruket orsakade av vildsvin, minska olyckorna med vildsvin i trafiken och minska risken för spridning av Afrikansk svinpest (ASF).

Länsstyrelsen har deltagit vid de samrådsmöten som älgförvaltningsgrupperna haft med älgskötselområdena för att utbilda och utveckla aktiva inom älgförvaltningen, samt skapa goda förutsättningar för samarbete och dialog. Ett prioriterat fokusområde är att höja måluppfyllnaden avseende planerad och faktisk avskjutning av älg och kronhjort. Statistiken för jaktåret 2024/2025 är slutrapporterad den 14 februari 2025.

Antalet vargangrepp ökade 2024. Det medför en stor påverkan för landsbygdens jägare och tamdjurshållare när varg förökar sig och bosätter sig i ett län som har tätt med fårgårdar och en utbredd jaktverksamhet. Länets invånare ser oftare vargar än tidigare år, vilket ökar behovet av att länsstyrelsen bedriver ett större arbete med inventering och förvaltning, kommunikation och förebyggande arbete. En följd är också fler beslut om skyddsjakt.

Informationsbehovet är fortsatt stort med ett ökande antal rovdjurshändelser och observationer. Länsstyrelsen arbetar konstant med att informera om rovdjur, rovdjurshändelser och förändringar i populationen med mera. Årets informationsmöten har varit fysiska. Detta har dock inte helt ersatt textinformation som fortsatt ses som en nödvändighet i förvaltningen. Länsstyrelsen kommunicerar bland annat via webb för aktuell rovdjursinformation samt i tidskriften *Aktiv Landsbygd*.

[1] Administrationssystem, Länsstyrelsen

Vidareutbildning har skett av redan erfaren personal för att effektivt kunna möta uppdraget med inventering samt besiktningar av rovdjursdödade tamdjur och hundar. Effektivitet och kvalitet av både inventering och besiktning av tamdjur är hög.

Genomfört arbete bedöms bidra till att ge större kunskap och ökat samarbete om rovdjuren i länet, vilket leder till ökad förståelse för förvaltningen. Kontaktnät fortsätter att växa för varje år. Kommunikation och samarbete med allmänheten och med andra länsstyrelser sker kontinuerligt. Detta leder till en minskad risk för konflikter, en säkrare och enklare arbetssituation för besiktningsmän och inventerare samt en effektivare hantering av ärenden.

Rovdjursförvaltning.

År 2024 fortskred verksamheten i stort sett som planerat. Kvaliteten och omfattningen på besiktning, skrämsel och inventering förbättrades och bibehölls. Den genomsnittliga bedömningen av resultatet av de insatser och aktiviteter som skett under året bedöms vara bra och majoriteten av målen är uppnådda. Södermanland har sedan flera år förekomst av stora rovdjur. Länsstyrelsen ser därmed ett ständigt behov av information, samverkan, förebyggande arbete och inte minst ökat antal rovdjurshändelser som kräver fler insatser såsom rovdjursavvisande stängsel, besiktningar samt informationsmöten.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen i Södermanlands län bedömer det samlade resultatet på området som gott. Myndigheten har under 2024 hanterat val, trafikföreskrifter och viltförvaltning med hög kvalitet och effektivitet, trots en ökad arbetsbelastning. Den ökande mängden rovdjursangrepp och behovet av fortsatt utveckling av samverkan inom viltförvaltning innebär utmaningar, men arbetet har ändå varit väl genomfört. Nedan sammanfattas länsstyrelsens grund för resultatbedömningen.

Valgenomförande med hög kvalitet och effektivitet:

- Länsstyrelsen genomförde valet till Europaparlamentet 2024 på ett rättssäkert och effektivt sätt, inklusive utbildning av valnämnder och röstmottagare samt hantering av sammanräkningen.
- Uppdraget utfördes enligt tidplan, utan rapporterade avvikelser.

Ökad effektivitet inom ärendehantering:

- Antalet inkomna och beslutade ärenden ökade markant jämfört med föregående år, särskilt inom områden relaterade till val och delgivningar.
- Andelen ej beslutade ärenden äldre än två år har minskat, vilket tyder på en förbättrad handläggningskapacitet.

God hantering av trafikföreskrifter:

- Beslut om lokala trafikföreskrifter, sjötrafikföreskrifter och tävlingar på väg har hanterats enligt den länsstyrelsegemensamma överenskommelsen.
- Inga rapporterade brister i rättssäkerhet eller hanteringstid.

Effektiv viltförvaltning och jaktadministration:

- 99,1 procent av länets totala jaktareal ingår i något älgskötselområde, vilket visar på en väl fungerande samverkan inom älgförvaltningen.
- Viltförvaltningsdelegationen har arbetat aktivt med att besluta om förvaltningsplaner och samverkansinsatser.

Utvecklad kommunikation och informationsinsatser inom rovdjursförvaltning:

- Myndigheten har hanterat en ökad mängd rovdjurshändelser och observationer genom informationsmöten, besiktningar och inventeringar.
- Arbetet med inventering och besiktning av tamdjursangrepp har förbättrats i både kvalitet och omfattning.

Ökad arbetsbelastning och fler komplexa ärenden:

- Den kraftiga ökningen av ärendemängden, särskilt inom delgivningar och valadministration, har ställt högre krav på resurser och effektivitet i handläggningen.
- Länsstyrelsen har hanterat ökningen väl, men det krävs fortsatt fokus på att säkerställa tillräckliga resurser för att bibehålla kvaliteten.

Fortsatt behov av samverkan och kommunikation inom viltförvaltning:

- Antalet vargangrepp har ökat, vilket ställer högre krav på kommunikation och hantering av skyddsjakt och inventering.
- Samverkan med tamdjursägare, jägare och allmänheten behöver vidareutvecklas för att minska konflikter och förbättra kunskap om viltförvaltning.

Ökade krav på rovdjursförvaltning och skyddsåtgärder:

- Den ökande förekomsten av stora rovdjur i länet innebär ett större behov av resurser för besiktning, skyddsåtgärder och information.
- Myndigheten har hanterat detta väl men behöver fortsatt utveckla sitt arbete med rovdjursavvisande stängsel och informationsinsatser.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p2 Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar	Länsstyrelseinstruktion
4 a§ Utföra de uppgifter som en medlemsstat ska utföra vid Europeiska kommissionens samordning av revisioner enligt artikel 124 m.m.	Länsstyrelseinstruktion
1D1 Kontrollplan för livsmedelskedjan	Regleringsbrev

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet kan delas in i områdena livsmedelskontroll, djurskydd, smittskydd, allmänna veterinära frågor, foder och animaliska biprodukter samt tillsyn av hund och katt. Även djurmärkeskontroller ingår i avsnittet.

Tillstånd och prövning, tillsyn och kontroll, samverkan och samordning samt information är de arbetsmetoder som används för att genomföra uppdragen.

Djurskyddsverksamheten omfattar planerade kontroller och kontroller efter klagomål som inkommit från bland annat allmänheten, anonymt, veterinärer och fastighetsbolag. Både företag och privatpersoner kontrolleras utifrån berörd lagstiftning. Även förprövning av djurstallar samt handläggning av tillståndsärenden ingår.

Smittskyddsområdet omfattar samverkans- och samordningsuppdrag kopplade till bland annat epizooti- och smittskyddslagens sjukdomar, men även hälsoövervakning samt kontroll av seminverksamhet och hygien.

Inom allmänna veterinära frågor bedrivs bland annat tillsyn av djurhälsopersonal, kontroll av läkemedel på gård samt kontroll av hästpass och avelsorganisationer.

Kontroller genomförs av verksamheter som bedriver primärproduktion av livsmedel och/eller foder. Inom livsmedelsområdet har länsstyrelserna ansvar för samordning av kontrollverksamhet inom det egna länet. Länsstyrelserna ansvarar också för kontrollen när det gäller insamling, omlastning och transport av animaliska biprodukter.

Ärenden inom ramen för lagen om tillsyn av hund och katt är händelsestyrda och omfattar i allt väsentligt ärenden där hundar orsakat, eller riskerar att orsaka, skada på människor och djur.

Många av de nationella målen inom området framgår av den *nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan* (NKP). I NKP finns mål för olika områden. För *djurskydd* finns bland andra mål beträffande riskbaserad kontroll, resurseffektivitet och effekt av kontroll, och service. För *foder och livsmedel inom primärproduktionen* finns bland andra mål beträffande kontroll av primärproduktion.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Länsstyrelsen är mån om att upprätthålla en god beredskap mot djursjukdomar. Under 2024 har en större revidering av länsstyrelsens epizootiberedskapsplan genomförts.

Södermanlands län har, tillsammans med Skåne, Halland och Blekinge, pekats ut av centrala myndigheter som särskilda riskområden för utbrott av afrikansk svinpest. Länsstyrelsen har därför sedan 2021 deltagit i möten med centrala myndigheter och de andra riskutsatta länsstyrelserna för att tillsammans ta fram förebyggande åtgärder och dela material. Arbetet har fortsatt under 2024 med informationskampanjer riktade till friluftsliv, trafikanter och jägare.

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor (28)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	12,9	11,4	11,1
Antal årsarbetskrafter kvinnor	12,0	11,0	10,4
Antal årsarbetskrafter män	0,8	0,4	0,7
Antal ärenden, inkomna och upprättade	2 184	2 145	2 183
Antal beslutade ärenden	2 153	2 177	2 106
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	3	5
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	21 806	17 058	16 585

Källa**:** Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Produktiviteten per årsarbetare har förbättrats kontinuerligt mellan 2019 och 2023. Under 2024 har produktiviteten varit relativt hög men lägre än 2023. Detta beror på att verksamheten förstärkts med 1,5 helårsarbetare, vilket gör att kostnaderna ökar något.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	2024	2023	2022
Andel genomförda normalkontroller (i förväg planerade och riskbaserade kontroller) i förhållande till anmälningskontroller (kvot)	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	DUS[1]	≥1	0,7	0,8	1,2
Andel kontrollobjekt med livsmedelsproducerande djur som ingått i planerad normalkontroll (%)	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	DUS	10 %	3,9%	3,8%	6,3%

[1] Register, Jordbruksverket

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Mål-värde	2024	2023	2022
Andel utförda av tilldelade primärproduktions kontroller (%)	Nationella kontrollplanen för livsmedels kedjan (NKP)	Livsmedels kontroll	PRIMÖR[1]	100 %	85%	82%	100%

Antalet genomförda rutinkontroller ska vara minst lika många som antalet kontroller som utförs efter inkomna klagomål. Den balansen finns inte under 2024 utan kvoten är 0,7 procent

Under året har länsstyrelsen inte uppnått målet att tio procent av de livsmedelsproducerande djurhållarna i länet ska kontrolleras. Resultatet är 3,9 procent.

Enligt uttaget från Livsmedelsverket skulle Länsstyrelsen i Södermanlands län under 2024 utföra 33 livsmedelskontroller av primärproducenter. 28 livsmedelskontroller utfördes.

3§ p2 Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Livsmedelsverket och Jordbruksverket genomförde en revision av Länsstyrelsen i Södermanland inom områdena foder, livsmedel, animaliska biprodukter och den obligatoriska salmonellakontrollen. Resultatet visade generellt på god kompetens hos personalen och god ordning på exempelvis rutiner. Livsmedelsverket och Jordbruksverket rekommenderade länsstyrelsen att bland annat öka de personella resurserna så att samtliga delar i kontrollverksamheten kan utföras och revidera avgiften för kontroll årligen inom områdena animaliska biprodukter, foder och livsmedel.

Kontrollplan för livsmedelskedjan (1D1)

Länsstyrelserna ska redovisa en bedömning av sin måluppfyllelse för relevanta operativa mål i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan. Redovisningen ska inkludera en kortfattad analys av orsakerna till eventuell utebliven måluppfyllelse och förutsättningarna för att bedriva verksamheten.

I avsnitten som följer beskrivs de nationella operativa målen för olika områden men för vissa områden där uppdrag finns, saknas nationella operativa mål. Vidare numreras dessa utifrån den nationella struktur som finns och enbart målen som är aktuella för Länsstyrelsen i Södermanlands län nämns. Därför kan det i vissa fall saknas nummer utifrån den logiska ordningsföljden.

Livsmedel och foder

Länsstyrelsen utövar offentlig kontroll av livsmedel- och foderproducenter inom primärproduktion med syfte att undersöka om verksamhetsutövarna följer aktuell

[1] Register, Länsstyrelsen.

lagstiftning och levererar säkra livsmedel och säkert foder. Med primärproduktion menas normalt odling och skörd av vegetabilier, mjölkproduktion, äggproduktion och uppfödning av livsmedelsproducerande djur, men även jakt och fiske omfattas.

Länsstyrelsen har i uppdrag att samordna livsmedelskontrollen i länet. Under 2024 har två länsmöten med kommunernas livsmedelsinspektörer genomförts.

Operativt mål 12 livsmedel: Aktörer som släpper ut honung på marknaden:

Målet bedöms vara uppfyllt.

Inga prover har tagits 2024. Det med anledning av att Livsmedelsverket som är ansvarig myndighet att besluta om provtagning ska ske på honung, inte meddelat önskemål om detta.

Operativt mål 16 livsmedel: Glykoalkaloider i potatis.

Målet bedöms vara uppfyllt.

Provtagning av potatis, två stycken, har skett för att analysera om potatisen innehåller glykoalkaloider. Resultatet visade utan anmärkning.

Operativt mål 19 livsmedel: Opastöriserad mjölk

Målet bedöms vara uppfyllt.

1 kontroll av primärproducent gällande opastöriserad mjölk har utförts.

Operativt mål 20 livsmedel: Nationell kontrollplanering primärproduktion

Målet bedöms delvis vara uppfyllt.

Enligt uttaget från Livsmedelsverket skulle Länsstyrelsen i Södermanlands län under 2024 utföra 33 livsmedelskontroller av primärproducenter. 28 livsmedelskontroller utfördes. Anledningen till att alla kontroller inte utfördes är prioritering av andra typer av ärenden och kontroller. Utöver det har två kontroller utförts efter inkommen anmälan. Vidare har två uppföljande kontroller gjorts i fält samt fem uppföljande kontroller har gjort administrativt.

Uttaget gällande antalet foderkontroller på särskilda foderproducenter var fem. Två foderkontroller har utförts enligt uttaget från Jordbruksverket.

Provtagning av spannmål som ska användas eller används till foder har skett. Analys har gjorts främst för att se om spannmålet innehåller mykotoxiner. Åtta foderprover togs. Resultatet visade att tre prover var godtagbara, tre var tjänliga med anmärkning samt två otjänliga.

Operativt mål 1 foder: Verktyg och förutsättningar för riskbaserad och likvärdig kontroll.

Målet bedöms vara uppfyllt.

Länsstyrelserna gör ett riskbaserat urval av företag utifrån tilldelningen inom respektive bransch. Kontrollerna utförs utifrån framtagna branschspecifika checklistor. Efter utförd

kontroll registreras resultatet i *Primör*[1]. Kontrollen innebär att företagare inom primärproduktionen blir uppmärksammade på krav som ställs inom produktionen. Kontrollen är viktig för att upprätthålla en produktion som ger säkra livsmedel och foder för människor och djur.

Under 2021 tog länsstyrelsen i Södermanland initiativ till att samverka med andra län inom området primärproduktion och arbetet har fortskridit under 2024. En gång i månaden sker digitala samverkansmöten med länsstyrelsen i Östergötland, Jönköping, Gotland och Kalmar. Handläggarna diskuterar exempelvis aktuella ärenden och ny lagstiftning samt delar erfarenheter. Samsynskontroller med länets handläggare har genomförts.

Operativt mål 2 foder: Verksamhetsutövare har de grundläggande kunskaper som krävs för att följa lagstiftningen.

Målet bedöms vara uppfyllt.

Vid kontroll av primärproducenter som producerar foder såväl som livsmedel diskuteras regelverk och förbättringsåtgärder.

Djurskydd

Operativt mål 1 djurskydd: Utbildning, likriktning, verifiering. Likvärdighet över landet vad gäller bedömning av brister och vidtagna åtgärder för att uppnå efterlevnad av djurskyddslagstiftningen.

Målet bedöms vara uppfyllt.

Årligen genomför djurskyddshandläggare parallellkontroller på varandra med syfte att verifiera arbetssätt och skapa samsyn i bedömningar.

Operativt mål 2 djurskydd: Riskbaserad rutinkontroll. Varje år utförs kontroll av en tillräcklig stor andel kontrollobjekt, utifrån en riskvärdering.

Målet bedöms ej vara uppfyllt.

Under året har 73 rutinkontroller av livsmedelsproducerande djur skett vilket är 3,9 procent av länets djurhållare som har livsmedelsproducerande djur. Det nationella målet är att tio procent av länets livsmedelsproducerande djurhållare ska kontrolleras årligen. På grund av minskade personalresurser under året har länsstyrelsen fått prioritera inkommande ärenden såsom klagomål och tillståndsansökningar, vilket då resulterat i ett mindre antal kontroller av livsmedelsproducerande djurhållare.

Operativt mål 3 djurskydd: Resurseffektivitet och effekt av kontrollen. Resurserna inom kontrollverksamheten fördelas utifrån myndighetens uppdrag och används på ett sätt som gör att kontrollen får effekt. Kontrollmyndigheterna arbetar systematiskt med att öka kunskapen hos djurhållare och underlätta för dem att göra rätt.

Målet har delvis uppfyllts.

Antalet genomförda rutinkontroller ska vara minst lika många som antalet kontroller som

[1] Primör är länsstyrelsernas IT-stöd för registrering av livsmedels- och foderföretag samt för registrering av kontroll.

utförs efter inkomna klagomål. Den balansen finns inte under 2024. Under året har 92 rutinkontroller genomförts och 133 klagomålskontroller.

Operativt mål 4 djurskydd: Service: Djurhållare upplever att kontrollmyndigheten ger snabb återkoppling och tydlig information i kontroll- och ansökningsärenden. Djurhållare upplever ett gott bemötande i kontrollsituationen.

Målet bedöms uppfyllt.

92,9 procent av kontrollrapporterna inom djurskydd skickas ut inom 21 dagar efter kontroll. Beslut utformas i enlighet med de gemensamma mallar som finns tillgängliga i ärendehanteringssystemet. Vid behov granskar jurist beslut. Samtliga ansökningar om förprövning och tillståndsansökningar har beslutats inom målsatt handläggningstid.

Klagomålsärenden

Under året har länsstyrelsen handlagt ett fortsatt stort antal klagomålsärenden. Totalt har 605 klagomål om bristande djurskydd inkommit. Dessa har handlagts genom kontroller på plats, genom en administrativ granskning eller genom informationsbrev.

97,6 procent av klagomålen har avslutats inom 90 dagar.

	År 2024	År 2023	År 2022
Antal inkommande klagomål	605	607	594

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina

Omhändertaganden av djur

Under 2024 har ärenden gällande omhändertagande av djur, minskat från 57 ärenden 2023 till årets 43 ärenden. Allvarliga ärenden, med misär och ett stort antal djur, har förekommit under året. I ett antal fall, har 30–60 hundar och katter omhändertagits från lägenheter och hus. Dessa ärenden har varit omfattande och resurskrävande. Totalt omhändertogs cirka 316 djur under 2024. I de siffrorna ingår inte foderdjur, till exempel kackerlackor, som fanns i samma utrymme vid omhändertagandet.

	År 2024	År 2023	År 2022
Antal ärenden gällande omhändertaganden av djur	43	57	42

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina

Djurförbud

Under 2024 har länsstyrelsen beslutat om djurförbud i 16 ärenden. Dessa beslut är mycket ingripande för de personer som delges och arbetet är omfattande och resurskrävande. Besluten överklagas ofta, vilket innebär extraarbete med yttrande till förvaltningsrätten och eventuellt högre instanser. Tre ansökningar om upphävande av djurförbud har inkommit till länsstyrelsen under 2024. Även dessa är resurskrävande. Om beslutet går sökanden emot sker oftast ett överklagande och i ett av fallen har parterna kallats till muntlig förhandling i förvaltningsrätten. 16 djurförbudskontroller har genomförts under 2024.

	År 2024	År 2023	År 2022
Utfärdade djurförbud	16	12	5
Ansökan om upphävande av djurförbud	3	3	4
Djurförbudskontroller	16	9	5

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina

Förprövning av djurstallar

Vid ny-, till- eller ombyggnationer av djurstall, hägn eller annat förvaringsutrymme för djur kan en ansökan om förprövning behöva skickas in till länsstyrelsen innan byggnationen kan påbörjas. Länsstyrelsen granskar den planerade byggnationen utifrån djurskyddslagen, djurskyddsförordningen och Jordbruksverkets föreskrifter om djurhållning samt smittskydd. Förprövningen är en viktig del i djurskydds- och djurhälsoarbetet i Sverige. Under 2024 inkom 18 förprövningsansökningar i Södermanland. Under 2024 beslutades 16 förprövningsansökningar och 26 besiktningar av förprövningar godkändes.

Vid mindre om- och tillbyggnationer kan det under vissa omständigheter räcka med en förhandsanmälan till länsstyrelsen. Under 2024 inkom två förhandsanmälningar i Södermanland.

De djurutrymmen som inte har förprövats innan byggnationen påbörjats, kan bli föremål för en efterprövning. Att inte låta förpröva ett stall där det finns krav på förprövning kan medföra att en särskild avgift tas ut för den som inte förprövat och kan i allvarliga fall leda till förbud att hålla djur i stallet. Under 2024 inkom fem efterprövningar i Södermanland, varav en efterprövning ledde till en särskild avgift.

Länsstyrelsen erbjuder ett förprövningsmöte till den som har ansökt om förprövning för att effektivisera handläggningen och skapa en bra dialog med den sökande. Länsstyrelsen har under 2024 fortsatt att erbjuda digitala och fysiska förprövningsmöten då det fungerat bra och uppskattats bland sökande.

En gång i kvartalet hålls två regionala samverkansmöten samt ett nationellt samverkansmöte med landets förprövningshandläggare och Jordbruksverket.

Tillsynslagen

Arbetet med handläggningen av ärenden enligt lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter har även under 2024 tagit betydande resurser i anspråk. Antalet ärenden har ökat det senaste året. Under 2024 har 168 anmälningar enligt tillsynslagen kommit in till länsstyrelsen.

Besluten har innefattat vitesföreläggande gällande omärkta eller oregistrerade hundar och utdömande av vite, koppel och munkorgsföreläggande gällande bristande tillsyn över hund. två hundar har omhändertagits enligt lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter.

Allmänna veterinära frågor

Länsstyrelsen genomför kontroller av hästpass, djurhälsopersonal och läkemedel på gård. Under 2024 har myndigheten genomfört 24 fullständiga hästpasskontroller, sex kontroller

av allmänna hygienregler, 21 kontroller av djurhälsopersonal, varav 14 administrativa ViLA-kontroller och sex kontroller av läkemedel på gård. Riskbedömningen har baserats på inkomna anmälningar, resultat av tidigare tillsyn och villkorad läkemedelsanvändning.

Kontroll av djurhälsopersonal har utförts på ett antal veterinärer och legitimerade djursjukskötare i länet där myndigheten bland annat fått in anmälningar. Brister har uppmärksammats vid kontroller vilket bland annat har resulterat i föreläggande som är förenat med vite samt anmälningar till ansvarsnämnden.

Djurhälsa och smittskydd

Operativt mål djurhälsa inklusive smittskydd: Kontrollen är anpassad till den nya lagstiftningen på djurhälsoområdet. Kontrollmyndigheternas kontrolluppdrag är tydliggjort och kontrollmyndigheterna har grundläggande verktyg och förutsättningar för att genomföra riskbaserad offentlig kontroll.

Målet bedöms delvis vara uppfyllt.

Under 2024 har länet fått in 79 anmälningar om konstaterad eller misstänkt anmälningspliktig sjukdom. Redan vid misstanke om anmälningspliktig sjukdom, tas i de flesta fall kontakter med veterinär och djurägare i väntan på provsvar. Flera fall av *Salmonella choleraesuis* och *Salmonella enterica* har konstaterats på vildsvin i länet.

Under året genomfördes totalt 26 kontroller av obligatorisk salmonellaprovtagning hos länets fjäderfäanläggningar varav en anläggning fick föreläggande. En av anläggningarna hade konstaterad Salmonella Newport sedan 2023 och var ett pågående ärende under 2024.

Under 2024 har fall med fågelinfluensa konstaterats hos en knölsvan, en duvhök och en pilgrimsfalk. Ett fall med atypisk scrapie (Nor98) upptäcktes på ett får i samband med provtagning för TSE-övervakning (Transmissibla spongiforma encefalopatier). Amerikansk yngelröta har under sommaren och hösten drabbat flera bisamhällen i Södermanland

Länsstyrelsen har ej utfört kontroller av seminverksamheter eller av animaliska biprodukter 2024 då detta prioriterats ner. Nedprioritering av dessa verksamheter har skett med anledning av resursbrist. Överlag är den här typen av verksamheter skötsamma och risken för allvarliga brister är låg.

Tre kontroller av tuberkulos hos hjort i hägn har utförts. Ett vilthägn har fått två föreläggande varav ett är förenat med vite.

Operativt mål 1 animaliska biprodukter ABP: *Riskbaserad kontroll och åtgärd vid avvikelser.*

Målet bedöms vara uppfyllt.

Inga kontroller av animaliska biprodukter har genomförts 2024. Under 2022 utfördes kontroller enligt riskanalys. Register över objekt finns samt rutin för kontroll av området.

Operativt mål 2 animaliska biprodukter ABP: *kontrollmyndigheterna har verktyg och förutsättningar för att genomföra riskbaserad offentlig kontroll.*

Målet bedöms delvis uppfyllt.

Animaliska biprodukter är ett område som inte prioriteras i stor utsträckning vid resursbrist på myndigheten, det med anledning av att andra områden bedöms ha högre risk. Det finns ett uppdaterat register över objekten i länet och en riskbedömning över objekten. Kontroll prioriteras utifrån registret.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen i Södermanlands län bedömer resultatet på området som gott. Myndigheten har under 2024 uppvisat en stabil och strukturerad hantering av uppdrag inom livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor. Som framgår av resultaten har dock flera mål inom kontrollverksamheten inte har uppfyllts, och resursbrist har lett till nedprioriteringar av vissa uppgifter. Den obalans som finns mellan planerade normalkontroller och klagomålsbaserade inspektioner, samt den låga genomförandegraden av vissa livsmedels- och foderkontroller, är tecken på att verksamheten behöver stärkas ytterligare. Nedan sammanfattas resultaten av operativa mål, samt övrig grund för länsstyrelsens resultatbedömning.

Kontrollområde	Operativt mål	Resultat
Livsmedel och foder	Operativt mål 12 livsmedel: Aktörer som släpper ut honung på marknaden.	Uppfyllt
Livsmedel och foder	Operativt mål 16 livsmedel: Glykoalkaloider i potatis.	Uppfyllt
Livsmedel och foder	Operativt mål 19 livsmedel: Opastöriserad mjölk.	Uppfyllt
Livsmedel och foder	Operativt mål 20 livsmedel: Nationell kontrollplanering primärproduktion.	Delvis uppfyllt
Livsmedel och foder	Operativt mål 1 foder: Verktyg och förutsättningar för riskbaserad och likvärdig kontroll.	Uppfyllt
Livsmedel och foder	Operativt mål 2 foder: Verksamhetsutövare har de grundläggande kunskaper som krävs för att följa lagstiftningen.	Uppfyllt
Djurskydd	Operativt mål 1 djurskydd: Utbildning, likriktning, verifiering. Likvärdighet över landet vad gäller bedömning av brister och vidtagna åtgärder.	Uppfyllt
Djurskydd	Operativt mål 2 djurskydd: Riskbaserad rutinkontroll. Kontroll av en tillräcklig stor andel kontrollobjekt.	Ej uppfyllt
Djurskydd	Operativt mål 3 djurskydd: Resurseffektivitet och effekt av kontrollen.	Delvis uppfyllt

Djurskydd	Operativt mål 4 djurskydd: Service: Snabb återkoppling, tydlig information och gott bemötande.	Uppfyllt
Djurhälsa och smittskydd	Operativt mål djurhälsa inklusive smittskydd: Anpassning till ny lagstiftning, tydligt uppdrag och riskbaserad kontroll.	Delvis uppfyllt
Djurhälsa och smittskydd	Operativt mål 1 ABP: Riskbaserad kontroll och åtgärd vid avvikelser.	Uppfyllt
Djurhälsa och smittskydd	Operativt mål 2 ABP: Verktyg och förutsättningar för riskbaserad offentlig kontroll.	Delvis uppfyllt

Effektiv hantering av klagomål och akuta djurskyddsärenden

- 605 klagomål om bristande djurskydd har hanterats, med en hög andel avslutade ärenden inom 90 dagar (97,6 procent).
- Antalet omhändertagna djur har minskat från föregående år, men större ärenden har varit resurskrävande.

God beredskap för smittskydd och epizootiberedskap

- Revidering av epizootiberedskapsplanen har genomförts.
- Arbetet mot afrikansk svinpest har varit prioriterat och inkluderat informationskampanjer och samverkan med centrala myndigheter.

Snabb och rättssäker hantering av djurförbud

- Antalet beslutade djurförbud har ökat till 16 stycken, och kontroller för att säkerställa efterlevnad har genomförts.

God service och bemötande i kontrollverksamheten

- 92,9 procent av kontrollrapporterna inom djurskydd skickas ut inom 21 dagar efter kontroll.

Otillräckligt antal normalkontroller inom djurskydd

- Målet är att minst 10 procent av länets livsmedelsproducerande djurhållare ska kontrolleras årligen, men endast 3,9 procent har kontrollerats under 2024.
- Antalet genomförda rutinkontroller (92) är lägre än antalet kontroller efter klagomål (133), vilket innebär att den riskbaserade kontrollen inte är i balans.

Otillräckligt antal livsmedelskontroller av primärproducenter

- Målet var att utföra 33 livsmedelskontroller, men endast 28 genomfördes. Orsaken är prioritering av andra ärenden och kontroller

Ökad arbetsbelastning och komplexitet i ärendehantering

- Stora och resurskrävande ärenden (till exempel omhändertagande av 30–60 djur i enskilda fall) påverkar möjligheten att utföra planerade inspektioner.
- Ökande antal ärenden enligt lagen om tillsyn av hundar och katter har tagit betydande resurser i anspråk.

Regional tillväxt och infrastrukturplanering

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p3 Regional tillväxt	Länsstyrelseinstruktion
3§ p4 Infrastrukturplanering	Länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Samordna och skapa förutsättningar för samverkan mellan viktiga aktörer i länet, för att skapa tillväxt i länet.
- Fördela bidrag och stöd för strategiska utvecklingssatsningar i länet.
- Bidra till planering av vägar och järnvägar genom att tillhandahålla statliga planeringsunderlag, godkänna miljökonsekvensbeskrivningar, samverka med sökanden i processen, besluta om tillstånd enligt miljöbalken och ha tillsyn över kommunala detaljplaner.
- Ingå i strukturfondspartnerskap för de regionala programmen för Europeiska regionala utvecklingsfonden och för de regionala handlingsplanerna för Europeiska socialfonden+.

Målet för den regionala utvecklingspolitiken är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet, vilket inkluderar statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet.

Den regionala utvecklingspolitiken ska även bidra till att nå andra mål:

- Den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till att nå det långsiktiga klimatmålet och etappmålen för minskad klimatpåverkan samt bidra till att nå övriga relevanta miljömål.
- Den regionala utvecklingspolitiken har en geografisk utgångspunkt där landsbygder ingår och därför ska den bidra till att uppnå landsbygdspolitikens mål.

Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Utöver det övergripande målet finns ett funktionsmål om tillgänglighet och ett hänsynsmål om säkerhet, miljö och hälsa.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Projekt Ostlänken

Länsstyrelsen har i sin roll som granskande myndighet för väg- och järnvägsplanering under året framför allt deltagit i omfattande granskning av järnvägsplaner inom projekt Ostlänken, landets största infrastrukturprojekt. Länsstyrelsen har prioriterat handläggning

av ärenden kopplat till projektet. Sedan planeringen av Ostlänken startade har länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands och Östergötlands län arbetat på ett enhetligt, effektivt och samordnat sätt avseende myndigheternas kompetensområden inom samhällsplanering, miljöskydd, riskhantering, naturvård, vatten, kulturmiljövård och areella näringar. Under året har byggnationen av den första delen av den dubbelspåriga järnvägen påbörjats med start i Gerstaberg, Södertälje.

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Regional tillväxt och infrastrukturplanering (30, 34)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	2,7	1,8	2,2
Antal årsarbetskrafter kvinnor	1,5	0,6	0,8
Antal årsarbetskrafter män	1,2	1,2	1,4
Antal ärenden, inkomna och upprättade	42	41	29
Antal beslutade ärenden	34	38	40
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	3	5
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	3 957	2 379	3 240
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	47	24	331

Källa**:** Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Regional tillväxt och infrastrukturplanering redovisar ökade kostnader jämfört med föregående år, främst inom lönekostnader och konsultarvoden. Under 2024 tillkom flera uppdrag till länsstyrelsen. De ökade kostnaderna redovisas främst inom området infrastrukturplanering.

3§ p3 Regional tillväxt

Länsstyrelsen har under 2024 arbetat för att främja regional tillväxt genom flera områden. Under rubrik *Främja länets utveckling och följa tillståndet i länet* redovisas hur rapporten Läget i länet används som ett strategiskt verktyg för att identifiera utmaningar och möjligheter i länet. Rapporten belyser bland annat hög arbetslöshet, låg utbildningsnivå och behov av förbättrad integration, samt miljörelaterade utmaningar såsom övergödning och energiförsörjning. Detta arbete ger en helhetsbild av länets status och framtidsmöjligheter. Under samma rubrik redogörs också för hur länsstyrelsen inlett ett förberedande arbete för att framgent hantera de uppdrag och stycken ur länsstyrelseinstruktionen som berör länets tillväxt, företagande och utveckling.

Under rubriken *Förenkla för företag* framgår att insatser har gjorts för att förbättra kommunikation, service och samordning för företagare. Genom initiativ som samordnade kontroller och riktad kommunikation har länsstyrelsen underlättat för företag att följa regelverk och stärkt stödet till livsmedelsföretagare. Identifierade utmaningar inkluderar behovet av kontinuitet och förbättrade samarbetsstrukturer, både nationellt och lokalt.

I avsnittet Energi och klimat beskrivs myndighetens arbete för att minska klimatpåverkan och stärka den regionala energiförsörjningen. En av områdets insatser är projektet Grönt Näringsliv, med målgruppen små och medelstora företag inom tillverkningsindustri, vägtransport och sjöfart. Företagen kan inom projektet få expertstöd för att ställa om transporter och produktion till fossilfrihet.

Den samverkan med Region Sörmland som beskrivs utförligare under rubrik *Strategisk styrning och planering* är också av vikt för länets tillväxt. Länsstyrelsen och Region Sörmland är regionala aktörer med uppdrag att var för sig eller tillsammans verka för en hållbar regional utveckling i Södermanlands län. Länets invånare, uppdragsgivare på nationell nivå, kommuner och andra regionala aktörer förväntar sig att regionen och länsstyrelsen samverkar och underlättar för att politiska beslut ska få genomslag i länet.

3§ p4 Infrastrukturplanering

Bredbandsutbyggnaden i länet

Under året har länsstyrelsen utbetalat stöd till utbyggnad av bredband på landsbygden. Av 14 bredbandsprojekt som beslutats under Landsbygdsprogrammet 2014–2022 har samtliga färdigställts, varav sju har slututbetalats. Länsstyrelsen bistår vid förfrågan regionens bredbandskoordinator med kartor och projektinformation för att underlätta fortsatt bredbandsutbyggnad.

Infrastruktur – väg och järnväg

Länsstyrelsen är granskningsmyndighet för väg- och järnvägsplanering enligt väglagen (SFS 1971:948) respektive lagen om byggande av järnväg (SFS 1995:1649). Länsstyrelsen har i sin roll som granskande myndighet för väg- och järnvägsplanering under året framför allt deltagit i omfattande granskning av järnvägsplaner inom projekt Ostlänken, landets största infrastrukturprojekt. Sedan planeringen av Ostlänken startade har länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands och Östergötlands län arbetat på ett enhetligt, effektivt och samordnat sätt avseende myndigheternas kompetensområden inom samhällsplanering, miljöskydd, riskhantering, naturvård, vatten, kulturmiljövård och lantbruk. I de fall Trafikverket efterfrågat länsstyrelsens yttranden och beslut har länsstyrelsen hållit utsatta svarstider. Länsstyrelsens arbete med allmänbevakning i frågor om elnätskoncessioner har minskat något i omfattning under året, på grund av färre ärenden.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen i Södermanlands län bedömer resultatet på området som gott. Myndigheten har under 2024 genomfört ett omfattande och kvalitativt arbete inom regional tillväxt och infrastrukturplanering, vilket resulterat i goda resultat. Trots begränsade resurser har myndigheten hanterat sina uppdrag effektivt och hållit hög kvalitet i handläggning av ärenden, särskilt inom Ostlänken och bredbandsutbyggnad. Samtidigt finns vissa utvecklingsområden, särskilt kopplade till personalresurser och bidragsutbetalningar. Nedan sammanfattas länsstyrelsens grund för resultatbedömningen.

Effektiv hantering av infrastrukturärenden

- Länsstyrelsen har upprätthållit goda handläggningstider och aktivt bidragit till att Ostlänken, Sveriges största infrastrukturprojekt, har kunnat fortskrida enligt plan. Samverkan med Stockholms och Östergötlands län har säkerställt en enhetlig myndighetsutövning.

Främjande av regional tillväxt

- Genom projekt som Grönt Näringsliv har länsstyrelsen stöttat små och medelstora företag i övergången till fossilfri produktion och transporter. Samverkan med Region Sörmland har stärkt det strategiska tillväxtarbetet.

Bredbandsutbyggnad på landsbygden

- Samtliga 14 projekt som beviljats stöd under Landsbygdsprogrammet 2014–2022 har färdigställts, vilket ökar digital tillgänglighet och utvecklingsmöjligheter i länet.

Ökad effektivitet i handläggningen

- Antalet beslutade ärenden (34) ligger i nivå med föregående år (38), och endast tre ärenden äldre än två år kvarstår, vilket visar på god ärendehantering trots resursbegränsningar.

Begränsade personalresurser

- Antalet årsarbetskrafter har ökat något (från 1,8 till 2,7), men är fortfarande lågt i relation till arbetsbelastningen. Detta kan påverka framtida möjligheter att hantera fler ärenden effektivt.

Minskad aktivitet inom elnätskoncessioner

- Antalet ärenden inom elnätskoncessioner har minskat, vilket kan innebära en utmaning för framtida energiinfrastruktur i länet.

Hållbar samhällsplanering och boende

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p5 Hållbar samhällsplanering och boende	Länsstyrelseinstruktion
5§ p9 Verka för att behovet av bostäder tillgodoses	Länsstyrelseinstruktion
1C2 Bidra till ett ökat bostadsbyggande i samarbete med kommuner	Regleringsbrev
3C7 Arbeta för kortare ledtider vid prövning av nätkoncessioner	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Samordna de planeringsunderlag som olika myndigheter tar fram som stöd till kommunens planläggning (natur- och kulturvärden, infrastruktur, militära intressen, vattenfrågor).
- Samordna sina uppdrag om rådgivning och vägledning till kommunerna inom ramen för tidig dialog för ökat bostadsbyggande.
- Utveckla sitt arbete med digital samhällsbyggnadsprocess.
- Samordna och ta tillvara statens intressen i den kommunala översiktsplaneringen, detaljplaneringen och framtagande av områdesbestämmelser.
- Granska översikts- och regionplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser.
- Pröva detaljplaner, områdesbestämmelser och överklagande av kommuners beslut enligt plan- och bygglagen.
- Vägleda och följa upp enligt plan- och bygglagen.
- Ansvara för att analysera och rapportera hur bostadsmarknaden ser ut i länet, så som den årliga regionala bostadsmarknadsanalysen.
- Ge stöd till hyresbostäder och bostäder för studenter och till bostäder för äldre, samt stöd till energiåtgärder. Länsstyrelserna deltar i genomförande och tillsyn av EU:s återhämtningsplan i stöd till hyresbostäder och bostäder för studenter samt stöd till energiåtgärder i flerbostadshus.
- Samordna arbetet med klimatanpassning, strandskyddsdispenser och havsplanering.

Det övergripande målet för området samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö. För området bostadsmarknad är målet långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Länsstyrelserna ska även verka för genomslag av andra nationella mål, som gestaltad livsmiljö och miljömålet god bebyggd miljö.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Utveckling av Länsstyrelsens GIS-arbete

Projektet för utveckling av länsstyrelsens GIS-arbete har slutförts under året. Det resulterade i en antagen GIS-strategi för myndigheten och efterföljande arbete med implementering och åtgärder. Här ingår bland annat etablering av en ny organisation för GIS-arbetet, stärkt samarbete, utökad utbildning och tydligare rutiner. Syftet med arbetet är att stärka informationssäkerheten och myndighetens förmåga inom GIS och geodata; för att bland annat leva upp till ökade krav på beredskapsförmåga och digitalisering och kunna bidra till en digitaliserad samhällsbyggnadsprocess.

Arbete pågår också för att ordna och strukturera hanteringen av geodata på myndigheten och säkra den tekniska infrastrukturen för försörjning av geodata till länsstyrelsens anställda och externa aktörer. Bland annat genom förbättrad geodataförvaltning och översyn och ombyggnation av länets visningstjänster. Ett länsstyrelsegemensamt chefsnätverk för GIS-frågorna har startat under året för utvecklad samverkan och dialog i länsstyrelsegemensamma strategiska frågor inom GIS-området. Länets GIS-resurser har också bidragit i länsstyrelsegemensamt utvecklingsarbete på nationell nivå.

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Hållbar samhällsplanering och boende (40–41)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	9,7	9,6	9,2
Antal årsarbetskrafter kvinnor	7,2	6,5	6,3
Antal årsarbetskrafter män	2,5	3,2	2,9
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 044	1 191	838
Antal beslutade ärenden	1 240	878	1 189
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	5
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	13 218	12 385	11 231

Källa**:** Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Antal ärenden styrs till stor del av underrättelser om avslutade lantmäteriförrättningar samt, från och med 2023, bidragsansökningar för energieffektivisering i småhus. Därav den ökade ärendemängden.

De ökade verksamhetskostnaderna förklaras med ökade OH-kostnader. OH-kostnaderna har ökat med åtta procent jämfört med föregående år.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	2024	2023	2022
Antal påbörjade bostäder (st.)	Ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö, där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas. Långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader, där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.	Årlig analys och rapport om läget i länet på bostadsmarknaden	SCB[1]	-	383[2]	1 575	3 296
Antal färdigställda bostäder (st.)	Se mål ovan.	Årlig analys och rapport om läget i länet på bostadsmarknaden	SCB	-	1 267[3]	2 677	1 631
Länsstyrelsens handläggningstid för överklagade bygglov för bostäder, dock inte fritidshus; andel avgjorda inom 80 dagar (%)	Se mål ovan.	Prövning enligt plan- och bygglagen	Platina[4]	75%	91%	74%	84%
Länsstyrelsens handläggningstid för överklagade bygglov för bostäder, dock inte fritidshus; andel ärenden avgjorda inom 120 dagar (%)	Se mål ovan.	Prövning enligt plan- och bygglagen	Platina	90%	100%	100%	100%

Bostadsbyggandet har minskat på grund av det ekonomiska läget med ökade kostnader för byggmaterial och höjda räntor. Länsstyrelsen har trots färre tillgängliga resurser på handläggarsidan än tidigare år kunnat upprätthålla goda handläggningstider och resultat för överklagade bygglov för bostäder. Det är glädjande att myndigheten beträffande såväl 80-dagars som 120-dagars målet klart lyckats överträffa målvärdet.

[1] Statistiska centralbyråns statistik: Nybyggnad av bostäder.
[2] Utfall endast för kvartal 1-3 2024.
[3] Utfall endast för kvartal 1-3 2024
[4] Ärendehanteringssystem, Länsstyrelsen.

3§ p5 Hållbar samhällsplanering och boende

Råd, stöd och samverkan i fysisk planering

Länsstyrelsen arbetar med tidig dialog i planprocessen för att minska arbetsinsatsen i efterföljande tillsyn, men också för att minska riskerna för att kommunernas planer inte blir möjliga att genomföra. Länets kommuner har bland annat möjlighet att informera om sitt arbete och få råd vid samrådsmöten och de fasta tider för avstämning som kan bokas med kort varsel. Under året har det införts temadagar för kommunernas planerare. Syftet med ”planverkstäderna”, är att bidra till fördjupad kunskap inom planprocessen. Men även att vara ett forum för dialog och samverkan mellan kommunerna. Teman för årets tre tillfällen har varit; strandskydd, förorenade områden samt tillståndsprövning vid genomförande av detaljplan. Det nya arbetssättet har förankrats i dialog med kommunerna och vid utvärdering i slutet av året framkom att det är mycket uppskattat och har utvecklat relationerna mellan länsstyrelsen och kommunerna.

Under året har länsstyrelsen tillsammans med region Sörmland arrangerat två plandagar med fokus på strategiska frågor inom samhällsbyggnadsområdet. Temat för dagarna har varit energi respektive bostadsförsörjning. Dialogen om hur samarbetet kan utvecklas fortsätter under kommande år. En bra samverkan mellan regionen och länsstyrelsen bidrar till länets utveckling.

Länsstyrelserna har under 2024 infört ett nytt handläggarstöd för kommuner, Prozesso, som en del i en mer digital samhällsbyggnadsprocess. Alla detaljplaner som skickas in till länsstyrelserna går numera via Prozesso. Länsstyrelsernas hantering av ärendena är därigenom mer enhetlig nationellt. Länsstyrelsen i Södermanland ingår i projektgruppen som arbetat med framtagande och införande av Prozesso.

Detaljplaner och översiktsplaner

Under 2024 har länsstyrelsen handlagt 95 inkomna detaljplaneärenden och 18 översiktsplaneärenden varav fem var kommuners planeringsstrategier. Det är en minskning i antalet detaljplaneärenden från 2023, då antalet var 115. Antalet detaljplaneärenden har minskat de senaste två åren beroende på lågkonjunkturen och den ekonomiska situationen som påverkar byggbranschen negativt.

Länsstyrelsen har under 2024 beslutat i 25 detaljplaneärenden. Antalet flaggningar för överprövningar har varit fortsatt relativt högt. Länsstyrelsen har under 2024 överprövat två ärenden och upphävt tre detaljplaner.

Under 2024 har Länsstyrelsen genomfört en processkartläggning av detalj- och översiktsplaneprocesserna. Ett arbete med att utveckla processen och det interna tvärsektoriella samarbetet med berörda sakområden har påbörjats. Att myndigheten har en god intern samverkan för att på så vis öka förståelsen för, och mellan, de olika sakområdena är av stor vikt för att stat och kommun ska vara överens om de statliga intressena innan en detaljplan antas.

Havsplanering

Länsstyrelsen har arbetat med råd, stöd och planeringsunderlag kopplat till den statliga havsplaneringen och fortsatt varit ett viktigt stöd för Havs- och vattenmyndigheten. Länsstyrelsen har en central roll i att kunna relatera lokala och regionala förutsättningar och behov till det nationella havsplaneringssammanhanget. Myndigheten har också deltagit

i de månatliga möten som har ordnats av samordnande länsstyrelse.

Under året har förslag till ändrade havsplaner varit ute för granskning inför slutligt antagande. Fokus på de ändrade havsplanerna är att möta det ökade energibehovet med att möjliggöra för ytterligare 90 terawattimmar elproduktion till havs.

Gestaltad livsmiljö

Länsstyrelsen deltar det arbete som utförs i det gemensamma nätverket för samhällsbyggnad och kulturmiljö. Under året har en enkät om hur länsstyrelserna arbetar med frågan sammanställts och en gemensam webbplats för goda exempel har skapats.

Strandskydd

Länsstyrelsen bidrar med kunskap om strandskyddslagstiftningen bland annat i samband med yttranden över detaljplaner och översiktsplaner. Kommunerna får stöd och utbildning i samband med plansamråd och temautbildningar. Under året har en planverkstad med tema strandskydd ordnats för länets kommuner.

Länsstyrelsen hanterar strandskyddsfrågor från Lantmäteriet vid fastighetsbildningar.

Effekterna av Länsstyrelsens arbete med strandskyddsfrågor är att allmänhetens tillgång till stränder bibehålls, att den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster bevaras samt att kommunerna får planera för strandnära bebyggelse där det är lämpligt.

Ett arbete med att digitalisera länets strandskydd har genomförts i ett nationellt projekt. Det återstår fortfarande mycket arbete innan digitaliseringen är slutförd. Fortsatt arbete är beroende av att mer resurser skjuts till.

Länsstyrelsens arbete med granskning av kommunernas beslut om strandskyddsdispenser redovisas i kapitlet Naturvård och miljöskydd i avsnitt Arbete med naturärenden.

Klimatanpassning

Under året har arbetet med klimatsamordning och klimatanpassning prioriterats ner då tidigare anslag för uppdraget tagits bort av regeringen. Länsstyrelsen har prioriterat resursen till att bistå kommunerna med råd och stöd i samband med samråd av detalj- och översiktsplaner samt inrapportering av myndighetens arbete med klimatanpassning till SMHI, databasen Klira. Länsstyrelsen har också deltagit i det länsstyrelsegemensamma nätverket.

Det finns en stor efterfrågan från kommunerna av råd och stöd för arbetet med klimatanpassningsfrågor. Planeringsunderlag är viktiga i den fysiska planeringensprocessen samt för tillsynen av kommunens detaljplaner. Lokala och regionala risker inom länet till följd av klimatförändringar till exempel extrem nederbörd och stigande havsnivåer har redovisats i tidigare framtagna planeringsunderlag. Avveckling av medel har medfört att arbete med ytterligare regionala planeringsunderlag samt revidering av handlingsplan inom sakområdet har fått skjutas på framtiden.

Fastighetsbildning och koncessioner

Länsstyrelsen har i uppdrag att yttra sig i samråd från Lantmäteriet gällande fastighetsförrättningar samt granska avslutade förrättningar. Länsstyrelsen ska värna allmänna intressen och i de fall som krävs överklaga förrättningar. Under 2024 har det

inkommit 70 ärenden rörande begäran om samråd, vilket ligger ungefär på samma nivå som 2023 då 71 samråd inkom. Antalet samråd har ökat betydligt de senaste åren, på Lantmäteriets begäran.

Det har skett en viss ökning av inkomna underrättelser om avslutade förrättningar från 235 ärenden 2023 till 245 ärenden 2024. Länsstyrelsen har överklagat två avslutade förrättningar till mark- och miljödomstolen.

Länsstyrelsen har under 2024 granskat samrådsunderlag, miljökonsekvensbeskrivningar och beslutat om betydande miljöpåverkan för ansökan om nätkoncession för kraftledningar. Under året har sammanlagt åtta ärenden rörande nätkoncession inkommit, en liten minskning från 2023 då elva ärenden inkom till myndigheten.

Under 2024 har länsstyrelsen fått nätutvecklingsplaner på remiss för första gången i enlighet med Energimarknadsinspektionens föreskrifter EIFS 2024:1. Remisserna hanteras genom en god intern samverkan mellan berörda avdelningar. På Länsstyrelsens webbplats för underlag till kommunernas översiktsplaner och inför deras beslut om planeringsstrategier informerar vi om betydelsen av att i översiktsplaneringen omhänderta frågor om långsiktig elförsörjning.

Tillsyn och tillsynsvägledning

Länsstyrelsen ska följa upp och utvärdera byggnadsnämndernas tillsynsarbete och ge råd och stöd till nämnderna i deras arbete genom tillsynsvägledning samt aktivt verka för samordning och samverkan i tillsynsvägledningen. Under året har länsstyrelsen följt upp kommunernas arbete med tillsyn avseende olovlig användning av byggnader. Uppföljningsarbetet redovisas i särskild ordning genom regleringsbrevsuppdrag. Länsstyrelsen utövar också tillsyn över kommunernas beslut om detaljplaner samt fattar beslut om lovbefriade åtgärder för totalförsvaret enligt PBL 9:15.

En tillsynsvägledningsplan för 2022–2025 finns framtagen. Syftet med planen är bland annat att informera kommunens tjänstepersoner om vilka insatser och aktiviteter som planeras att genomföras inom området tillsynsvägledning. Exempel på aktiviteter är nätverksträffar och utbildningstillfällen. Planen ska ses som ett levande dokument och kan komma att revideras beroende på vilka önskemål och vilket behov av stöd som kommunerna framför. I år har bland annat en information om skyddsobjekt och PBL 9:15-ärenden skickats till kommunerna.

En ny handläggningsrutin för ärenden enligt PBL 9:15 har tagits fram då antal ärenden förväntas öka de närmaste åren.

Länsstyrelsen har återkommande informerat kommunerna om nyheter inom plan- och bygglagen (PBL), upplyst om utbildningar, vägledningar och relevanta rättsfall.

Överklagade kommunala beslut

Länsstyrelsen prövar de kommunala beslut som överklagas gällande bygglov, förhandsbesked och tillsynsärenden enligt plan- och bygglagstiftningen. Under året har Länsstyrelsen löpande handlagt de ärendena som inkommit. Ärendena har i majoriteten av fallen handlagts inom fastställda handläggningstider.

5§ p9 Verka för att behovet av bostäder tillgodoses

Bostadsförsörjning

Länsstyrelsens arbete kring fysisk planering tillsammans med boendefrågor handlar bland annat om att verka för att behovet av bostäder tillgodoses. Arbetet består också av handläggning och beslut om stöd till byggande och energiåtgärder, dialog med länets kommuner i samband med den årliga bostadsmarknadsenkäten samt utgivning av bostadsmarknadsrapport med bostadsmarknadsanalys. Rapporten utgör även ett underlag till kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjning. Rapporten vänder sig till regeringen, riksdagen, Boverket samt alla andra aktörer som intresserar sig för bostadsmarknadens utveckling i ett regionalt perspektiv. I rapporten synliggörs bland annat människors olika förutsättningar och situation på bostadsmarknaden samt aktuella bostadssociala utmaningar. Könsuppdelad statistik har i möjligaste mån använts. Länsstyrelsen bedömer att bostadsmarknadsanalysen bidrar till en tydligare bild av situationen på bostadsmarknaden i länet.

Länsstyrelsen har lämnat råd, information och underlag till kommunernas arbete med riktlinjer för bostadsförsörjning samt samlat in, bedömt och rapporterat kring värdeöverföringar från länets allmännyttiga kommunala bostadsföretag.

Länsstyrelsen har en viktig roll i det vräkningsförebyggande arbetet samt i att motverka hemlöshet i länet. Under 2024 har en projektplan tagits fram för arbetet för år 2024 – 2026.

Stöd till byggande och energieffektiviseringsåtgärder i flerbostadshus

Vad gäller ärenden avseende stöd för ny- eller ombyggnad av hyresbostäder och bostäder för studerande, bostäder för äldre personer samt energieffektiviseringsåtgärder i flerbostadshus har länsstyrelsen korta handläggningstider för kompletta ärenden. Länsstyrelsen kunde under år 2024 besluta om utbetalning av drygt 310 miljoner kronor i 55 sådana ärenden. Jämförelsevis kunde länsstyrelsen besluta om utbetalning av 303 miljoner kronor i stöd avseende 72 sådana ärenden under år 2023.

Då riksdagen för budgetåret 2023 beslutat att anslaget för investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande samt anslaget för stöd till energieffektivisering i flerbostadshus endast ska tillföras medel för att genomföra utbetalningar till de aktörer som har beviljats stöd före den 31 december 2022[1] har inga sådana ansökningar beviljats under 2024.

Under åren 2016–2022 beviljade Länsstyrelsen i Södermanlands län närmare 1,3 miljarder kronor i investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande avseende 3 500 lägenheter. Detta motsvarar 4 137 kronor i beviljat belopp per invånare i länet. Under 2024 utbetalades 289 miljoner kronor i investeringsstöd till byggandet av 784 hyreslägenheter.

Under år 2024 inkom 34 ansökningar avseende stöd för att anordna och tillhandahålla bostäder för äldre. Detta stöd är uppdelat i tre delar; ny- eller ombyggnad av särskilda boendeformer för äldre, ny-eller ombyggnad av bostäder för äldre på den ordinarie

[1] prop 2022/23:1 utgiftsområde 18, civilutskottets betänkande 2022/23:CU1 och riksdagsskrivelse 2022/23:76

bostadsmarknaden samt anpassning av gemensamma utrymmen. Jämförelsevis inkom 25 ansökningar under år 2023. Länsstyrelsen har under året beviljat 34 ansökningar om totalt 38 miljoner kronor i detta stöd, jämförelsevis beviljades 30 ärenden om totalt 71 miljoner kronor under 2023. Under åren 2016–2024 har länsstyrelsen totalt beviljat närmare 265 miljoner kronor i stöd för att anordna och tillhandahålla bostäder för äldre personer avseende närmare 1 400 lägenheter samt till anpassningsåtgärder som främjar kvarboende för äldre. Detta motsvarar 873 kronor i beviljat belopp per invånare i länet. Tillsyn av utbetalade ärenden inom ovanstående stöd pågår kontinuerligt.

Bidrag för energieffektiviseringsåtgärder i småhus

Under året har länsstyrelsen hanterat bidraget för energieffektivisering i småhus SFS (2023:402). Under år 2024 inkom 271 ansökningar avseende detta bidrag, jämfört med 420 ansökningar under år 2023. Totalt har länsstyrelsen under år 2024 fattat beslut i 614 ärenden inom detta bidrag. Jämförelsevis fattade länsstyrelsen 75 beslut under 2023. 159 ansökningar har beviljats under året och i 147 ansökningar har utbetalning skett. I 292 ansökningar har länsstyrelsen fattat beslut om avslag. Från bidragets start den 3 juli 2023 till och med 31 december 2024 har drygt fem miljoner kronor utbetalats i 164 ansökningar.

Bidra till ett ökat bostadsbyggande i samarbete med kommuner (1C2)

Länsstyrelserna ska, inom ramen för sina uppgifter i fråga om samhällsplanering och boende, redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i samarbete med kommunerna för att bidra till ett ökat bostadsbyggande där det finns underskott på bostäder.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har, i enlighet med sitt uppdrag inom samhällsplanering och boende, vidtagit flera åtgärder i samarbete med kommunerna för att öka bostadsbyggandet i områden med bostadsunderskott. Som framgår av rapporten *Bostadsmarknaden i Södermanlands län år 2024* har följande insatser genomförts:

- Stöd vid framtagning av riktlinjer för bostadsförsörjning: Länsstyrelsen har bistått kommunerna i arbetet med att utveckla och uppdatera riktlinjer för bostadsförsörjning, vilket är avgörande för en effektiv planering av bostadsbyggandet.

- Årlig bostadsmarknadsanalys: Genom att årligen analysera och rapportera bostadsmarknadens status i länet, har Länsstyrelsen tillhandahållit värdefull information som stödjer kommunernas planeringsprocesser och beslut kring bostadsbyggande.

- Främjande av byggande av bostäder för äldre: Länsstyrelsen har informerat om och administrerat bidrag för ny- eller ombyggnation av bostäder anpassade för äldre personer, vilket bidrar till att möta behoven hos en växande äldre befolkning.

- Samverkan för att minska hemlöshet och vräkningar: Länsstyrelsen har i uppdrag att stödja kommunerna i deras arbete med att förebygga hemlöshet och vräkningar och arbetar för att fler ska ha möjlighet att behålla sina bostäder.

- Länsstyrelsen har tillsammans med Region Sörmland anordnat en Plandag för kommunala planerare med tema bostadsförsörjning för att lyfta aktuella frågor om bostadsbyggande, bostadsförsörjning och särskilda gruppers behov samt vilket stöd kommunerna behöver från Länsstyrelsen.

Dessa åtgärder har syftat till att underlätta och påskynda bostadsbyggandet i länet, särskilt i de kommuner där det råder underskott på bostäder. Genom nära samarbete med kommunerna och kontinuerlig uppföljning av bostadsmarknadens utveckling strävar Länsstyrelsen efter att skapa förutsättningar för en balanserad och hållbar bostadsmarknad i Södermanlands län.

Arbeta för kortare ledtider vid prövning av nätkoncessioner (3C7)

Berörda länsstyrelser ska tillsammans med Energimarknadsinspektionen och Lantmäteriet arbeta för kortare ledtider vid prövning av nätkoncessioner (KN2023/0000), för att bidra till en ändamålsenlig utbyggnad av elsystemet utifrån de energipolitiska målen och därmed bidra till näringslivets gröna omställning.

Länsstyrelsen i Södermanlands län deltar som representant i projektets styrgrupp som är en fortsättning på ett tidigare arbete för kortare ledtider för nätkoncessioner. Utbyggnad av ledningarna till SSAB i Oxelösund har hanterats inom projektet med gott resultat.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen i Södermanland bedömer resultatet på området som gott. Under 2024 har ett omfattande arbete genomförts inom hållbar samhällsplanering och boende, vilket lett till goda resultat. Trots externa utmaningar, såsom lågkonjunktur och minskade investeringar i bostadsbyggande, har myndigheten upprätthållit effektiv handläggning, stärkt samverkan med kommuner och andra aktörer samt implementerat digitala verktyg för en mer effektiv samhällsbyggnadsprocess. Nedan sammanfattas länsstyrelsens grund för resultatbedömningen.

Effektiv handläggning av bygglovsärenden

- 91 procent av överklagade bygglovsärenden avgjordes inom 80 dagar, vilket överträffar målvärdet (75 procent). Samtliga ärenden avgjordes inom 120 dagar.

Samverkan med kommuner och region

- Länsstyrelsen har stärkt dialogen genom regelbundna möten, plandagar och "planverkstäder", vilket förbättrat kommunernas förståelse för planprocessen och statens intressen.

Digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen

- Införandet av Prozesso har effektiviserat detaljplanehanteringen och skapat en mer enhetlig handläggning nationellt.

Utveckling av GIS-arbete

- Implementeringen av en GIS-strategi har stärkt myndighetens förmåga att hantera geodata och planeringsunderlag, vilket är centralt för långsiktig samhällsplanering.

Bidrag till bostadsbyggande och energieffektivisering

- Länsstyrelsen har hanterat stödutbetalningar på totalt 289 miljoner kronor för investeringsstöd och energieffektiviseringsåtgärder i flerbostadshus.

Minskande bostadsbyggande

- Antalet påbörjade bostäder har minskat kraftigt, från 3 296 år 2022 till 1 575 år 2023, och med endast 383 påbörjade bostäder fram till och med oktober 2024 ser trenden ut att förstärkas), Detta speglar den ekonomiska nedgången och osäkerhet på bostadsmarknaden.

Resursbegränsningar inom klimatanpassning

- På grund av reducerade anslag har länsstyrelsen tvingats prioritera ner arbetet med klimatanpassning, vilket kan påverka långsiktig planering och beredskap för klimatförändringar.

Minskade stödansökningar inom energieffektivisering i småhus

- Efter en hög initial ansökningsvolym har antalet ansökningar sjunkit, vilket kan kräva ytterligare informationsinsatser för att stimulera intresset.

Strandskydd och havsplanering

- Arbetet med att digitalisera strandskyddsgränser har fortskridit långsamt, och behovet av mer resurser för att slutföra arbetet kvarstår.

Energi och klimat

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p6 Energi och klimat	Länsstyrelseinstruktion
5§ p8 Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat	Länsstyrelseinstruktion

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Länsstyrelsernas uppgifter och uppdrag inom verksamhetsområdet sammanfattas i nedanstående punkter.

- Länsstyrelserna har enligt länsstyrelseinstruktionen (3§ p6) uppgifter i fråga om energi och klimat. Länsstyrelserna ska leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken genom att bland annat utveckla den regionala energiplaneringen och främja klimatåtgärder, i syfte att bidra till stärkt näringslivsutveckling, minskad klimatpåverkan, förbättrad energiberedskap och trygg energiförsörjning. Uppgifterna specificeras årligen genom uppdrag i regleringsbrevet. Länsstyrelserna:
    - Ansvarar för att tillsammans med andra aktörer uppdatera och genomföra regionala energi- och klimatstrategier med utgångspunkt i riksdagens energi- och klimatmål.
    - Arbetar med att förmedla kunskap, ge inspiration och vägleda om ekonomiska stöd för att bidra till målen.
    - Arbetar för att energi och klimat ska bli en integrerad del i alla verksamhetsområden.
    - Främjar samverkan mellan kommuner och andra lokala och regionala aktörer i arbetet med energiplanering och klimatåtgärder. Syftet är att bidra till stärkt näringslivsutveckling, minskad klimatpåverkan, förbättrad energiberedskap och trygg energiförsörjning.

Energipolitiken syftar till att förena ekologisk hållbarhet med konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Den ska skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. Riksdagen har tagit beslut om två nya energipolitiska mål, ett planeringsmål med bedömningen om 300 TWh elanvändning till 2045 och ett leveranssäkerhetsmål för elsystemet. Sedan tidigare finns målen om 50 procent effektivare energianvändning till 2030 jämfört med 2005 och att elproduktionens sammansättning år 2040 är 100 procent fossilfri.

Det övergripande klimatmålet innebär att Sverige senast år 2045 inte har några nettoutsläpp av växthusgaser för att därefter uppnå negativa utsläpp, med etappmål 2030 och 2040. Etappmålen till 2030 innebär att utsläppen av växthusgaser utanför EU:s utsläppshandel ska vara minst 63 procent lägre än 1990 samt att transportsektorns utsläpp

ska vara minst 70 procent lägre jämfört med år 2010.

Regeringens mål för samhällets anpassning till ett förändrat klimat är att utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter.

Det finns även andra relevanta mål för verksamhetsområdet, till exempel under generationsmålet i miljömålssystemet. I årsredovisningen redovisar vi information av väsentlig betydelse i förhållande till dessa mål.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Inriktningen för länsstyrelsens arbete inom energi och klimat utgår från den regionala energi- och klimatstrategin – Ett klimatneutralt Södermanland 2045.[1] I strategin finns en vision för Södermanland 2045: ”*År 2045 är Södermanlands län klimatneutralt och vårt samhälle präglas av en cirkulär ekonomi. Vi är oberoende av fossila bränslen och energianvändningen är effektiv samt baserad på förnybara energikällor.*” Strategin innehåller också fem fokusområden där förutsättningar, möjligheter och åtgärdsbehov för länet beskrivs: *Hållbara resor och transporter*; *hållbart energisystem*; *Hållbar användning av energi*; *Cirkulär ekonomi och hållbar konsumtion*; *Hållbart jord- och skogsbruk.*

Som stöd för energi- och klimatarbetet har en koldioxidbudget beräknats för Södermanlands län.[2] Budgeten beskriver hur utsläppsminskningen regionalt behöver utvecklas för att ligga i linje med Parisavtalet. Den regionala budgetberäkningen har senare uppdaterats av Uppsala universitet.[3] För Södermanlands län behöver utsläppen minska med i genomsnitt 11 procent per år.

Länsstyrelsen har prioriterat att integrera energi- och klimatarbetet i miljömålsarbetet. I länets regionala åtgärdsprogram inom miljömålsarbetet – Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö[4] – finns regionala samverkansåtgärder som prioriterats gemensamt av länets regionala och lokala aktörer, med det regionala Miljö- och klimatrådet som styrgrupp. Flera åtgärder berör energi och klimat.

Länsstyrelsen har i det regionala arbetet inom energi- och klimat också prioriterat att bygga upp samverkan med andra lokala och regionala aktörer, samt att stärka genomförandet genom att medverka i projekt finansierade av den regionala strukturfonden (ERUF). Under 2023–2026 deltar Länsstyrelsen i Södermanlands län som projektpartner i projektet Fossilfritt 2030 samt Grönt Näringsliv. Deltagandet i projekten innebär också ett särskilt fokus på åtgärder för minskade utsläpp av växthusgaser i de två sektorer som står för de största utsläppen i Södermanlands län; industrisektorn samt transportsektorn. Länsstyrelsen medverkar även i *Samverkansforum eleffekt i Sörmland* (SES) och har ett nära samarbete med region Sörmland och Energikontoret i Mälardalen.

[1] Ett klimatneutralt Södermanland 2045 | Länsstyrelsen Södermanland
[2] Koldioxidbudget 2020 - 2040 | Länsstyrelsen Södermanland
[3] Stoddard, I. & Anderson, K. Report (provisional): HYPERLINK "https://www.cemus.uu.se/carbon-budgets/", Energy Agency Project No. 46532-1, November 2023
[4] Åtgärdsprogram inom miljömål | Länsstyrelsen Södermanland

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Energi och klimat (42)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	3,2	2,7	3,4
Antal årsarbetskrafter kvinnor	2,9	2,3	2,7
Antal årsarbetskrafter män	0,3	0,5	0,7
Antal ärenden, inkomna och upprättade	61	55	85
Antal beslutade ärenden	72	25	87
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	3	9
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	4 148	3 516	4 121

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Verksamhetskostnaderna ökade 2024. Detta beror på ökat resurstilldelning inom energi- och klimat på grund av de nya energipolitiska målen. Majoriteten av inkomna och beslutade ärenden gäller ansökningar om investeringsstöd inom Klimatklivet. Länsstyrelsen bereder dessa och Naturvårdsverket beslutar om stöd enligt särskild ordning. Antalet beslutade ärenden har ökat jämfört med 2023. Det ökade antalet beslutade ärenden under 2024 beror på ett ökat antal beslut om utbetalningar från Naturvårdsverket, som fluktuerar mellan åren

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Mål-värde	2024	2023	2022
Antal inlämnade ansökningar under året inom Klimatklivet per 10 000 invånare (st.)	Sveriges klimatmål	Stöd till klimatinvesteringar	Naturvårds verket[1]	-	1,2	1,2	2,0

Antal inlämnade ansökningar om investeringsstöd från *Klimatklivet* per 10 000 invånare i länet var under 2024 på samma nivå som 2023. Jämfört med 2022 har antalet ansökningar minskat. Det beror på att färre ansökningsomgångar genomförts under 2023 och 2024 jämfört med 2022.

De flesta ansökningarna inom *Klimatklivet* som inkom till länsstyrelsen under 2024 avser anbud i utlysningsomgång för publik ladd-infrastruktur. De ansökningsomgångar för övriga typer av åtgärder som var planerade till hösten 2024 ställdes in på grund av att Naturvårdsverket saknade utrymme att bevilja medel till fler projekt. Antalet ansökningsomgångar och utlysningar per år bestäms av Naturvårdsverket.

3§ p6 Energi och klimat

Revidering av den regionala energi- och klimatstrategin[2] har påbörjats under året. Revideringen ska vara klar senast 30 juni 2025. Särskilt fokus läggs på att integrera de nya energipolitiska målen[3], samt att förbereda för att ta fram en regional handlingsplan för

[1] Naturvårdsverkets ärendehanteringssystem
[2] Ett klimatneutralt Södermanland 2045 | Länsstyrelsen Södermanland
[3] Energipolitikens nya inriktning - Regeringen.se

elektrifiering senast 31 mars 2026.

En gemensam projektgrupp mellan länsstyrelsen och Region Sörmland har formats. Särskild dialog genomförs också med Energikontoret i Mälardalen. Upplägget för arbetet bedöms skapa goda möjligheter till att strategins inriktning är väl förankrad regionalt samt adresserar de viktigaste utmaningarna i Södermanlands län. För ytterligare förankring finns även en referensgrupp där representanter för länets kommuner, handelskammare och Mälardalens Universitet ingår.

Arbetet med revideringen av strategin har under första halvåret inriktats på att sätta former för genomförandet av revideringen samt att analysera uppdateringsbehoven i nuvarande strategi. Under andra halvåret har dialoger genomförts i befintliga nätverk (se nedan). Två separata dialogmöten har också genomförts för att inkludera en bredare krets av intressenter. Genomförda dialoger bedöms ha resulterat i att kommuner, och andra viktiga regionala och lokala aktörer har kunskap om den pågående revideringsprocessen och hur de kan delta i den, samt att länsstyrelsen fått inspel till revideringen av strategin från relevanta lokala och regionala aktörer.

Länsstyrelsens åtgärdsarbete för att genomföra energi- och klimatstrategin görs till stor del inom ramen för *Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö*[1] samt ERUF-projekten *Fossilfritt 2030*[2] samt *Grönt Näringsliv*[3].

En av åtgärderna inom *Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö* innebär samverkan regionalt för att ta fram en färdplan för hållbart byggande och förvaltning. Länsstyrelsen är huvudansvarig för åtgärden. Energikontoret i Mälardalen samt några kommuner är medverkande. Som ett första steg i arbetet har länsstyrelsen och Energikontoret i Mälardalen under året arbetat med en förstudie för att identifiera vilka behov som färdplanen behöver tillgodose och hur den bör utformas. Förstudien genomförs av Energikontoret i Mälardalen inom ramen för ERUF-projektet Byggnadslyftet i Östra Mellansverige.[4]

Länsstyrelsen deltar i projektet *Fossilfritt* 2030 där BioDriv Öst stödjer deltagande kommuner i länet inom bland annat miljökrav på fordon och drivmedel i upphandling samt omställning av den kommunala fordonsflottan till fossilfrihet. Länsstyrelsens insatser inom projektet har särskilt fokuserats på dialog med BioDriv Öst om uppdatering av det kunskapsunderlag för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel[5] som tidigare tagits fram för Södermanlands län, samt en regional workshop om kommunens roll i utbyggnad av ladd-infrastruktur[6]. En uppdaterad rapport kommer att publiceras i början av 2025, workshopen genomfördes i oktober 2024.

Målgruppen för projektet Grönt Näringsliv är små och medelstora företag inom tillverkningsindustri, vägtransport och sjöfart. Företagen kan inom projektet få expertstöd för att ställa om transporter och produktion till fossilfrihet. Fokus ligger på biogas, el och

[1] Åtgärdsprogram inom miljömål | Länsstyrelsen Södermanland
[2] Fossilfritt 2030 - BioDriv Öst
[3] Grönt Näringsliv - BioDriv Öst
[4] Energikontoret i Mälardalen
[5] Infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel, ett strategiskt kunskapsunderlag för Södermanlands län 2020 | Länsstyrelsen Södermanland
[6] Årets mest laddade workshop - BioDriv Öst

grön vätgas. Länsstyrelsen har under året deltagit i regelbundna avstämningar med BioDriv Öst och Region Sörmland om projektets genomförande. Fokus har legat på att informera om de processer och stöd som är aktuella för länsstyrelsen, särskilt revideringen av energi- och klimatstrategin, Klimatklivet samt regionala elektrifieringspiloter. Det bedöms ha bidragit till att bland annat information om utlysning av stöd till regionala elektrifieringspiloter förmedlats till relevanta aktörer.

Förmedla kunskap, ge inspiration och vägleda om ekonomiska stöd

Länsstyrelsen har en strategisk roll inom Klimatklivet genom att informera om stödet på regional nivå och stimulera till regionala initiativ. Vi ska stödja och vägleda de sökande samt informera om de regionala förutsättningar, planer, program och strategier som finns.

Under året har en utlysningsomgång för vätgastankstationer längs prioriterade vägar, en utlysningsomgång för publik ladd-infrastruktur samt två ansökningsomgångar för övriga åtgärder genomförts inom *Klimatklivet*. Länsstyrelsen har i samband med samtliga utlysnings- och ansökningsomgångar genomfört informationsinsatser i form av nyheter på länsstyrelsens webb, riktade inlägg via sociala medier och information genom de nätverk länsstyrelsen driver eller deltar i (se nedan). Intern samverkan har särskilt skett mellan Miljöavdelningen och Landsbygdsavdelningen (se nedan). Länsstyrelsen har tagit del av uppdaterat informationsmaterial från Naturvårdsverket och använder det i information om *Klimatklivet*.

Under året har Naturvårdsverket beviljat stöd från *Klimatklivet* till cirka 15 åtgärder i Södermanlands län, motsvarande cirka 80 miljoner kronor i stödbelopp. Ungefär hälften av åtgärderna är publika laddstationer. Bland åtgärderna som fått högre stödbelopp finns stöd till en vätgastankstation, en tankstation för flytande biogas samt en åtgärd inom kategorin avfall och återvinning. Sedan tidigare finns pågående åtgärder i länet för produktion av biogas samt flera energikonverteringar, till exempel utbyte av oljeeldade pannor. Denna typ av åtgärd är vanlig inom lantbruket.

Länsstyrelsen bedömer att de informationsinsatser som gjorts i samband med utlysnings- och ansökningsomgångarna för *Klimatklivet* har inneburit att information nått fram till de primära målgrupperna för *Klimatklivet*. Utmaningar för de sökande är dels att det krävs en relativt stor arbetsinsats för att kunna söka, dels att kriterierna för att ansöka om stöd för publik ladd-infrastruktur har varit svåra att förstå.

Länsstyrelsen har under året effektiviserat och kvalitetssäkrat handläggningen av *Klimatklivet* genom uppdaterade interna rutiner. Beslut har tagits om en policy för hantering av intressekonflikter kopplat till handläggning av *Klimatklivet*. Ett kontinuerligt arbete har pågått för att uppnå en effektiv handläggning av ansökningar samt läges- och slutrapporter. Arbetsrutiner för handläggarna har löpande utvärderats och uppdaterats, i syfte att förtydliga och effektivisera arbetet så mycket som möjligt, och för att minska sårbarheten i organisationen.

Länsstyrelsen har under året förmedlat information i relevanta nätverk om Energimyndighetens utlysningar om stöd till regionala elektrifieringspiloter för tunga

transporter.[1] Kontakter och nätverk inom projekten Fossilfritt 2030 och Grönt Näringsliv bedöms ha varit särskilt värdefulla för att nå rätt målgrupp.

För att främja tillkomsten av ladd-infrastruktur för boende i flerfamiljshus har länsstyrelsen under året skickat ett informationsbrev till länets bostadsrättsföreningar om bidraget Ladda bilen[2], som går att söka från Naturvårdsverket.

Arbeta för att energi och klimat ska bli en integrerad del i alla verksamhetsområden

Samverkan inom energiplanering mellan verksamhetsområde energi och klimat samt samhällsplanering har under året utvecklats. Bidragande till detta är främst en intern organisation för revidering av den regionala Energi- och klimatstrategin där styrgruppen utgörs av cheferna för de båda berörda avdelningarna (Miljö samt Samhällsbyggnad) samt bemanning av projektgruppen från båda avdelningarna.

Sedan tidigare finns etablerat samarbete gällande deltagande från energi- och klimat i ärenden som berör övergripande fysisk planering och transportplanering (särskilt översiktsplanering och regional transportplanering).

Länsstyrelsen har under året haft ett fortsatt pågående samarbete internt mellan de delar av organisationen som arbetar med verksamhetsområdena energi- och klimatfrågor samt landsbygdsfrågor. Syftet har varit att kommunicera om stödmöjligheter från Klimatklivet samt att effektivt bereda ärenden inom ansökningsomgångar.

Främja samverkan mellan kommuner och andra lokala och regionala aktörer i arbetet med energiplanering och klimatåtgärder

Länsstyrelsen leder det regionala miljö- och klimatrådet samt ett regionalt nätverk för miljö- och klimatstrateger. Länsstyrelsen har också regelbundna avstämningar inom energi och klimat med Region Sörmland och Energikontoret i Mälardalen. Länsstyrelsen deltar också i Samverkansforum eleffekt Sörmland[3] som leds av Region Sörmland. Samtliga dessa nätverk har varit viktiga för att förankra och föra dialog kring revideringen av energi- och klimatstrategin.

Genomförandet av Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö samt arbete med klimatåtgärder i stort diskuteras regelbundet i nätverket för miljö- och klimatstrateger. Länsstyrelsen stödjer kommunerna dels genom samordning av genomförandet av Åtgärdsprogrammet, dels genom att efterfrågade teman diskuteras under nätverksträffar. Nätverket ger kommuner och andra lokala och regionala aktörer möjlighet att träffas och lära av varandra samt få kompetensutveckling genom att externa föreläsare ibland tas in.

Även projekten Fossilfritt 2030 och Grönt Näringsliv innebär att deltagande kommuner och företag får stöd i att arbeta med klimatåtgärder.

---

[1] Regionala elektrifieringspiloter för tunga transporter
[2] Ladda bilen
[3] Samverkan i energiomställningen | Region Sörmland

Kommunal energiplanering har under året fått ett större fokus inom nätverket för miljö- och klimatstrateger. Ett separat temamöte genomfördes, samt följdes upp med enskilda intervjuer med kontaktpersoner inom kommunerna. Dessa insatser låg till grund för utformning av en ansökan till Energimyndigheten om medel till ett projekt om storregional samverkan inom energiplanering i Västmanlands, Uppsala och Södermanlands län. Länsstyrelsen i Västmanlands län är projektägare, ansökan togs fram av länsstyrelserna i Västmanland, Uppsala och Södermanlands län samt Energikontoret i Mälardalen. Besked om projektmedel väntas i början av 2025, projektet pågår 2025–2026. Projektet kommer att öka möjligheten till stöd för länets kommuner i energiplanering. Länsstyrelsen har också haft enskilda dialoger med kommuner i länet om energiplanering. Insatserna bedöms sammantaget ha bidragit till att föra kommunal energiplanering högre upp på den kommunala agendan.

5§ p8 Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat

Länsstyrelsen har under året utvecklat samverkan med Region Sörmland och bland annat pågår diskussioner om hur det gemensamma arbetet kan utvecklas så att kommunerna kan få bättre stöd i klimatrelaterade frågor inom fysisk planering.

Länsstyrelsens arbete med klimatanpassning redovisas i övrigt under avsnitt Hållbar samhällsplanering och boende, rubrik Klimatanpassning.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen i Södermanland bedömer resultatet på området som gott. Under 2024 har myndigheten bedrivit ett aktivt och välorganiserat arbete inom energi och klimat. Genom välfungerande samverkan, effektiv handläggning och strategisk planering har myndigheten bidragit till att stärka länets omställning mot ett klimatneutralt samhälle. För att nå en ännu högre nivå kan ytterligare resurser tillföras för att accelerera arbetet med energiplanering, kommunstöd och ökad ansökningsaktivitet inom Klimatklivet.

Nedan sammanfattas länsstyrelsens grund för resultatbedömningen.

Samverkan och nätverksbyggande

- Länsstyrelsen har prioriterat och utvecklat samverkan med Region Sörmland, kommuner, näringslivet och forskningsinstitutioner, vilket skapar bättre förutsättningar för långsiktig energi- och klimatplanering.

Aktiv medverkan i projekt och strategiarbete

- Deltagandet i projekt såsom *Fossilfritt 2030* och *Grönt Näringsliv* visar på ett konkret engagemang för att minska utsläpp i sektorer med höga klimatavtryck.

Revidering av regional energi- och klimatstrategi

- Processen för att uppdatera strategin är väl förankrad i länet genom samarbete med olika aktörer, vilket ökar relevansen och genomförbarheten.

Effektiv handläggning av Klimatklivet

- Länsstyrelsen har vidtagit åtgärder för att förbättra informationen och stötta sökande, vilket har resulterat i att 80 miljoner kronor i stöd beviljats under året.

Fokus på klimatanpassning och energiplanering

- Länsstyrelsen har intensifierat stödet till kommunerna inom dessa områden, bland annat genom temamöten och ansökningar om projektmedel.

Minskad andel ansökningar till Klimatklivet

- Antalet ansökningar har minskat jämfört med 2022, vilket till stor del beror på färre ansökningsomgångar från Naturvårdsverket. För att säkerställa en hög aktivitet inom området kan ytterligare informationsinsatser och stöd till potentiella sökande behövas.

Resursfördelning och kapacitet

- Antalet årsarbetskrafter inom energi och klimat är fortsatt begränsat (3,2 årsarbetskrafter), vilket påverkar handlingsutrymmet.

Behov av stärkt kommunal energiplanering

- Länsstyrelsen har tagit steg för att stödja kommunerna, men det behövs fortsatt arbete för att säkerställa att energiplaneringen blir en integrerad del av samhällsutvecklingen.

Kulturmiljö

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p7 Kulturmiljö	Länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamheten består av tillsyn och tillstånd enligt kulturmiljölagen och miljöbalken, samt prövning av kulturmiljöbidrag till vård, information, kunskapsuppbyggnad och tillgänglighetssatsningar. Kulturmiljöhänsyn tas till stor del i annan lagstiftning än i kulturmiljölagen. Samverkan genom dialog är ett viktigt verktyg för att främja, utveckla och förnya kulturmiljöarbetet i samverkan med länets aktörer.

Varje länsstyrelse har tagit fram en kulturmiljöstrategi där prioriteringar anges.

De fyra nationella kulturmiljömålen är:

- Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas.
- Människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön.
- Ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser.
- En helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas tillvara i samhällsutvecklingen.

Kulturmiljöarbetet utgår också från fyra prioriterade miljökvalitetsmål: God bebyggd miljö, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar.

Regionala prioriteringar och uppdrag

För länsstyrelsen i Södermanland är handläggningen av ärenden kopplat till Ostlänken en prioritering i verksamhetsplanen. Adekvata resurser allokeras för detta arbete och utifrån nu känd ärendemängd inom kulturmiljöområdet kommer vi klara Trafikverkets tidplan för byggstart. Denna prioritering får dock konsekvensen att färre resurser kan avsättas till övriga arkeologiärenden i länet vilket leder till undanträngningseffekter för bland annat exploatering.

Inom kulturmiljöenheten är även utbyggnaden av kraftledningen som ska försörja SSAB:s satsning på grönt stål i Oxelösund prioriterad.

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Kulturmiljö (43)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	7,5	8,5	8,3
Antal årsarbetskrafter kvinnor	4,4	4,0	2,3
Antal årsarbetskrafter män	3,1	4,5	6,0
Antal ärenden, inkomna och upprättade	954	1 121	1 135
Antal beslutade ärenden	890	1 035	1 217
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	33	27	33
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	10 293	12 960	11 086
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	10 693	9 710	8 688

Källa**:** Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Personalsituationen under 2024 har även resulterat i färre årsarbetskrafter. Inom ovan angivna nyckeltal för inkomna och upprättade ärenden finns inte statistik över den tvärsektoriella samverkan inom länsstyrelsen avseende internremisser. Under 2024 har enheten besvarat 294 internremisser. Antalet inkomna och upprättade ärenden har minskat liksom antalet beslutade ärenden. Ärendenas komplexitet har ökat med en större andel tidskrävande handläggning av beslut med villkor och arkeologiska undersökningsinsatser på grund av att Ostlänken-projektet intensifieras. Att trenden är uppåtgående vad gäller lämnade bidrag är nödvändigt i och med prisökningar.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Mål-värde	2024	2023	2022
Andel av länets skyddade bebyggelse (byggnadsminnen och kyrkobyggnader) som har tillsynats under året (procent)[1]	Främja ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas	Länsstyrelsen har ansvar för det statliga kulturmiljöar betet i länet	Platina, Bebyggelseregister[2]	5%	3,8%	2,4%	1,1%

[1] Anges i % av länets bestånd av skyddad bebyggelse enligt Kulturmiljölagen (1988:950)
[2] Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Mål-värde	2024	2023	2022
Andel av kulturmiljöanslaget som har använts till regionala och kommunala kunskapsunderlag (procent)[1]	Främja människors delaktighet i kulturmiljöar betet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön -Främja ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser	Förordning 2010:1121 om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer. 9§	Länsstyrelsernas handläggningsstöd ASK-Bidrag	10%	2,3%	2,8%	2,3%
Andel av länets riksintressen som har aktualitetsprövats (procent)[2]	Främja en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhälls-utvecklingen	Förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden:§§ 2, 4	Platina, förteckning Riksintressen[3]	10%	0%	1,7%	0%

Tillsynen av skyddad bebyggelse har uteslutande gällt kyrkor i samband med åtgärder som planeras eller utförts. Inget byggnadsminne har granskats under året. Tillsynen är nedprioriterad på grund av personalomsättning och minskad personalstyrka.

Indikatorn gällande kommunala kunskapsunderlag visar att länsstyrelsen i Södermanland fördelar anslag till kunskapsunderlag till en kommun per år efter kommunens ansökan. Bidrag får lämnas till att ta fram generella eller riktade regionala och kommunala kunskapsunderlag som syftar till att ta till vara kulturhistoriska värden i samhällsplaneringen. Samtliga ansökningar inom denna kategori under 2024 har beviljats. Det låga utfallet beror på att inte fler kommuner ansöker om medel till kunskapsunderlag.

Aktualitetsprövningen av kulturmiljövårdens riksintressen har inte varit aktuell för vårt län detta år.

3§ p7 Kulturmiljö

Fokus har legat på handläggning av arkeologiärenden för Ostlänkens byggande genom länet. I och med att de personella resurserna för tillståndshandläggning inte motsvarar

[1] Anges i % av länsstyrelsens utbetalningsram

[2] Anges i % av länets riksintressen

[3] Riksantikvarieämbetets förteckning av riksintressen för kulturmiljövård

inkommande ansökningar har detta lett till undanträngningseffekter för övrig exploatering och byggande i länet och därmed för tillväxten. Situationen har också fått negativa konsekvenser för arbetsmiljön med ohälsa och sjukskrivning som följd.

Ostlänken

Länsstyrelsen har haft kontinuerlig dialog med Trafikverket, dels gällande tillståndsärenden och de arkeologiska utgrävningarna som krävs, dels gällande länsstyrelsens möjlighet att hålla jämna steg med Trafikverkets tidplan för projektet. Trafikverket har uttryckt oro för det senare. Länsstyrelsen har i budgetunderlagen uppmärksammat regeringen om nödvändigheten av ytterligare resurser för att inte tidplanen ska riskeras.

Att bygga Ostlänken medför Sveriges största arkeologiska projekt genom tiderna och utgrävningarna förväntas bidra med mycket ny kunskap. För att hålla en god och likartad kvalitet i det vetenskapliga arbetet har de av Ostlänken tre berörda länen i samarbete, inom ramen för kulturmiljölagen, upphandlat en vetenskaplig samordnare.

Den aktiva samverkan med Trafikverket bidrar till att styra mot de nationella kulturmiljömålen. De mål som särskilt prioriteras är ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas samt en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas tillvara i samhällsutvecklingen. Även de nationella målen för gestaltad livsmiljö har beröring på Ostlänken.

Tvärsektoriellt arbete

Efterfrågan på antikvariernas medverkan och sakkunskap fortsätter att vara hög såväl internt som externt då kulturmiljöfrågor hanteras inom ramarna för en mängd sakområden och lagrum. Bland annat beror detta på inflödet av komplexa detaljplaner, överklagade bygglov och elförsörjnings- och fiberärenden. Ärenden som berör kulturmiljö ingår bland annat inom handläggningen av planer i områden av riksintresse enligt § 3 och § 4 miljöbalken (1998:808) och i ärenden som berör skyddade fornlämningar. Vidare efterfrågas expertkunskap i handläggningen av överklagade bygglov.

Länsstyrelsen har ett ökat exploateringstryck från stora logistiksatsningar och infrastrukturprojekt i länet som medför omfattande samrådsprocesser. De arkeologiska processerna ligger ofta ett till tre år före själva miljöprövningen. Det innebär att ändringar som kommer i senare skede gör att vi får hantera ärenden flera gånger samt i olika skeden i verksamhetsutövarens process.

Länsstyrelsens kulturmiljöenhet deltar i myndighetens interna arbete med den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften (NAP) samt i externa samråd med olika verksamhetsutövare. Hänsyn ska tas till kulturmiljön vid bedömningen av vilka miljöförbättrande åtgärder som kan vara aktuella. Då vattenkraftanläggningarna ofta berör miljöer med höga kulturmiljövärden krävs omfattande analyser, avvägningar och ett gott internt samarbete. Under 2024 har arbetet varit lägre prioriterat på grund av personalresurser fördelats till andra mer prioriterade frågor.

Energiförsörjning och dess infrastruktur

Ledningen som försörjer SSAB:s satsning på grönt stål i Oxelösund är under utbyggnad i länet vilket medför omfattande handläggning av arkeologiåtgärder på de platser som berörs. Arbetet har varit prioriterat vad gäller kulturmiljöhandläggningen och har hittills

tagit 500 timmar i handläggningstid.

Utbyggnad av förnybar energi i form av solcellsanläggningar och vindkraftverk föranleder samråd och formella prövningar enligt miljöbalken och kulturmiljölagen och i flera steg i processen. Inom länet finns det stort intresse för att bygga anläggningar för förnybar energi varför detta arbete varit prioriterat under 2024. Inställningen till anläggningarna utifrån kulturmiljöhåll är att underlätta för etablering så långt som möjligt med bortgrävande av fornlämningar som följd. Dock utan att riksintressen för kulturmiljövården påtagligt skadas.

Ny-exploatering för industri, logistik och bostäder

Länsstyrelsens kulturmiljöarbete består till stor del av handläggning av ärenden inom fysisk planering. Efterfrågan på antikvariernas kompetens och medverkan fortsätter vara hög såväl internt som från kommunerna då flera kommuner i länet brister i antikvarisk kompetens. För att säkra att kulturmiljöfrågorna tas tillvara i ett tidigt skede av samhällsbyggnadsprocessen har vi etablerade forum och samrådsrutiner.

Byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen

Byggnadsminnesförklaring enligt kulturmiljölagen är det starkaste lagskydd som finns för bebyggelse och kan enbart beslutas för synnerligen värdefulla byggnader och miljöer. Ansökningar om bidrag för vård av byggnadsminnen och ändringar av byggnadsminnen har kontinuerligt prövats och beslutats under året. Under 2024 har enheten fokuserat på att avgöra äldre ärenden gällande byggnadsminnen. Två väckta frågor om byggnadsminnesförklaring har avslagits under året och ett har beviljats. Totalt har 17 beslut rörande väckt fråga och ändring av byggnadsminnen fattats under året.

Länsstyrelsen har inom det kyrkoantikvariska arbetet samverkat med Strängnäs stift och länets församlingar om förvaltningen av de kyrkliga kulturmiljöerna. Länsstyrelsen har löpande under året prövat och beslutat om tillstånd till ändring av kyrkliga kulturminnen och lämnat yttrande över den kyrkoantikvariska ersättningen i länet. Mest omfattande inom detta område har varit samrådet gällande detaljplanen för Domkyrkoberget i Strängnäs samt ärende om fastställande av kyrkotomt för Strängnäs domkyrka. Under året har länsstyrelsen fattat 101 beslut rörande kyrkliga kulturminnen.

Prövning av kulturmiljöbidrag

Uppdraget om kulturmiljöbidraget följer av förordning (2010:1121) om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer. Riksantikvarieämbetet fördelar anslag 7:2 till länen utifrån nyckeltal. Länsstyrelsen arbetar i enlighet med den bidragsstrategi som finns för länet sen 2015. Under året hanterade vi ansökningar enbart inom byggnadsvård för cirka fyra gånger mer än tillgängliga medel. Prisstegringarna under 2023 ligger kvar och anslaget räcker till färre åtgärder än tidigare. Länets bidragsmedel har fördelats till anläggningar och kulturmiljöer i olika kategorier och med god geografisk spridning i länet. Fokus har legat på byggnadsminnen och miljöer inom riksintresseområde för kulturmiljövården. Därutöver har vi stöttat kulturlandskapsvårdande projekt.

Tillgängliggörande och skydd av fornlämningar

I arbetet med att skydda, vårda och utveckla fornlämningsmiljöer har ett urval av vårdade fornvårdsobjekt tidigare identifierats vilka vårdas kontinuerligt på uppdrag av

länsstyrelsen. Arbete med att utöka antalet utförare av fornvård, främst fastighetsägare, kommuner och hembygdsföreningar pågår. En översyn av befintliga informations- och hänvisningsskyltar för fornlämningar och andra kulturhistoriska är också under framtagande.

Länsstyrelsen påbörjade 2007 en långsiktig satsning på länets hällristningar. Arbetet bedrivs i samverkan med Sörmlands museum. Syftet är att vårda, visa och tillgängliggöra hällristningarna för en bred målgrupp.

Allt arbete med fornvården bekostas av anslaget 7:2 inom utgiftsområde 17. Allt färre platser kan vårdas per år i och med att tillgängliga medel inom anslaget inte ökar i samma takt som prisökningarna.

Nedprioriterade områden

Länsstyrelsens uppgifter med utmärkning och undanförsel av kulturegendom ingår i ansvaret för det civila försvaret. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap förde under året in kulturarv i listan över samhällsviktiga verksamheter. Uppgifterna förutsätter samverkan inom länsstyrelsen, mellan länsstyrelserna och med en lång rad organisationer på både lokal, regional och nationell nivå. Länsstyrelsen i Södermanland har av resursskäl ännu inte påbörjat detta arbete.

Vi har i likhet med tidigare år konstaterat att behovet av tillsyn av kulturmiljö är större än vad våra resurser medger. Bristen på tillsyn av kulturmiljöerna i länet är ett resultat av att vi inte kunnat arbeta proaktivt och uppsökande i den omfattning som egentligen krävs. Effekten av bristande tillsyn är att lagskyddade kulturhistoriska värden kan gå förlorade.

Arbete med den nya gemensamma databasen för *Räkna* Q – *en indikator för miljömålet* ”*God bebyggd miljö*” har inte kunnat genomföras under året.

Tillståndshanteringen kopplat till ledningsdragningar, skogsavverkning med markberedning samt enskilda intressen har varit nedprioriterade på grund av prioriteringen av Ostlänken och SSAB:s kraftledning vilket lämnat otillräckliga personalresurser till andra områden.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att området har utvecklingsbehov. Trots att myndigheten har genomfört viktiga insatser inom kulturmiljöarbetet, är de pågående resursutmaningarna, undanträngningseffekterna och den låga tillsynsnivån faktorer som påverkar resultatet negativt.

Kulturmiljöområdet har under 2024 utmanats med minskade personalresurser samtidigt som arbetsuppgifterna ökat i omfattning på grund av Ostlänken och SSAB:s kraftledning. Ärendehanteringen har påverkats negativt med väsentligt längre handläggningstider som följd. Bedömningen är att om de långa handläggningstiderna kvarstår riskerar det att påverka förutsättningarna att nå de nationella kulturmiljömålen samt långsiktigt bevarade och förvaltade kulturmiljöer och kan även få konsekvenser för tillväxten i länet. Samtidigt har den höga personalomsättningen och resursbristen lett till negativ påverkan på arbetsmiljön och möjligheten att bedriva ett mer proaktivt arbete. För att stärka kulturmiljöarbetet framöver behövs en mer stabil personalstruktur, bättre balans mellan

prioriteringar och ökad tillsyn av skyddade miljöer. Nedan sammanfattas länsstyrelsens grund för resultatbedömningen.

Prioritering av Ostlänken och SSAB:s kraftledning

- Länsstyrelsen har kunnat följa Trafikverkets tidplan och upphandlat en vetenskaplig samordnare, vilket säkerställer kvalitet i det arkeologiska arbetet.

Ökat kulturmiljöanslag

- Bidragsmedel har ökat och fördelats på ett sätt som ger geografisk spridning i länet.

Byggnadsminnesärenden

- Trots resursbrist har ärenden hanterats löpande, inklusive stöd till byggnadsvård och riksintresseområden.

Samverkan och expertis inom fysisk planering

- Länsstyrelsen efterfrågas av både kommuner och andra aktörer, vilket visar på att kulturmiljöfrågor hanteras seriöst.

Bristande tillsyn av skyddade kulturmiljöer

- Endast 3,8 procent av den skyddade bebyggelsen har tillsynats, vilket är en stegvis förbättring sedan 2022 men fortsatt under målvärdet. Inga byggnadsminnen har granskats under året.

Försämrad arbetsmiljö och resursbrist

- Personalomsättningen och nedskärningar har påverkat både arbetsmiljön och kapaciteten att hantera ärenden effektivt.

Låg andel av kulturmiljöanslaget till kunskapsunderlag

- Endast 2,3 procent av anslaget har använts till regionala och kommunala kunskapsunderlag, vilket begränsar långsiktig utveckling och medborgarnas delaktighet i kulturmiljöfrågor.

Inga aktualitetsprövningar av riksintressen

- Länsstyrelsen har inte kunnat genomföra någon prövning av länets riksintressen för kulturmiljö, vilket är en viktig uppgift för att säkerställa att kulturmiljövärden skyddas i samhällsplaneringen.

Nedprioritering av viktiga kulturmiljöärenden

- Ledningsdragningar, skogsavverkning och enskilda intressen har inte kunnat hanteras i tillräcklig omfattning.

Samhällsskydd och beredskap

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p8 Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap	Länsstyrelseinstruktion
7§ Geografiskt områdesansvar m.m.	Länsstyrelseinstruktion
7 b § Beredskapsmyndighet	Länsstyrelseinstruktion
Hur medel för att förstärka arbetet med civilt försvar har använts (Fö2023/00751)	Övriga uppdrag
1E1 Redovisa utvärdering av det egna informations-säkerhetsarbetet	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.
Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet omfattar skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. Nedanstående punkter sammanfattar de viktigaste uppgifterna och uppdragen. Länsstyrelserna ska genom sitt geografiska områdesansvar:

- Vara sammanhållande inom krisberedskapen före, under och efter en kris inom sitt geografiska ansvarsområde och verka för en gemensam inriktning och vidta nödvändiga åtgärder.
- Vara länets högsta civila totalförsvarsmyndighet i händelse av höjd beredskap. Detta innefattar bland annat att samordna de civila försvarsåtgärderna och verka för att sådan verksamhet, hos civila myndigheter och andra civila organ som har betydelse för försvarsansträngningarna, bedrivs med enhetlig inriktning. Vidare ska länsstyrelserna i samråd med Försvarsmakten och med den länsstyrelse som är civilområdesansvarig verka för att det civila och det militära försvaret samordnas.
- I samråd med den länsstyrelse som är civilområdesansvarig verka för att länets tillgångar fördelas och utnyttjas så att försvarsansträngningarna främjas.
- Ansvara för räddningstjänst och sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnteknisk anläggning.
- Ansvara för att ständigt ha en tjänsteman i beredskap och en förmåga att snabbt upprätta en krisledningsorganisation och vid behov en krigsorganisation.
- Ansvara för uppföljning av kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar.
- Ansvara för att bevaka riskhänsyn i samhällsplaneringen.
- Hantera uppdrag enligt Sevesolagen.

Uppgifter för civilområdesansvariga länsstyrelser är att:

Verka för länsöverskridande samordning av länsstyrelsernas planering och förberedelser, samt utgöra en gemensam funktion för stöd till länsstyrelsernas hantering av uppkomna fredstida kriser. Civilområdesansvarig länsstyrelse får även under vissa omständigheter ta över ansvaret för kommunal räddningstjänst. Samordna planeringen inför höjd beredskap med statliga myndigheter och Försvarsmakten, stödja länsstyrelsernas planering och förberedelser inom respektive län, samt samordna civila aspekter av planering för värdlandsstöd.

Under höjd beredskap verka för att största möjliga försvarseffekt uppnås genom att samordna åtgärderna inom det civila försvaret. Civilområdet ska samråda med Försvarsmakten, ge länsstyrelserna vägledning i fråga om prioriteringar samt hålla regeringen informerad. Civilområdet ska under höjd beredskap också samordna den civila delen av värdlandsstödet.

Målet för samhällets totalförsvar är att ha förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet.

Målet för Seveso-tillsynen är att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor samt att säkerställa en nödvändig skyddsnivå ur miljö- och säkerhetssynpunkt. Att säkerställa att den kommunala räddningstjänsten har kunskap, bemanning och beredskap för Seveso-olyckor är också en viktig målsättning.

Målet för skydd mot olyckor är att, med hänsyn till de lokala förhållandena, i hela landet ge människors liv, hälsa, egendom och miljö ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Målen för samhällets krisberedskap är att:

- Minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet.
- Värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö när olyckor och krissituationer inträffar.

Mål för det civila försvaret är att ha förmåga att:

- Värna civilbefolkningen.
- Säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna.
- Upprätthålla en nödvändig försörjning.
- Bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.
- Upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan.
- Bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred.
- Bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser med tillgängliga resurser.

Regionala prioriteringar och uppdrag

I Södermanlands län finns ett länsgemensamt ledningssystem, *Regional samordning och inriktning* (RSI-Strategin), som bygger på en gemensam strategi med tillhörande målbild. I RSI-strategin, och i arbetet kopplat till detta, finns länets krisberedskapsaktörer representerade. Strukturen består av ett råd, en beredningsgrupp samt fem nätverk och ett varierande antal arbetsgrupper. Centralt i strategin finns ett uppföljningsarbete med syfte att följa effekten av arbetet i relation till målbilden. Beslutforum för detta arbete är *Rådet för krishantering, räddningstjänst och totalförsvar*. Rådet är etablerat med utgångspunkt ur

förordning (2017:870) om länsstyrelsernas krisberedskap och uppgifter vid höjd beredskap, 1 a §.

Länsstyrelsen arbetar i nära samarbete och i samverkan med länets kommuner, Region Sörmland, Polismyndigheten, Försvarsmakten, andra relevanta aktörer i regionen samt nationella myndigheter. Samarbete och samverkan sker på olika ledningsnivåer med ett proaktivt perspektiv. Genom veckovisa samverkansmöten med tjänstepersoner i beredskap, eller liknande roll, skapas en systematik vilket bidrar till att förenkla samverkan och samordning när det sker en samhällsstörning.

Länsstyrelsen har genomfört två regionala krisövningar i syfte att öka ledningsförmågan mellan aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet. Länsstyrelsen möjliggör även samverkansytor genom olika forum vad gäller områdena lag om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. Stödinsatserna görs utifrån gällande efterfrågan, lagstiftning och uppdrag. Myndigheten stödjer i bygg- och plan processen med expertkompetens gällande riskhänsyn i samhällsplaneringen vid länsstyrelsens arbete med kommunala planer och infrastrukturprojekt i form av vägar och järnvägar.

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Samhällsskydd och beredskap (45–46)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	7,3	7,8	10,0
Antal årsarbetskrafter kvinnor	3,7	3,4	5,1
Antal årsarbetskrafter män	3,6	4,4	4,9
Antal ärenden, inkomna och upprättade	215	222	189
Antal beslutade ärenden	190	262	198
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	0	7
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	12 971	12 177	14 569
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	100	0	0

Källa**:** Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Under 2024 har Länsstyrelsen handlagt fyra ärenden gällande skyddsobjekt. Det är en minskning från året innan då nio ärenden behandlades. Antal remisser att hantera har under senare år ökat, i övrigt uppskattas ärendeinströmningen vara ungefär i linje med tidigare år.

Skydd mot olyckor

Länet har påbörjat en förmågehöjning avseende hantering av kärnteknisk olycka och sanering. Länsstyrelsen har ett flerårigt projekt aktivt och bemannat upp arbetet och organisering vid händelse. Förmåga att planera inför och vid en kärnteknisk olycka har ökat under 2024.

Länsstyrelsen har medverkat till länets robusthet genom att fördjupa anknytningen till krisberedskapsperspektivet i de kommunala planprocesserna, exempelvis översiktsplaneringen. Det bidrar till att skapa mer motståndskraftig infrastruktur och därav minska sårbarheten mot bland annat översvämning genom skyfall.

Via upphandling förvaltar länsstyrelsen den flygburna skogsbrandsbevakningen inom

Södermanlands och delar av Stockholms län. Med hjälp av detta verktyg kunde tre skogsbränder i tidigt skede upptäckas under brandsäsongen.

Krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap

Tillsammans med Livsmedelsverket och Länsstyrelsen i Jönköpings län genomfördes under året en övning inriktad mot länets hantering av dricksvattenförsörjning. Det har bidragit till att stärka samverkan och strukturerna för att tillhandahålla dricksvatten inom och mellan kommuner vid en samhällsstörning. Flertalet av länets kommuner har nödvattenplanering och övriga kommuner har efter övningen påbörjat ett aktivt arbete med nödvattenplanering vilket visar att övningen har gett god effekt.

Ett viktigt fokusområde under 2024 har varit att planera och genomföra en regional totalförsvarssamverkansövning, RSÖ24, tillsammans med länets kommuner och utvalda myndigheter. Målgruppen var länets politiska och högsta tjänstemannabeslutsfattare. Genom RSÖ24 har man förstärkt den regionala förmågan till samverkan på ledningsnivå under höjd beredskap. Arbetet är flerårigt och planering för ledning under höjd beredskap är nästa fokus.

Länsstyrelserna har uppdrag att utgöra ett regionalt stöd till kommunerna i deras arbete med den kommunala hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens krisberedskap och civilt försvar (KHOSS-uppdraget S2022/03174). Länsstyrelserna ska vidare bistå Socialstyrelsen med den information som myndigheten behöver för att följa utvecklingen av kommunernas beredskapsarbete inom hälso- och sjukvård och socialtjänst. Vi har stärkt kommunernas förmåga och måluppfyllelser genom kommundialoger, samverkansmöten och seminarium.

Länsstyrelsen har hanterat skyddsobjekt och utlämningsärenden vilket direkt eller indirekt stärkt länets förmåga inom totalförsvaret.

Länsstyrelsen har märkt av ett större intresse hos medborgare att delta i olika frivilliggrupper vilket bidrar till ett samhällsengagemang och stärker försvarsviljan hos medborgare. Under 2024 har länsstyrelsen fördjupat samverkansarbete med frivilligorganisationerna och dialog förs med kommunerna om att kunna nyttja frivilliga förstärkningsresurser.

Länsstyrelsen bedömer att det finns förmåga till att hantera värdlandsstöd (VLS). Det kommer att krävas fortsatta insatser på kort och lång sikt att planera för stöd till Försvarsmakten. Inom Mellersta civilområdet (Civo M) finns en grundläggande förmåga för samband som bland annat har övats genom larm- och inkallningsövning via Rakel med gott resultat.

Geografiskt områdesansvar m.m.

Länsstyrelsen driver nätverk inom följande områden: krisberedskap, räddningstjänst, kriskommunikation, teknisk infrastruktur samt säkerhetsskydd. Arbetet inriktas via Rådet för krishantering, räddningstjänst och totalförsvar.

Länsstyrelsen och länets krisledningsförmåga har höjts via de stabs- och stabschefsutbildningar som genomfördes under hösten.

Länsstyrelsen har tillsammans med Trafikverket verkat för att förbättra samverkan mellan blåljusaktörer för att kunna hantera väderrelaterade händelser såsom kraftiga snöfall.

Beredskapsmyndighet

Samtliga kommuner i länet har under 2024 förvärvat förmågan att kommunicera krypterat via signalskyddssystem SIGNE. Vidare har också 59 signalskyddsoperatörer via länsstyrelsens försorg utbildats inom myndigheten och kommunerna.

Länsstyrelsen har fortsatt arbetat med krisorganisation och krigsplacering av personal för att kunna fullfölja sina uppgifter i händelse av höjd beredskap.

Utbildningsinsatser inom stabsmetodik har medfört att fler medarbetare i kommunerna och länsstyrelsen nu har kompetens att delta i och leda stabsarbete.

Länsstyrelsen har utbildat och resursstärkt organisationen för tjänsteman i beredskap (TiB). Detta bidrar till en hög förmåga att kunna hantera samhällsstörningar som påverkar länsstyrelsens geografiska område dygnet runt.

Hur medel för att förstärka arbetet med civilt försvar har använts (Fö2023/00751)

Länsstyrelsen har med utökade medel kunna öka ambitionerna inom bland annat signalskydd, informationssäkerhet och arbete med krigsorganisation. Genom detta har alla kommuner i länet förmåga att kommunicera krypterat vilket ökar säkerheten i sambands- och ledningsförmågan. Länsstyrelsen har under 2024 även satsat på verksamhetsutveckling genom att kunna nyttja geografisk bunden information inom civil beredskap via geografiskt informationssystem (GIS).

En annan viktig förmågehöjning som länsstyrelsen har arbetat tillsammans med Försvarsmakten är världlandsstöd (VLS). Det innebär att det finns förmåga att kunna ta emot utländska förband exempelvis inom ramen för NATO.

Sevesotillsyn

I Södermanland har det under 2024 funnits 17 Sevesoverksamheter, varav fem på den högre kravnivån och tolv på den lägre kravnivån, inklusive sju täkter.

Under 2024 har Sevesotillsyn utförts enligt beslutad tillsynsplan på de fem verksamheterna på den högre kravnivån, och ingen av dem på den lägre kravnivån. Under året har det inte varit någon personalomsättning utan en fokusering på kompetensutveckling har i stället kunnat ske.

Räddningstjänsten har medverkat vid tre av tillsynsbesöken och kommunernas miljökontor vid ett. Fokus vid besöken har varit nödlägesplanering och uppföljning av tidigare tillsynsbesök. I tillsynsplanen ingår alla tillsynsobjekt och en prioritering och fokusområde mellan tillsynsobjekt görs för att på det viset säkerställa bästa effekt av utförd tillsyn. I tillsynsprogrammen, som är per tillsynsobjekt, säkerställs att alla delar av en verksamhet blir granskande enligt Sevesolagstiftning under en period på några år, vilket också kvalitetssäkrar tillsynen.

Redovisa utvärdering av det egna informationssäkerhetsarbetet (1E1)

Länsstyrelserna ska redovisa huruvida myndigheterna gjort en utvärdering av det egna informationssäkerhetsarbetet genom något analysverktyg, t.ex. Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps verktyg Infosäkkollen, samt om åtgärder vidtagits med anledning av resultatet. Länsstyrelsen i Stockholms län ska samordna arbetet.

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2024 samordnat uppdrag 1E1. Uppdraget har genomförts genom en enkätundersökning som samtliga 21 länsstyrelser besvarat. Länsstyrelsen i Stockholms läns arbete redovisas närmare i bilaga E.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har under 2024 genomfört *Infosäkkollen* och rapporterat den till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Resultaten har analyserats och utvärderats, och därefter rapporterats till myndighetsledningen. Med utgångspunkt i resultaten har länsstyrelsen beslutat att utöka de pågående utbildningsinsatserna, bland annat med stöd av en extern utbildningsanordnare inom informationssäkerhet och dataskydd. Parallellt med detta gör länsstyrelsen en intern satsning, där informationssäkerhetssamordnaren och dataskyddssamordnaren besöker alla avdelningar på länsstyrelsen för att samtala om säkerhetsfrågor. Länsstyrelsen har under slutet av 2024 påbörjat arbetet med en årsplan för informationssäkerhetsarbetet under 2025. Därtill pågår ett löpande arbete med länsstyrelsens säkerhetsplan, där frågor om informationssäkerhet ingår.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer resultatet på området som gott. Under 2024 myndigheten uppvisat en välfungerande och effektiv verksamhet inom samhällsskydd, krisberedskap och civilt försvar. Flera viktiga åtgärder har vidtagits för att stärka beredskapen i länet, inklusive samordning av regionala aktörer, övningsverksamhet, signalskydd och förbättrad krisledningsförmåga. Trots vissa utmaningar, såsom resursbrist inom vissa områden och ökade krav på samordning vid höjd beredskap, har länsstyrelsen lyckats uppnå sina mål inom både förebyggande arbete och operativ beredskap. Nedan sammanfattas länsstyrelsens grund för resultatbedömningen.

Effektiv samverkan och koordinering av krisberedskap och civilt försvar

- Länsstyrelsen har genomfört två regionala krisövningar för att stärka ledningsförmågan vid samhällsstörningar.
- Den regionala totalförsvarssamverkansövningen (RSÖ24) har bidragit till att öka förmågan till samordning på högsta ledningsnivå.
- Regelbunden samverkan med kommuner, regionen, polis, Försvarsmakten och andra aktörer har etablerats som en systematisk del av krisberedskapsarbetet.

Förstärkt skydd mot olyckor och riskhänsyn i samhällsplaneringen

- Länsstyrelsen har förbättrat riskhanteringen i kommunala planprocesser för att

minska sårbarheten mot exempelvis översvämningar och andra klimatrelaterade risker.

- Flygburen skogsbrandsbevakning har implementerats, vilket resulterade i tidig upptäckt av tre skogsbränder under året.

Ökad förmåga inom informationssäkerhet och signalskydd

- Samtliga kommuner i länet har nu tillgång till krypterad kommunikation via SIGNE, och 59 signalskyddsoperatörer har utbildats.
- Länsstyrelsen har genomfört en analys av sitt informationssäkerhetsarbete och beslutat om fler utbildningsinsatser samt en intern informationssäkerhetskampanj.

Utvecklat samarbete med frivilligorganisationer och stärkta civila beredskapsresurser

- Det har skett en ökning av medborgarengagemang i frivilliggrupper, vilket stärker samhällets försvarsvilja och robusthet vid kriser.
- Länsstyrelsen har fördjupat samverkan med frivilligorganisationer och diskuterar med kommunerna om hur frivilliga resurser kan användas mer strategiskt i beredskapsarbetet.

Sevesotillsyn genomförd enligt plan

- Samtliga fem verksamheter på den högre Seveso-kravnivån har inspekterats enligt tillsynsplanen, och fokus har legat på nödlägesplanering och uppföljning av tidigare inspektioner.

Resursfördelning och fortsatt utveckling av krigsorganisationen

- Trots flera initiativ inom totalförsvar och höjd beredskap, krävs fortsatt arbete med att planera och säkra resurser för stöd till Försvarsmakten och värdlandsstöd (VLS).
- Brist på resurser har lett till att vissa Sevesotillsyner och skyddsobjektsärenden nedprioriterats, även om det har skett med en riskanalys i beaktande.

Ökad komplexitet i hanteringen av samhällsstörningar

- Antalet remisser och skyddsobjektsärenden har ökat, vilket kräver en långsiktig plan för att hantera arbetsbelastningen och bibehålla en hög beredskap.
- Länsstyrelsen har identifierat ett behov av fortsatt utveckling av ledningsförmågan vid höjd beredskap, inklusive krigsplacering av personal och samverkan inom civilområdena.

Ökat tryck på räddningstjänsten och hantering av extremväder

- Klimatförändringarna ökar behovet av förstärkt samverkan mellan länsstyrelsen och räddningstjänsterna vid extrema väderhändelser.
- Länsstyrelsen behöver fortsatt säkerställa att beredskapen för hantering av kärntekniska olyckor och sanering efter radioaktiva utsläpp utvecklas vidare.

Naturvård och miljöskydd

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p9 Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd	Länsstyrelseinstruktion
6§ Verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling	Länsstyrelseinstruktion
1A3 Dricksvatten enligt EU-direktiv	Regleringsbrev
1A4 Översyn bevarandeplaner Natura 2000-områden	Regleringsbrev
1A5 Förorenade områden inkl. PFAS	Regleringsbrev
1A6 Användande av kunskapsunderlag om kulturmiljö för översyn av miljö-kvalitetsnormer inom NAP	Regleringsbrev
1B4 Tillämpning och avvägning av 3 kap. miljöbalken i beslut om skyddade områden	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar delar av uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Samordna det regionala miljömålsarbetet, utarbeta åtgärdsprogram samt följa upp och redovisa det regionala läget för miljömålen. De ska också utarbeta miljöövervakningsprogram och genomföra miljöövervakning.
- Samordna och leda arbetet med de nationella friluftslivsmålen samt samordna, stimulera och lämna bidrag till lokala vattenvårdsprojekt.
- Skydda områden och arter genom bland annat beslut om områdesskydd samt utarbetande av förvaltningsplaner och åtgärdsprogram.
- Bevara och förvalta naturvärden i skyddade områden.
- Besluta om tillstånd och dispenser för naturskydd, skydd för djur och växtarter, terrängkörning och vilthägn samt ansvara för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken.
- Ansvara för prövning och tillsyn av vattenverksamhet och markavvattning.
- Samordna vattenförvaltningsarbetet genom de fem vattenmyndigheterna.
- Ansvara för samråd, yttranden och tillstånd för mineralfyndigheter, miljöfarlig verksamhet, kemiska produkter och avfall.
- Planera och genomföra tillsyn och ansvara för regional samordning och tillsynsvägledning samt vidareförmedling av statliga bidrag.
- Samordna, följa upp och utvärdera kommunernas tillsynsverksamhet inom miljö- och hälsoskydd.
- Kartlägga, undersöka, utreda och riskklassa förorenade områden.
- Genomföra restaurering av försurade, näringsrika och värdefulla vatten.

Generationsmålet är det övergripande målet för miljöpolitiken och beskriver att vi till nästa

generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. De 16 miljökvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till.

Utöver miljömålen och dess preciseringar är nedanstående nationella mål av väsentlig betydelse för länsstyrelsernas miljöarbete:

- Miljöfarliga verksamheter som har tillstånd ska ha uppdaterade tillstånd som avspeglar bästa möjliga teknik och det skydd för människors hälsa och miljön som behövs.
- Tillsyn ska ske i sådan omfattning att den bidrar till att regelefterlevnaden överlag är god och att alla inkommande ärenden handläggs med tillfredsställande kvalitet.
- En effektiv och enhetlig miljötillsyn är avgörande för att säkerställa att en hållbar utveckling främjas som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.
- Tillsynsvägledande myndigheter ska aktivt verka för samordning och samverkan i frågor om tillsynsvägledning. Länsstyrelserna ska ge tillsynsvägledning i länet.
- Det övergripande målet för friluftslivspolitiken är att stödja människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv med allemansrätten som grund.
- Samtliga omprövningar av vattenkraft ska genomföras fram till 2042.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Sju nya beslut om naturreservat

Länsstyrelsen har prioriterat att fortsätta fatta beslut i reservatsärenden och beslutat om sju nya naturreservat[1] och en utökning av ett befintligt reservat. Antalet inlösta områden där beslut ännu inte fattats har halverats från 2023 till 2024.

Utbetalning av intrångsersättning har minskat något

Länsstyrelsen i Södermanlands län fick i början av året tilldelat en pott från Naturvårdsverket för intrångsersättning av mark för värdefull natur på cirka 20,8 miljoner kronor. Under 2024 slöt länsstyrelsen fyra överenskommelser om intrångsersättning för nästan hela länsramen (20,2 miljoner kronor) för tre områden med värdefull natur. Två planerade naturreservat[2] och ett naturvårdsavtal Sparreholm.

Arbetet med ersättningsmarker från Sveaskog AB

Länsstyrelsen har arbetat aktivt med underlag till Naturvårdsverkets regeringsuppdrag (M2022/01523) om att skapa förutsättningar för beslut om formellt skydd av värdefulla skogar genom att använda icke skyddsvärd produktiv skogsmark från Sveaskog AB som ersättningsmarker.

[1] Skåraviken, Brännsjöarna, Holmsjöberg, Stubbkärrsvägen, Stocksund, Lövön, Segersön och Vargmossarna (utökning).
[2] Bråtarna och Femstaven

Inventering av sandbarrskogar ger nya reservat

Under flera år har länsstyrelsen inventerat länets sandbarrskogar som är en prioriterad naturtyp enligt Naturvårdsverkets riktlinjer för formellt skydd av skog. Länsstyrelsen har sammanställt resultat och påbörjat rapportering. Länsstyrelsen har även inlett en process om bildande av naturreservat för ett av områdena som pekades ut som värdefullt under inventeringen.

Arbetet i skyddade områden med få upphandlade tjänster

På grund av minskad budgettilldelning har arbetet med skyddade områden nedprioriterats, vilket har inneburit en restriktiv hållning till nya skötseluppdrag inom friluftsliv och naturskötsel. Däremot har ingångna avtal och den löpande skötseln genomförts som planerat.

Fokus har legat på att åtgärda säkerhetsrisker, såsom att byta ut trasiga friluftslivsanordningar och ta bort riskträd. Länsstyrelsen har även arbetat med reservatsgränser genom att rusta upp befintliga markeringar och märka ut kommande reservat.

Många av de restaureringar som genomförts är möjliga genom särskilda medel som länsstyrelsen kan söka – här är framför allt våtmarkssatsningen viktig. Men länsstyrelsen har också sökt medel från andra håll. I Ringsö naturreservat har länsstyrelsen påbörjat restaureringen av en avvattnad sjö för att återställa hydrologin i området. Projektet har stor potential att gynna rovfisk som gädda. Projektet påbörjades under hösten 2024 och kommer att fortsätta under 2025. Finansieringen kommer från Jordbruksverkets stöd för att skydda, bevara och återställa akvatisk mångfald.

Mycket praktisk skötsel i egen regi

Inom arbetet med skötsel av skyddad natur har länsstyrelsen genomfört en omställning till ett mer praktiskt inriktat arbetssätt. Flera handläggare har gått kurser inom arbete med motorsåg eller röjsåg och fler handläggare har börjat arbeta mer praktiskt ute i fält. Arbetet har framför allt handlat om säkerhetshuggningar av granbarkborreskadade träd, upprustning av friluftslivsanordningar, arbete med att skapa våtmarker genom dikespluggar, ängsskötsel, röjningar av ängs- och betesmarker, med mera.

Våtmarker och LIFE-projekt

Under året har en stor satsning på tillskapande av våtmarker skett. Arbetet har innefattat återskapande av våtmarker i skog, restaurering av strandängar och rikkärr samt hydrologiska utredningar med hjälp av analysverktyget Scalgo och genom fältbesök med avancerad GPS-utrustning.

Inom projektet Life2Taiga som löper 2022 – 2028 genomfördes tre naturvårdsbränningar under 2024, av de totalt sju som planeras inom projekttiden. Dessutom har arbetet med bränningsliknande åtgärder påbörjats i flera områden, såsom frihuggning av gamla tallar. Skötselplanen för naturreservatet Stora Bötet har reviderats, inför de åtgärder som ska genomföras där inom projektet. Två medarbetare har gått utbildning i ledning av naturvårdsbränning, och två har gått grundläggande bränningskurs. Projektets medarbetare har också deltagit i en rad andra tillfällen för nätverkande och kompetensutveckling.

I LIFE *RestoRED* har länsstyrelsen, i syfte att restaurera rödlistade naturtyper i odlingslandskapet, arbetat med att bland annat stängsla betesmarker för att kunna återinföra hävd i Natura 2000-områdena Skåraviken och Tåkenön. I projektet har under året också pågått restaureringar av äldre skogsbetesmarker på öarna Lacka och Hartsö inom Natura 2000-området Skärgårdsreservaten och Lövön. Slåtter har påbörjats på den rödlistade naturtypen rikkärr.[1] Bete med projektbidrag pågår i tre projektområden i samarbete med Nyköpings kommun.[2] På ön Enskär inom Natura 2000-området Skärgårdsreservaten har under 2024 byggts en insamlingsfålla för att underlätta en säker djurhantering. Länsstyrelsen har även deltagit i en utbildningsresa till Slovakien tillsammans med andra länsstyrelser i projektet

Förvaltning av Naturvårdsverkets byggnader

Under 2024 genomfördes en översyn av samtliga byggnader och inventering av åtgärdsbehov. Utifrån inventeringen lades fokus för fastighetsförvaltningen på de mindre projekten. Trots att det handlar om relativt småskaliga åtgärder, så som måleri eller reparation av tak och hängrännor, rör det sig om viktiga insatser som säkrar en god och ekonomisk förvaltning långsiktigt. På Dagnäsön, exempelvis, har ventilation och dimensionering av den vattenburna värmen anpassats till det nya värmesystemet som levererades 2023, och på Rågö har tidigare flera mindre byggnader stått uppvärmda på vintern eftersom det inte gått att frostsäkra vattensystemet, vilket har lett till höga elkostnader. Detta är nu åtgärdat, och dessutom har dränering av dagvatten grävts runt Bagarstugan i samband med underhåll av vattenledningar och el.

Ett flertal problem med vatten har uppstått under året, med flera mindre åtgärder av pumpar och ledningar samt ett större vattenläckage på Sävö vandrarhem. Eftersom det har rört sig om småskaliga åtgärder har länsstyrelsen haft möjlighet att anlita mindre. Lokala entreprenörer med mycket gott resultat. Samarbetet med arrendatorer och hyresgäster har fungerat mycket väl.

Besöksklassning och friluftsliv i reservaten

Inom förvaltningen av naturreservat arbetar länsstyrelsen utifrån en besöksklassning av naturreservat och en friluftslivshandbok för att kunna prioritera friluftslivsinsatser och tillgänglighetsanpassningar. Under 2024 har upprustning av anordningar och leder i det välbesökta naturreservatet Krampan påbörjats. Utöver det har underhåll och avveckling av anordningar och leder genomförts utifrån ett säkerhetsperspektiv.

Arbetet med naturärenden

Länsstyrelsen har arbetat för att komma i balans med hanteringen av strandskyddsdispenser, både sådana som länsstyrelsen själva hanterar som första instans och kommunala strandskyddsdispenser som tagits in för överprövning. Handläggningstiden är nu under ett år. Tid har även kunnat frigöras för att genomföra tillsynsvägledningsträffar med kommunerna, vilket skedde under början av 2024. Antalet kommunala strandskyddsdispenser som har överprövats av länsstyrelsen har minskat

[1] De områden som omfattas är: Bärstakärret, Sjösakärren, Lenellstorpskärret och Pilgöljan samt projektområdena Tåkenön, Ringsö och Stendörren.
[2] Lövön, Tåkenön och Strandstuviken

väsentligt under året. En bidragande orsak till detta tros vara de genomförda tillsynsvägledningsträffarna. Av de 132 kommunala strandskyddsdispenser länsstyrelsen granskat under år 2024 har 46 strandskyddsdispenser tagits in för överprövning, d.v.s. 34,8 procent. Länsstyrelsen har helt eller delvis upphävt kommunens beslut om strandskyddsdispens i 28 ärenden.

För övriga naturskyddsärenden som dispenser inom skyddade områden, för skyddsvärda arter och skyddade biotoper, samt samråd enligt kap 12 § 6 miljöbalken har handläggningstiderna kunnat förkortats avsevärt under hösten. Bland annat tack vare ett resurstillskott i form av en extra naturskyddshandläggare. Länsstyrelsen har under året handlagt ett stort antal ärenden för länsstyrelsen i Blekinges räkning där länsstyrelsen i Blekinge själv var part, enligt § 25 länsstyrelseinstruktionen. Naturskyddsenheten har tillsammans med enheten för vatten, miljö och klimat tagit fram en intern lathund för hantering av dessa ärenden.

Invasiva främmande arter

Under 2024 deltog länsstyrelsen i en årlig informationsinsats samordnad av Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten och riktad till allmänheten. Syftet var att öka kunskap och engagemang kring problemet med invasiva främmande växter och djur för att motivera privatpersoner att hjälpa till med att förebygga och hindra spridning av dem. Inriktningen var att uppmärksamma situationer där man riskerar att sprida invasiva arter, visa hur man gör för att inte orsaka spridning och vad man ska göra om man stöter på en invasiv art.

Länsstyrelsen har även fortsatt arbetet med strategiska åtgärder för att minska beståndet av den invasiva främmande arten svartmunnad smörbult för att gynna återetablering av gädda och annan rovfisk i Östersjön. Under 2024 har länsstyrelsen utfört en omfattande fiskeinsats som åtgärd för att reducera populationen av svartmunnad smörbult.

Länsstyrelsen har även fortsatt sin bekämpning av landlevande invasiva växter[1] samt mink i eller nära anslutning till reservat. I slutet av 2024 gjordes de första fynden av en invasiv plattmask i Sverige vilket ledde till att Regeringen fattade beslut om nödåtgärder. Länsstyrelsen uppmärksammade då länets kommuner och ett stort antal företag inom växtbranschen om den nya lagstiftningen för att stoppa vidare spridning av arten.

Åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP)

Terrestra åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) har nedprioriterats internt på grund av sänkt budgettilldelning. Därför har fokus varit att i första hand fullfölja eller upprätthålla redan påbörjade åtaganden och projekt.[2] Länsstyrelsen har deltagit i årets nationella ÅGP-möte, digitalt nationellt möte för vildbi-ÅGPn, samt genomfört ett digitalt nationellt möte för ÅGP skräntärna. Inom ÅGP har åtgärder genomförts för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet fältgentiana, fetörtsblåvinge, trumgräshoppa och sandödla.

Inom akvatiska ÅGP har fokus under året legat på projektering och förberedelser inför restaureringsinsatser i vattendrag såväl som uppföljning av tidigare utförda åtgärder.

[1] Så som jätteloka, blomsterlupin och strandkotula

[2] Arbetet omfattar inventering av: skräntärna, svartfläckig blåvinge, fetörtsblåvinge, samt läderbagge och särskilt skyddsvärda träd på läderbaggelokaler.

Uppföljningen visar på att de åtgärder länsstyrelsen genomför har effekt. I Kilaåns vattensystem har länsstyrelsen samarbetat med Sveriges sportfiske och fiskevårdsförbund kring restaurering av livsmiljöer för hotade arter samt utplantering av hotade musslor. Inom den nationella koordineringen av åtgärdsprogram för tjockskalig målarmussla har en internationell konferens om hotade musslor genomförts i samarbete med Sveriges sportfiske och fiskevårdsförbund, länsstyrelsen i Västernorrlands län och Karlstads universitet.

Nationellt arbete med artdata

På uppdrag av SLU Artdatabanken har länsstyrelsen ansvarat för användarsupport om Artportalen till länsstyrelser, övriga myndigheter och kommuner. Genom supporten erbjuds stöd för inrapportering av artfynd till Artportalen och för sökning och användande av fynddata i verksamheten.

Länsstyrelsen har även haft uppdrag som objektsspecialist för verktyget Artsök inom Lst-IT FO-Natur. Med Artsök är fynddata från ett 25-tal datakällor som finns hos SLU Artdatabanken tillgängliga att söka fram artfynd från och presentera dem direkt i våra karttjänster för användning i bland annat ärendehandläggning (prövning/tillsyn), områdesskydd, förvaltning av skyddad natur och miljöövervakning.

Naturinformation

Naturum Stendörren har på grund av sänkt budgettilldelning fortsatt med de begränsade öppettiderna från 2023. Skillnaden i år var att naturum testade att hålla öppet ett par vardagar i veckan tidigare på våren och senare på säsongen. Naturum har även testat att ha öppet en helg i advent. Detta gav 143 öppetdagar jämfört med 121 dagar 2023 och totalt mer än 27 000 besök i naturum 2024, vilket var något mer än under 2023.

Ungefär 1 400 personer har deltagit i naturums ledda guidningar och aktiviteter under året. Mer än 1 000 deltagare har gjort quiz, tipspromenader och andra självständiga aktiviteter och över 850 personer har lånat utrustning av naturum och håvat i havet.

Även under 2024 har samarbetet med Rotarys skolprojekt om Östersjön fortsatt, vilket underlättat för många skolor att ta sig ut till naturum under året. Totalt har 726 elever deltagit i naturums skolaktiviteter.

Naturum har även samverkat med flera andra olika föreningar och organisationer som bidragit med aktiviteter vid naturum. Naturum har under året marknadsfört sig och spridit information om naturum och dess aktiviteter via länsstyrelsens webb, Nyköpingsguiden samt Facebook och Instagram. Naturum har sammanlagt cirka 4 500 följare i våra sociala kanaler och våra inlägg under året har fått 29 000 respektive 24 000 visningar.

Utifrån en besöksklassning av naturreservat och en friluftslivshandbok arbetar länsstyrelsen för att kunna prioritera friluftslivsinsatser och tillgänglighetsanpassningar samt sprida tydlig information till allmänheten. Länsstyrelsen har uppdaterat den omtyckta utflyktsguiden ”50 *utflykter i sörmländsk natur*” och sammanlagt har 60 000 exemplar nu tryckts sedan 2019.

Friluftslivsmålen

Länsstyrelsen har genom samverkan och kunskapsspridning arbetat för att nå friluftslivsmålen. Arbetet har till stor del genomförts med Region Sörmland och ett regionalt friluftslivsnätverk. Tillsammans med närliggande länsstyrelser har tre webbinarier om friluftsliv i kommunerna arrangerats. Webbinarierna väntas leda till fler åtgärder inom friluftsliv i länets kommuner. Effekten förväntas bli att fler människor är ute i naturen och därmed leda till bättre folkhälsa

Länsstyrelsen deltar i Region Sörmlands projekt för regionala friluftslivsunderlag. Resultatet förväntas bidra till friluftslivsplanering på kommunal nivå och bidra till bättre tillgång till områden för friluftsliv. Vidare har insatser vid Hjälmaren och i skärgården gjorts för en hållbar besöksnäring och bättre friluftsmöjligheter för närboende.

Dessutom har länsstyrelsen medverkat i ett projekt om vandringsledsamordning för ökad samverkan och hållbar turism. Genom Naturvårdsverkets kampanj ”Det är lätt att göra allemansrätt” har information spridits via sociala medier och aktiviteter vid naturum Stendörren för att öka kunskapen om allemansrätten.

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Naturvård och miljöskydd (50–58)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	60,1	62,4	63,7
Antal årsarbetskrafter kvinnor	33,0	36,9	38,0
Antal årsarbetskrafter män	27,1	25,5	25,7
Antal ärenden, inkomna och upprättade	2 492	2 439	2 578
Antal beslutade ärenden	2 443	2 285	2 212
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	171	164	123
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	99 540	96 654	117 055
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	16 768	17 205	17 359

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Antalet ärenden som är äldre än två år fortsätter att öka jämfört med tidigare år. Takten för ökningen har dock minskat. Sett i relation till att även inkomna och upprättade ärenden ökar, så är förhållandet mellan inkomna och upprättade jämfört med ej beslutade ärenden närmast oförändrat mellan åren 2023–2024. Länsstyrelsen fortsätter arbetet med att effektivisera ärendehandläggningen för att bryta trenden med ett ökat antal äldre ärenden.

Antalet årsarbetskrafter har minskat som en följd av minskad resurstilldelning inom utgiftsområdet. Trots minskat antal årsarbetskrafter har inte antalet ej beslutade ärenden som är äldre än två år ökat mer än marginellt, vilket kan tyda på att vidtagna effektiviseringsåtgärder har givit resultat.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	2024	2023	2022
Antal miljöfarliga verksamheter där ursprungstillståndet är från Miljöskyddslagen (st.)	Alla miljöfarliga verksamheter med tillstånd enligt Miljöskyddslagen ska vara omprövade enligt Miljöbalken	Miljö prövning	NikITA[1]	0	20	20	22
Areal strikt skyddad natur (nationalparker (NP), naturreservat (NR), naturvårdsavtal (NVA), biotopskyddsområden (BSO)) (ha)	Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö, Ett rikt växt- och djurliv	Verka för att miljömålen nås (6§ länsstyrelseinstruktionen)	NVR (Naturvårds-registret)[2]	-	67 368	65 548	65 353

Areal strikt skyddad natur

Tabellen ovan visar på arealen strikt skyddad natur tre år bakåt i tiden. Data har plockats ut ur systemet Naturvårdsregistret. Arealen skyddad natur har ökat med ungefär 1 820 ha under 2024. Se beskrivning ovan där arbetet med årets reservatsbildning redovisas närmare.

Vid utgången av 2024 var 6,2 procent av länets areal skyddat genom naturreservat, naturvårdsområde eller biotopskyddsområde.[3] För att uppnå Sveriges åtagande enligt konventionen för biologisk mångfald, där ett av de viktigaste målen handlar om att skydda 30 procent av jordens yta till havs och på land till 2030, behöver vissa värdefulla områden ges strikt skydd.[4] I länets miljömålsuppföljning når inte länet några av miljömålen kopplade till resultatindikatorn.

En stor del av det som skyddas som naturreservat idag är skogar med höga naturvärden. En osäker och oförutsägbar resursfördelning för formellt skydd och naturvårdande skötsel försvårar myndigheternas strategiska och långsiktiga arbete. Samlad kunskap om var i Södermanlands läns skogar hotade arter, värdefulla naturmiljöer, kulturmiljövärden och sociala värden finns saknas fortfarande till viss del. Det försvårar för skogsbruket och skogsägarna att kunna planera sin skogsskötsel med god hänsyn till dessa värden. Av Södermanlands läns produktiva skogsmark är 3,4 procent formellt skyddad, och 5,6

[1] Ärendesystem, Länsstyrelsen

[2] Utdrag från Naturvårdsverkets system

[3] SCBs webbplats Antal skyddad natur efter region, skyddsform och år. PxWeb (scb.se)

[4] Sverigesmiljömål.se Skyddad produktiv skog - Sveriges miljömål

procent är av skogsägarna frivilligt avsatt. [1] I Södermanlands län har endast 1,9 procent av den produktiva skogsmarken medelålder på 120 år eller äldre [2], vilket är viktigt för skogens biologiska mångfald. Det finns 221 rödlistade arter med status CR, EN eller VU i Södermanlands län med minskande populationer där skog är en viktig livsmiljö och där avverkning har en stor negativ påverkan. [3]

I nuläget har endast en femtedel av länets sjöar och vattendrag god ekologisk status. [4] Det är framför allt övergödning och fysisk påverkan såsom vandringshinder, samt rensning och rätning av vattendrag som påverkar den ekologiska statusen negativt. [5] Få sjöar och vattendrag är skyddade som naturreservat för sina limniska värden. I flera reservat ingår vatten men utan utpekade limniska värden, föreskrifter eller skötselplan. Det finns idag endast fyra reservat i länet.

Den positiva utvecklingen med ökat skydd av havsmiljön motverkas av ökad exploatering. Arbetet med att bevara och skydda värdefulla marina områden fortgår. [6] Idag finns sju beslutade marina naturreservat och 17 Natura 2000-områden som tillsammans skyddar mer än 10 procent av Södermanlands marina miljöer. Södermanland lever därmed upp till Agenda 2030s delmål (14:5) inom Hav och marina resurser om att skydda minst 10 procent av kust- och havsområden. För att åstadkomma ett representativt, sammanhängande och funktionellt nätverk av marina skyddade områden behövs en långsiktig finansiering och förvaltning. Rekryteringen av Södermanlands rovfiskbestånd behöver återställas. Minskad areal av rekryteringsområden, ohållbart fiske samt en ökad predation från säl och skarv är några orsaker till minskningen. Restaurering av kustnära rekryteringsområden samt beslut om fiskfredningsområden är exempel på åtgärder som kan förbättra rovfiskbestånden.

Tillstånd enligt Miljöskyddslagen

Antalet miljötillstånd som är meddelade med stöd av miljöskyddslagen ersätts mycket sakta av nyare tillstånd meddelade med stöd av miljöbalken. Enligt uppgifter från länsstyrelsens datasystem NiKita (standardmall, information om grundtillstånd) finns idag 20 anläggningar i drift som har tillstånd meddelat med stöd av miljöskyddslagen. När det gäller de kommunala anläggningarna är dock underlaget i Nikita bristfälligt då länsstyrelsen inte har tillsynsansvaret och därmed inte har tillgång till uppdaterad information. Det kan därför finnas brister i beräkningarna. Inom området finns ett utvecklingsbehov av såväl faktaunderlag som av takten i vilken omprövningar sker.

3§ p9 Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

Naturskyddet når inte ända fram

Genom att bilda nya naturreservat kan biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer bevaras och tillgängliggörandet av friluftsområden tillgodoses, något som bidrar till att

[1] Statistikdatabasen på SCBs webbplats
[2] Statistikdatabasen på SLU Riksskogstaxeringen webbplats
[3] Sökfunktion för rödlistade arter Artfakta på SLU Artdatabankens webbplats
[4] Vatteninformationssystem Sverige (VISS)
[5] Regional handlingsplan för grön infrastruktur i Södermanlands län. Länsstyrelsen i Södermanlands län 2019. ISSN-nr: 1400-0792
[6] Plan för marint områdesskydd i Egentliga Östersjön – regionala mål och prioriteringar. Länsstyrelserna 2021.

delar av Sveriges 16 miljökvalitetsmål och generationsmålet kan uppfyllas. Dessa mål står vi idag långt från att uppnå både nationellt och regionalt i Södermanland. Livsmiljöer och arter knutna till skogs- och odlingslandskapet minskar, fragmentering hindrar naturlig spridning och genetiskt utbyte mellan populationer, samt påverkan från invasiva främmande arter. Även vattenmiljöerna är påverkades och fortsätter påverkas, vilket påverkar den biologiska mångfalden. För att förhindra förlusten av biologisk mångfald behövs både minskning av nuvarande påverkan, och kompensation för tidigare förändringar. Trots aktivt arbete med stöd för hävd och restaurering i odlingslandskapet, skydd av värdefull natur, restaurering och skötsel i skyddade områden, och arbete med åtgärdsprogramarter utanför dem, är nuvarande takt otillräcklig för att nå målen.

Den årliga resursfördelningen för markersättningar räcker inte till för att skydda länets värdefulla natur och prioriteringar behöver göras. Både frivilliga initiativ från markägare och ärenden där länsstyrelsen haft långa dialoger om skydd behöver därför avvisas. Länsstyrelsen bedömer att det finns en risk att intresset för frivilligt områdesskydd hos privata markägare minskar när det inte finns tillräckligt med medel för ersättning och att områden med värdefull natur därmed riskerar att gå förlorade.

Länsstyrelsen har 14 områden som ska bli naturreservat där mark redan är intrångsersatt eller inköpt, men där inget beslut eller skötselplan ännu är framtagen. Med nuvarande budgettilldelning kommer det ta flera år innan beslut om dessa områden kan tas. Det innebär att områdenas värden inte är fullständigt tryggade i ett juridiskt beslut. Utöver arbetet att bilda nya naturreservat finns det ett stort behov att revidera beslut och skötselplan för redan bildade naturreservat, bland annat för att kunna möjliggöra den skötsel som behövs för områdenas utpekade värden. Detta arbete är mycket omfattande i Södermanlands län.

Förbättringar i ärendearbetet

Länsstyrelsen har fortsatt att arbetat med att effektivisera och förstärka arbetet med hantering av ärenden inom strandskydd, samråd enligt miljöbalken 12 kap 6 § andra naturvårdsärenden och anmälan om vattenverksamhet. Ärendebalanserna i dessa verksamhetsområden minskar men ytterligare arbete krävs för en god arbetsmiljö och rimliga väntetider för de sökande.

Tillgången till tillförlitliga fynd av arter är oerhört viktigt för att kunna fatta så korrekta beslut som möjligt, att verksamhetsutövare enkelt kan få kunskap om vad som förekommer inom ett visst område och kan ta nödvändig hänsyn, samt att hotade arter kan få möjlighet att finnas kvar för framtida generationer. Länsstyrelsens bidrag till detta är förhållandevis stort då vi deltar i det nationella arbetet med artdata.

Konsekvenser av budgettilldelning för skötsel av skyddade områden

Naturvårdsarbetet på länsstyrelsen har påverkats starkt av fortsatt låg budgettilldelning. Under våren genomförde Riksrevisionen en granskning av arbetet med förvaltning av skyddad natur. Rapporten belyste klart de långsiktiga konsekvenser som en fortsatt låg medelstilldelning till reservatsförvaltningen kan få. Rapporten visar att medlen inte räcker och att det finns risk att målen med de skyddade områdena inte nås. Riksrevisionen påpekar att det behövs mer medel för att nå upp till målen och dessutom en långsiktighet

och en mer stabil nivå för medelstilldelningen så att kompetens kan bibehållas och skötsel upprätthållas. Minskningen av medel har resulterat i att länsstyrelsen varit restriktiva med att beställa nya skötseluppdrag från entreprenör och de löpande uppdragen till entreprenörer har begränsats i omfattning. Detta har påverkat flera lokala företag som har fått färre uppdrag av länsstyrelsen. Som en konsekvens av minskade anslag har länsstyrelsen under året fortsatt att med egen personal arbeta med praktiskt arbete, dels för att kunna behålla kompetens, dels för att ha råd med skötselåtgärder. Länsstyrelsens praktiska skötselarbete under året har främst utgjorts av restaureringar (av ängs- och betesmarker), säkerhetshuggningar samt arbete med friluftslivsanordningar. Arbetet har resulterat i att fler ängs- och betesmarker sköts, bättre säkerhet längs leder och vid friluftslivsanordningar (till exempel parkeringsplatser och rastplatser) samt bättre skick på friluftslivsanordningar i länets naturreservat. Restaurering av ängs- och betesmarker har bidragit till att länsstyrelsen har kunnat söka miljöersättning för fler marker vilket ger ekonomisk möjlighet att sköta markerna framöver.

Med fortsatta anslag i samma nivå kommer förutsättningarna att nå målen inom naturvård och friluftsliv att vara sämre än tidigare.

Länsstyrelsens besöksklassning av reservaten väntas leda till en geografisk spridning av besöksanpassade områden, till att fler målgrupper kan besöka naturreservaten, effektivare förvaltning samt till att besökare får bättre information om reservaten och blir nöjda med sitt besök.

6§ Verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling

Länsstyrelsen har i uppdrag att samordna det regionala arbetet för att uppnå de nationella miljömålen. Under 2024 har myndigheten samordnat länets miljömålsarbete på olika sätt, vilket beskrivs inom respektive område nedan.

1. Samordna det regionala mål- och uppföljningsarbetet.

Rapportering av regional miljömålsbedömning.

Varje år sammanställer länsstyrelsen uppföljning av miljömålen genom att beskriva åtgärder som genomförts i länet på myndighets-, regional- och kommunalnivå och inom näringslivet. Rapporteringen visar att flera stora EU-finansierade åtgärdsprojekt pågår och insatser görs på många håll. Länsstyrelsen arbetar aktivt för att fördela bidrag för åtgärder i vattenmiljöer och odlingslandskap samt för minskad klimatpåverkan i länet. Trots ett aktivt arbete räcker åtgärderna inte då det kvarstår många utmaningar innan miljömålen kan nås. På regional nivå bedömer länsstyrelsen tolv miljökvalitetsmål, två av dem bedöms nära att nå; Bara naturlig försurning och Frisk luft. De resterande tio målen bedöms inte kunna nås till 2030, dock ses en positiv trend för miljömålen *Myllrande våtmarker* och *God bebyggd miljö* samt de två mål som är nära att nå. För återstående mål, förutom tre, finns ingen tydlig trend för utvecklingen i miljön. För målen *Ett rikt växt- och djurliv*, *Ett rikt*

odlingslandskap och Giftfri miljö är utvecklingen i miljön negativ. Utmaningarna består bland annat i att mark och vatten exploateras, landskap växer igen, för litet hänsynstagande i skogs- och jordbruket och främmande invasiva arter som sprider sig.

Regional miljöövervakning är viktigt för att följa upp miljömålen och arbeta med relevanta åtgärder. Arbetet utgår från ett regionalt miljöövervakningsprogram som har tagits fram för perioden 2021 till 2026 utifrån prioriterade områden. I programmet finns 30 delprogram, där en del är gemensamma med närliggande länsstyrelser och en del med i stort sett samtliga länsstyrelser. De senaste åren har dispositionsrätten minskat, vilket har inneburit nedprioriteringar inom programmet med minskad datainsamling som följd. Program som har pausats helt under 2024 är övervakning av fladdermöss, vegetationsklädda bottnar i Östersjön, inventering av mal, inventering av stormusslor, länsanalys av miljögifter i slam från reningsverk, screening av miljögifter samt provtagning av grundvattenkvalitet. Även samordningen av den regionala miljöövervakningen har prioriterats ned under året och åtta delprogram har minskats i omfattning.

2. Utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram med bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen

Södermanlands miljö- och klimatråd agerar som styrgrupp för åtgärdsprogrammet, som i vårt län kallas Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö och gäller mellan 2022–2026. Rådet är ett viktigt forum för att få en bred förankring av programmet. Syftet med rådet är att skapa regional delaktighet i miljöarbetet och samordna länets aktörer i arbetet mot de nationella miljökvalitetsmålen. Länsstyrelsen är sammankallande och tre möten har genomförts under 2024. Aktuella frågor har hanterats som blad annat solcellsparker, revidering av åtgärdsprogrammet samt energiplanering. Åtgärdsprogrammet är ett komplement till det miljöarbete som redan utförs och är ett samarbete mellan länsstyrelsen, kommuner, myndigheter, organisationer och andra aktörer i länet. Åtgärdsprogrammet är därmed viktigt för att fånga upp arbete som behöver ske i samverkan och som inte redan pågår inom andra områden.

Åtgärdsprogrammet har under året reviderats. Det innebär att arbetssätt har setts över för att förbättra där det funnits behov, vilket ska förenkla arbetet fram till 2026. Programmet består efter revidering av 32 åtgärder inom fyra olika temaområden; Begränsa klimatpåverkan, Hållbart samhälle, Levande skogar och landskap samt Livskraftiga vatten. Åtgärdsprogrammet första uppföljning blev klar under 2024, för arbete som skett under 2023. Uppföljningen visar arbete har påbörjats i 67 procent av åtgärderna.

Några exempel på arbete som skett under 2024 är att en förstudie har genomförts för att se hur en färdplan för hållbart byggande och förvaltning i Sörmland kan se ut. Även en utbildning inom klimatanpassning med fokus på vatten har genomförts med flera aktörer i länet.

3. Stödja kommunerna med underlag i deras arbete med generationsmålet och miljökvalitetsmålen.

Länsstyrelsen ger stöd till kommunerna i många olika uppdrag, nedan nämns några exempel, fler exempel går att läsa om i den regionala årliga uppföljningen av miljömålen eller under andra punkter i detta dokument. Arbetet med Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö skapar ett systematiserat arbetssätt för det regionala miljömålsarbetet. Sörmlands nätverk för miljö- och klimatstrateger, där alla kommuner, Region Sörmland och Energikontoret Mälardalen deltar, är ett viktigt nätverk för att öka regional samverkan och ge stöd till kommunerna i deras miljöarbete. Inom vattenområdet pågår arbete med den regionala vattenförsörjningsplanen, i dialog med kommunerna bland annat. Även stöd i flera olika forum har getts kring vattenskyddsområden. Stöd ges också genom ERUF-projektet Fossilfritt 2030, där länsstyrelsen deltar. Projektet stödjer offentliga aktörer i Östra Mellansverige att arbeta för en fossilfri fordonsflotta.

4. Verka för att generationsmålet och miljökvalitetsmålen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen och i det regionala tillväxtarbetet

Länsstyrelsen har lämnat synpunkter på hur miljömålen bör beaktas i samhällsplaneringen genom deltagande vid framtagande av översiktsplaner och detaljplaner. Exempel på fler insatser är: ERUF-projektet Grönt Näringsliv, där länsstyrelsen deltar, vilket näringslivet i Östra Mellansverige att ställa om både transporter och processer i sin verksamhet till fossilfrihet. Dialog med kommunerna har även skett kring arbetet med lokal energiplanering. Inom samhällsplaneringen har plandagar genomförts med kommunerna för att ge stöd inom olika sakfrågor. Se även föregående punkt, eller den regionala årliga uppföljningen av miljömålen.

Dricksvatten enligt EU-direktiv (1A3)

Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits och resultatet av dessa när det gäller arbetet med genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184 av den 16 december 2020 om kvaliteten på dricksvatten.

Under 2024 har länsstyrelserna som är vattenmyndigheter och länsstyrelsernas beredningssekretariat fortsatt arbetet med genomförandet av dricksvattendirektivet. Direktivet skulle varit genomfört i nationell rätt senast den 12 januari 2023. Det svenska genomförandet är kraftigt försenat. Ändringar av miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen trädde i kraft den 1 mars 2024 respektive den 1 april 2024. Arbetet med föreskrifter från Havs- och vattenmyndigheten och SGU har pågått under året men några beslutade föreskrifter har inte funnits tillgängliga under året. I avvaktan på svensk lagstiftning har det pilotprojekt om riskbedömning av tillrinningsområden för uttagspunkt för dricksvatten som påbörjades 2023 avslutats. Pilotprojektet tillsammans med SGU:s föreskrifter i remissutgåva har lett till att de riskbedömningar som ska göras enligt dricksvattendirektivet för grundvatten kunnat integreras i övrig vattenförvaltning redan under hösten 2024. Vi bedömer därför att tidplanen för riskbedömning av tillrinningsområden för dricksvatten kommer att i huvudsak kunna följa ordinarie tidplan

för grundvatten trots den starkt försenade lagstiftningen. När det gäller ytvattenbedömningar fortsätter vi våra förberedelser i avvaktan på att Havs- och vattenmyndigheten kommer längre i sitt föreskriftsarbete. Vi förväntar oss att vi enbart kommer att kunna göra en begränsad riskbedömning av tillrinningsområden för uttagspunkt av dricksvatten från ytvatten under den här cykeln. Även här kommer pilotprojektet att ligga till grund på ett utmärkt sätt.

Översyn bevarandeplaner Natura 2000-områden (1A4)

Länsstyrelserna ska redovisa de översyner som genomförts av bevarandeplanerna för de Natura 2000-områden som berörs av den nationella planen för moderna miljövillkor (M2019/01769). Bevarandeplanerna ska vid behov utvecklas och förtydligas avseende vilka förutsättningar och åtgärder som behövs för att uppnå bevarandemålen. Länsstyrelserna ska, efter dialog med Affärsverket svenska kraftnät och Statens energimyndighet, prioritera att se över bevarandeplaner för Natura 2000-områden som påverkas av kraftverk av särskild betydelse för elsystemet. Samtliga översyner ska vara genomförda i god tid innan de prövningar som avses i 11 kap. 27 § miljöbalken påbörjas för respektive huvudavrinningsområde.

Under verksamhetsåret 2020 utfördes en kartläggning av Natura 2000-områden berörda av den nationella planen för moderna miljövillkor, vilket har redovisats till Havs- och vattenmyndigheten[1]. Under åren 2021 till 2024 genomfördes en översyn och revidering av bevarandeplaner där det funnits behov av utveckling och förtydligande avseende vilka förutsättningar och åtgärder som behövs för att uppnå bevarandemålen kopplat till vattenkraft. Revideringarna har utgått från den vägledning[2] som kom från Havs- och Vattenmyndigheten den 29 mars 2021. Alla identifierade bevarandeplaner är avklarade eller påbörjade, där det endast finns ett mindre administrativt arbete kvar för aktuella planer.

Arbetet med översynen av de bevarandeplaner för Natura 2000-områden som berörs av den nationella planen för moderna miljövillkor (M2019/01769) har under 2024 behövt prioriteras ner på grund av bristande resurser och kompetens till följd av en rekrytering som inte lyckades gå i mål. Det har medfört att befintliga personella resurser inte räckt till och att en prioritering bland uppdrag därför har behövt göras. Inget arbete inom detta regleringsbrevsuppdrag har därför kunnat genomföras under året. Nedprioriteringen bedöms inte påverka genomförandet av den nationella planen.

Uppdraget ska även redovisas särskilt till Havs- och vattenmyndigheten inom återrapporteringen för bidragsmedlen inom 1:11 anslaget.[3]

[1] Dnr 521-3084-2020
[2] Dnr 511-2542-2021
[3] Dnr 511-3253-2024

Förorenade områden inkl. PFAS (1A5)

Länsstyrelserna ska redovisa hur de verkat för att fler bidrags- och statsstödsansökningar för att utreda och åtgärda förorenade områden ska ges in, och för att takten i åtgärdsarbetet ska öka. Länsstyrelserna ska även redovisa hur de har arbetat med övervakning, inventering och kartläggning av områden som förorenats av högflourerade ämnen, s.k. PFAS, och hur arbetet bidragit till en bättre kunskap om källor till utsläpp samt till att rätt åtgärder kan vidtas för att minska spridningen av PFAS.

Länsstyrelsen sammanställer varje år ett regionalt program och en prioriteringslista över de förorenade områden i länet som utgör störst risk för människors hälsa och miljön. Detta ligger till grund för prioriteringen av att utreda och åtgärda förorenade områden.

Under året har utbetalningar av statliga bidrag från Naturvårdsverket gjorts för undersökningar av två objekt där det saknas ansvarig för sanering enligt miljöbalkens 10 kap. Länsstyrelsen har kontinuerligt haft kontakt med kommunala huvudmän, tillsynsmyndigheter och fastighetsägare i länet för att följa upp bidragsprojekten och för planering av kommande ansökningar om statliga bidrag och statsstöd. En stor utmaning i arbetet har varit tillgång till kommunala huvudmän för projekten och också uthålligheten från uppstart till slutförd åtgärd. Länsstyrelsen har även verkat för att fler områden ska åtgärdas genom alternativa metoder, såsom in situ-behandlingar, för att minska belastningen på miljön.

Tillsammans med sex andra länsstyrelser driver länsstyrelsen samverkansprojektet MÄLSAM. Under året har MÄLSAM anordnat vägledningsinsatser om bidrags- och statsstödssystemet för att stärka kommunernas kunskap och förmåga att ansöka om statliga medel till undersökningar och åtgärder av förorenade områden. Under året har länsstyrelsen också anordnat utbildningsinsatser och vägledning för olika målgrupper inom kommunen såsom miljöinspektörer, huvudmän för bidragsprojekt, planhandläggare och tjänstemän. Detta för att öka takten inom samtliga delar av arbetet med avhjälpande av förorenade områden i länet.

Under året har länsstyrelsen bedrivit tillsyn av en PFAS-förorening i samband med Trafikverkets projekt Ostlänken och avhjälpandeåtgärder har genomförts i de delar som berör Trafikverkets ansvar. Länsstyrelsen har under året arbetat med kartläggning av misstänkta PFAS-förorenade områden genom att granska prioriterade branscher i EBH-stödet och märka upp objekt vilka bedöms som potentiella PFAS-objekt. Arbetet har resulterat i att cirka 240 objekt identifierats som potentiella PFAS-objekt, varav länsstyrelsen hunnit uppdaterat cirka 130 deponiobjekt i EBH-stödet. För året har också länsstyrelsen beviljats medel för provtagning av fem misstänkt PFAS förorenade områden varav fyra sedan kunde genomföras. Länsstyrelsen har under året också ansökt och beviljats medel för undersökning av ytterligare 15 misstänkta PFAS förorenade områden. Detta arbete kommer dock utföras under 2025.

Användande av kunskapsunderlag om kulturmiljö för översyn av miljökvalitetsnormer inom NAP (1A6)

Länsstyrelserna ska redovisa hur de har bidragit med och använt kunskapsunderlag om kulturmiljö för översyner av miljökvalitetsnormer och om kunskapsunderlagen har lett till beslut om undantag och mindre stränga kvalitetskrav i enlighet med 4 kap. 10 § vattenförvaltningsförordningen (2004:660) och 4 kap. 7 § Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten (HVMFS 2019:25). Redovisningen ska avgränsas till vattenförekomster där det finns verksamheter som omfattas av den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften.

Länsstyrelserna tolkar regleringsbrevsuppdraget som ett önskemål om bättre samordning kring hanteringen av kulturmiljöfrågorna i översynen av miljökvalitetsnormerna och har för ändamålet bildat en tvärsektoriell arbetsgrupp. Arbetsgruppen består av chefer för kulturmiljö respektive vatten, handläggare inom kulturmiljö, beredningssekretariaten samt från vattenmyndigheterna. Arbetsgruppen inledde arbetet under våren med en snabbenkät till samtliga länsstyrelser av hur arbetet med normöversyn uppfattas att fungera utifrån ett kulturmiljöperspektiv. Resultatet visade brister både i kunskap om processen och hantering av frågan. Under hösten har arbetet därför fokuserat på hur vi kan förtydliga processerna i syfte att förtydliga hanteringen av kulturmiljö i vattenmyndigheternas uppdrag till länsstyrelserna samt vid åtgärdsplanering. Arbetet förväntas även leda till en större tydlighet för handläggare kring hur processerna fungerar, när kulturmiljöunderlag kan komma in, vilken information som behövs och vilka bedömningar som måste göras.

Under våren 2024 diskuterades om en omprövning av miljökvalitetsnormer skulle ske i prövningsgruppen för Nyköpingsån. Det slutliga beslutet blev att inte ompröva miljökvalitetsnormerna eftersom det inte kunde påvisas att miljöanpassningsåtgärder på de aktuella platserna vore omöjliga att genomföra utan påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljö. Därutöver hade inte några nya uppgifter framkommit jämfört med när klassificeringen av vattenförekomsterna gjordes.

Tillämpning och avvägning av 3 kap. miljöbalken i beslut om skyddade områden (1B4)

Länsstyrelserna ska redogöra för hur regleringen i 3 kap. miljöbalken tillämpats i beslut om skyddade områden, och särskilt hur avvägningen mellan natur- kultur- eller friluftslivintressen och övriga allmänna intressen hanterats.

Länsstyrelsen har under året beslutat att bilda sju nya naturreservat och utökat ett befintligt naturreservat. Länsstyrelsen bedömer att samtliga beslut bidrar till att skydda områden som är särskilt känsliga ur ekologisk synvinkel mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Fem av naturreservaten berör områden som är av riksintresse för naturvård och/eller friluftsliv enligt 3 kap. 6 § andra stycket miljöbalken. Ett av de fem reservaten ligger även inom riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap. Länsstyrelsen bedömer att besluten är i linje med dessa riksintressen.

Två av de sju nya naturreservaten ligger inom totalförsvarets påverkansområde för övrigt enligt 3 kap. 9 § miljöbalken, och ett ligger inom ett riksintresse för yrkesfiske enligt 3 kap.

5 § miljöbalken samt inom riksintresse för sjöfart enligt 3 kap. Länsstyrelsen bedömer inte att det föreligger några oförenliga intressen i berörda riksintressen.

Länsstyrelsen har gjort bedömningen att samtliga beslut är förenliga med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 kap. miljöbalken.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att området har ett utvecklingsbehov. Naturvårds- och miljöskyddsarbetet i Södermanlands län uppvisar en bred och ambitiös verksamhet med flera positiva insatser. Länsstyrelsen arbetar aktivt med naturvårdsfrågor, bevarande av biologisk mångfald, friluftsliv och restaurering av ekosystem. Exempelvis har sju nya naturreservat bildats, ett LIFE-projekt genomförts med lyckade naturvårdsbränningar, och insatser har gjorts för att förbättra friluftslivet. Samtidigt finns tydliga tecken på att arbetet behöver stärkas för att långsiktigt uppnå målen inom naturvård och miljöskydd.

Trots framsteg är tempot i skydd och restaurering av naturmiljöer otillräckligt för att uppnå miljömålen och generationsmålet. Arbetet med naturvård och miljöskydd är på rätt väg men inte tillräckligt för att långsiktigt nå de fastställda miljökvalitetsmålen och generationsmålet. För att förbättra resultatet krävs en långsiktig och stabil finansiering, effektivare ärendehantering och en ökad takt i skyddet av värdefull natur. Nedan sammanfattas länsstyrelsens grund för resultatbedömningen.

Resursbrist

- Minskad budgettilldelning påverkar arbetet med skötsel och skydd av områden. Trots att vissa insatser fortsatt genomförs, leder den ekonomiska osäkerheten till en restriktiv hållning i nya skötseluppdrag och påverkar möjligheten att långsiktigt planera naturvårdsinsatser. Antalet ej beslutade ärenden äldre än två år har ökat, vilket tyder på att arbetet med effektivisering behöver stärkas ytterligare.

Skydd av värdefulla områden

- Trots att flera områden fått skyddsstatus, är andelen skyddad natur i länet fortfarande låg jämfört med de långsiktiga målen. Bristen på en stabil resursfördelning påverkar möjligheten att skydda och sköta naturmiljöer strategiskt.

Hot mot biologisk mångfald

- Minskande livsmiljöer för arter knutna till skog och odlingslandskap, påverkan från invasiva arter och bristande uppföljning av hotade arter visar att ytterligare insatser krävs.

Vattenmiljöer i riskzonen

- Endast en femtedel av länets sjöar och vattendrag har god ekologisk status. Det visar på stora utmaningar inom vattenförvaltning och restaurering av vattendrag.

Areella näringar

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p10 Lantbruk och landsbygd	Länsstyrelseinstruktion
3§ p11 Fiske	Länsstyrelseinstruktion
4§ p1 Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7§ ärvdabalken	Länsstyrelseinstruktion
1A7 Genomförande av den strategiska planen inom jordbrukspolitiken 2023–2027 m.m.	Regleringsbrev
1A8 Måluppfyllelse inom livsmedelsstrategin	Regleringsbrev

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar delar av uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Besluta om och kontrollera jordbrukarstöd till jordbruksföretagare inom strategisk plan för ny jordbrukspolitik.
- Kontrollera vissa andra stödformer till jordbrukare som Jordbruksverket handlägger, till exempel stöd för djuromsorg.
- Besluta olika projekt- och investeringsstöd inom strategisk plan för ny jordbrukspolitik.
- Inom ramen för landsbygdsprogrammet besluta olika landsbygdsstöd som företagsstöd, miljöinvesteringar och projektstöd och arbeta med samarbetsprojekt kopplat till livsmedelsstrategin.
- Erbjuda kompetensutveckling, information och rådgivning till lantbrukare och företagare på landsbygden.
- Ansvara för ängs- och betesmarksinventering.
- Ansvara för behörighetsutbildningar för att yrkesmässigt använda växtskyddsmedel utomhus.
- Ansvara för tillsyn av flyghavre och vissa skadegörare.
- Ansvara för regionalt genomförande av de fiskeripolitiska målen för yrkesfiske och vattenbruk samt hållbar förvaltning och skydd av fiskbestånd.
- Ansvara för handläggning av jordförvärvsärenden vid köp av jord- och skogsbruksfastigheter.
- Förordna fisketillsynspersoner och ansvara för olika fiskevårdsåtgärder.
- Handlägga och besluta ärenden inom 12 kap 9 § Miljöbalken – anmälan om att ta jordbruksmark ur produktion.

Målet för areella näringar, landsbygd och livsmedel är att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart.

Riksdagen har även beslutat om ett övergripande mål för livsmedelskedjan:

- En konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både

konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

Det övergripande målet för fiskepolitiken är att bidra till livskraftiga fisk- och skaldjursbestånd, ett hållbart fiske och hälsosamma ekosystem samt att stärka måluppfyllnaden i Maritima strategin och Livsmedelsstrategin.

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Areella näringar (60–62)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	18,4	22,5	22,4
Antal årsarbetskrafter kvinnor	12,1	15,1	14,6
Antal årsarbetskrafter män	6,3	7,4	7,7
Antal ärenden, inkomna och upprättade	7 285	7 398	7 491
Antal beslutade ärenden	10 050	5 125	8 007
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	53	1 988	3 163
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	25 299	29 168	26 246
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 125	899	1 170

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP, ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

Under 2024 har regeringens avslutade ekonomiska satsning på området omhändertagits. Enheten har sett över sina arbetssätt och processer och har därtill fått stöd av andra länsstyrelser att handlägga äldre ärenden, vilket har medfört att närmare 4 000 ärenden har kunnat avslutats. Verksamhetens resultat för året har, därav varit nära 2023 års resultat.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	2024	2023	2022
Andel ekologisk brukad jordbruksmark (%)	En konkurrenskraftig livsmedelskedja	Jordbrukarstöd Kompetensutveckling och rådgivning	Jordbruksverket[1]	-	-[2]	21,2[3]	22,7
Areal betesmarker och slåtterängar (ha)	Miljömål Ett rikt odlingslandskap	Jordbrukarstöd Miljöersättningar Kompetensutveckling och rådgivning	Jordbruksverket	-	16 989	16 976	17 274

Trenden över tid visar att arealen betesmarker normalt sjunker successivt varje år. 2024 innebar ett trendbrott med en stabilisering av arealen. Även arealen åkermark minskar om

[1]Jordbruksverkets statistikdatabas.

2 Det saknas färdig statistik för 2024 när det gäller ekologiskt brukad mark.

3 I föregående årsredovisning saknades färdig statistik för år 2023. Siffrorna i årsredovisning 2023 skiljer sig därför åt jämfört med årsredovisning 2024.

än långsamt, mindre än 0,5 procent per år. Huvuddelen av arealminskningen utgörs av plantering av skog eller exploatering.

Det finns indikationer på att intresset för uppodling ökat i länet de senaste åren, vilket kan påverka arealen betesmarker negativt. Det kan även finnas ett mörkertal vad gäller uppodling av betesmark. Andelen åkermark som trädas varierar år från år beroende på bland annat kostnader för insatsvaror och förändringar i stödsystemens utformning men ligger över tid relativt stabilt runt 7 procent av åkerarealen. Antalet jordbruksföretag minskar med cirka 1–1,5 procent per år.

2023–2024 innebar ett trendbrott även för andelen ekologiskt brukad mark vilket länsstyrelsen bedömer beror på minskad lönsamhet för det ekologiska jordbruket.

Fiske (3§ p11)

Länsstyrelserna har regionalt ansvar för genomförandet av de fiskeripolitiska målen för yrkesfiske, vattenbruk och hållbar förvaltning och skydd av fiskbestånd. Det övergripande målet för fiskepolitiken är att bidra till livskraftiga fisk- och skaldjursbestånd, ett hållbart fiske och hälsosamma ekosystem samt att stärka måluppfyllnaden i Maritima strategin och Livsmedelsstrategin. Länsstyrelsen har ansvar att förordna fisketillsynspersoner och ansvara för olika fiskevårdsåtgärder. Länsstyrelsen har ansvar att handlägga stöd inom europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF), Länsstyrelsen i Stockholm har åtagit sig att handlägga stöd i fråga åt flera länsstyrelser bland annat länsstyrelsen i Södermanland.

Länsstyrelsen har inom området fisk och fiske arbetat tvärsektoriellt med ett flertal delområden och målsättningar utifrån länets behov, regleringsbrev, nationella strategier och myndighetens egna aktiviteter. Länsstyrelsens fiskefunktion arbetar med, och handlägger en stor mängd ärenden, då fram för allt gällande tillstånd, prövning, förordnande av fisketillsynspersoner och fisketillsyn men väsentlig tid ägnas också åt information- och kunskapsfrämjande åtgärder samt samverkan med andra myndigheter, organisationer och allmänhet. Länsstyrelsen arbetar för synergier mellan externa myndigheter, forskningsprojekt och egna projekt. Länsstyrelsens mest prioriterade områden inom fiske för 2024 har varit ekosystembaserad fiskförvaltning, fiskevård & fisketillsyn, vilket är viktiga medel för livskraftiga fiskbestånd samt en långsiktigt hållbar fiskerinäring, rekreationstillgång och ekologi i balans.

Under senare år har Havs- och vattenmyndigheten startat upp arbete genom nationella beredningsgrupper för genomförande av bland annat ekosystembaserad fiskförvaltning och samrådsarbete. Som en följd av detta har länsstyrelserna runt Hjälmaren, Mälaren och kustlän tillsammans med fiskets intressenter arbetat med att ta fram förvaltningsplaner samt samrådskonstellationer för fisk och fiske med berörda parter. I samband med framtagande av förvaltningsplaner, för att ta fram underlag för en mer ekosystembaserad fiskförvaltning, genomför länsstyrelserna tillsammans med SLU i Umeå och Hjälmarens organiserade yrkesfiskare ett avancerat och omfattande märkningsprojekt av bland annat gös, asp, abborre, gädda och braxen i Hjälmaren där liknande projekt sker på Mälaren men ännu inte på Södermanlands kust.

Arbetet innefattar även den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraft, verkande för att nå ett fåtal miljömål, främjandet av vattenbruksnäringen,

beredskapsarbete i linje med livsmedelsstrategin, samrådsfrämjande arbete på regional nivå samt deltagande arbetsgrupper på nationell nivå i syfte att verka för fiske, yrkesfiske, fisk som resurs och ekologisk tillgång samt övrig näring inom fisk och fiske. Fiskefunktionen fungerar som sakkunnig internremissinstans för till exempel vattenverksamhet, restaureringsåtgärder i vatten, fiskerättsfrågor i vatten och fastigheter samt yttranden om till exempel kommunplaner, havsplaner, havsbaserad vindkraft samt handlägger remisser från andra myndigheter där fisk och fiskenäringen blir berörda mestadels i form av förslag på föreskrifts- eller förordningsförändringar.

Länsstyrelsen har under året handlagt ansökningar om fiskevårdsmedel, medel för sälskadeersättning för skador på fiskeredskap ämnat för yrkesfiskare samt medel för förebyggande åtgärder mot skada på känsliga fiskbestånd och fiskeredskap orsakade av vilt.

Fiskevård

Länsstyrelsen har genomfört olika insatser inom området fiskevård. Länsstyrelsen bistår med kunskap om regionala förhållanden i frågor om fisk och fiskevård till allmänheten och myndigheter. Under året har länsstyrelsen levererat förslag på tre nya områden för fiskefredning på kusten till Havs- och vattenmyndigheten. Länsstyrelsen har arbetat vidare med projekt för att skydda viktiga uppväxtmiljöer för rovfisk från predation av säl och lett arbetet i skapandet av en gäddfabrik i anslutning till område i fråga. Länsstyrelsen har under 2024 utfört båtelfiske längs kusten kopplat till flertalet projekt. Länsstyrelsen har arbetat med frågor och utvecklingen av myndighetsarbete för att skydda känsliga fiskbestånd från predation av säl och skarv på nationell och regional nivå. Länsstyrelsen har arbetat för att synkronisera miljöbalklagstiftning och fiskerilagstiftning i arbetet om skydd mot fiske i skyddade naturområden i havet. Länsstyrelsen har arbetat med insatser för underlättandet av konnektivitetsfrämjande åtgärder i vatten för att tillgängliggöra viktiga och stora mängder levnadshabitat. Länsstyrelsen har samarbetat med andra län för att arbeta fram förslag på regelförändringar i fiske längs vissa delar av Sveriges kust.

218 500 kr av fiskevårdsmedel har tilldelats inom kategorin fiskevård för återetablering av gäddpopulation i våtmarken stora uttervik som mynnar ut i Bråviken.

Ekosystembaserad fiskförvaltning

Länsstyrelsen applicerar projekt och åtgärder på noggrant utvalda områden på kusten med helhetssyn för att bidra med vetenskapliga underlag för förvaltning, framtida åtgärder och synergiska effekter på känsliga fiskbestånd och många av kustens näringskedjenivåer i ekosystemet. Fiskefunktionen på länsstyrelsen arbetar med säl och skarvfrågor samt deltar i viltförvaltningsdelegationen och bidrar med information och färdiga förslag på beslut. Fiskefunktionen har även samråd om frågor om makrofyter och övergödning på kusten. Länsstyrelsen har under 2024 inlett med upprättandet av en kustsamrådskonstellation med inriktning ekosystem där natur-, landsbygd-, fisk och fiske-, vilt-, kultur- och skärgårdsintressen kan samråda. Länsstyrelsen har verkat för bildandet av Hjälmarens och Mälarens fiskeråd. Länsstyrelsen har även, tillsammans med länsstyrelsen i Stockholm, arbetat med projektet *Resursfisk* där sörmländsk strömming inkluderats i provtagning för gifthalter.

207 851 kr av fiskevårdsmedel har tilldelats inom ekosystembaserad förvaltning till nämnda märkningsprojekt på Hjälmaren och Mälaren samt märkningsprojekt på mal i Båven.

Fisketillsyn

Länsstyrelsen kan för närvarande inte bedriva fisketillsyn själva. Genomförande av tillsynen på kust, Hjälmaren och Mälaren sköts av externa aktörer i form av fisketillsyningslag där länsstyrelsen är med och följer upp och planerar fisketillsynen för att sedan redovisa till Havs- och vattenmyndigheten. Länsstyrelsen bistår även i planering och diskussioner om tillsyn med andra uppdragsgivare såsom kommuner och fiskevårdsområdesföreningar för lokala tillämpningar. Länsstyrelsen har, tillsammans med arbetsgrupp fisketillsyn region ost samt länsstyrelsen i Östergötlands län, Stockholms län, Uppsala län, Västmanlands län och Örebro län bidragit till fisketillsynen och utvecklingen av den i Hjälmaren, Mälaren och på kusten. Länsstyrelsen har precis som förra året haft en dialog med uppdragsgivare för fisketillsynspersoner för att se till att utbildningsbehov tillgodoses. Länet har för närvarande 169 tillsynspersoner fördelat på 29 uppdragsgivare. Länsstyrelsen hanterar löpande ansökningar om nya fisketillsynsförordnanden och förlängningar.

133 000kr av fiskevårdsmedel har inom kategorin fisketillsyn tilldelats Stockholms Stad Fritid för tillsyn på kusten och Mälaren, Örebro län för tillsyn på Hjälmaren och Eskilstuna kommun för förstärkt tillsyn på Torshälla fiskeområde.

Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7§ ärvdabalken (4§ p1)

Länsstyrelsen har under 2024 kontinuerligt arbetat med tillsynen enligt ärvdabalken. Under 2024 inkom 81 underrättelser om dödsbos innehav av fast egendom som är taxerad som lantbruksfastighet. Av dessa ärenden har 68 ärenden avslutats 2024. Antalet inkomna ärenden under år 2024 är jämförbart med 2023 (82 ärenden). Under år 2022 inkom 68 ärenden. Det är alltså tydligt att antalet ärenden om innehav av fast egendom på senare tid har ökat.

Lantbruk och landsbygd (3§ p10)

Jordbrukarstöd

Länsstyrelsen tog emot 1 897 SAM-ansökningar under 2024. En SAM-ansökan består vanligtvis av ansökan om olika stödformer och betalas ut i flera omgångar. Det medför att en enskild SAM-ansökan genererar flera beslut. Sammanlagt har länsstyrelsen tagit emot 4 993 ansökningar om utbetalning av jordbrukarstöd, fördelat på 14 olika stödformer. Trenden är svagt minskande både med avseende på antal ansökningar och antal stödformer per jordbruksföretag.

I och med införandet av strategisk plan 2023 – 2027 förändras utbetalningsplanen för jordbrukarstöden. Slututbetalning av kompensationsstödet och miljöersättningarna till betesmarker och slåtterängar, skyddszoner samt vallstöd sker tidigast i januari året efter ansökan. För de ettåriga miljö- och klimatstöden ekologisk produktion, kolinlagring och minskat kväveläckage samt precisionsjordbruk planering har utbetalningar för både 2023 och 2024 års ansökningar gjorts 2024 i enlighet med den beslutade utbetalningsplanen.

Strama arbetsekonomiska villkor har medfört strikt hushållning med personalresurser och för att hålla nere kostnaderna har ingen säsongspersonal rekryterats under 2024. Arealkontroller har genomförts med hjälp av tillsvidareanställd personal. Det har inneburit

att delar av handläggningen förskjutits i tid jämfört med den tidsplan som Jordbruksverket beslutat.

Förskjutningen innebär en försämring för de stödsökande vilket är en målkonflikt mellan ambitionen att hushålla med allmänna medel och att verka för goda förutsättningar för företagsamhet inom de areella näringarna i länet. De beslutade målen för hur stor andel av ansökningarna som ska vara beslutade vid specifika datum har dock i huvudsak uppnåtts.

Länsstyrelsen har under 2024 haft två särskilda fokusområden inom handläggning av jordbrukarstöd; att avsluta äldre ärenden och att utveckla vår dokumentation av arbetssätt och bedömningskriterier.

Vad gäller att avsluta äldre ärenden har en satsning gjorts för att åtgärda ärendebalansen vilket bland annat resulterat i att den utgående ärendebalansen för ej beslutade ärenden äldre än två år minskat med 98 procent jämfört med 2023. Detta har möjliggjorts genom ett samarbete med länsstyrelserna i Västra Götalands län, Dalarnas län, Kronobergs län och Gävleborgs län för att åtgärda arbetstoppar. Arbetet har även resulterat i kunskapshöjande åtgärder och effektiviseringar, samt etablerat former för samarbete mellan län som kan fortsätta att nyttjas kommande år.

Arbetet med att dokumentera arbetssätt och bedömningskriterier har haft flera positiva effekter. Ärendehanteringen har effektiviserats, personberoendet har minskat och vi har kunnat förbättra vår service till allmänheten och företag i länet. Inskolningstiden för nya medarbetare, eller för medarbetare som växlar mellan arbetsuppgifter, har förkortats, vilket leder till en effektivare administration och sänkta kostnader. Det har varit nödvändigt för att kompensera för tidigare års kompetensbortfall på grund av hög personalomsättning, och har byggt större resiliens för framtiden. Projektet kommer att fortsätta under 2025.

Kompetenshöjande insatser sker löpande, genom interna aktiviteter och fördjupat samarbete med andra länsstyrelser. Länsstyrelsen utbildar och kalibrerar fältpersonal mellan myndigheter för att nå ökad likabehandling samt god service.

Länsstyrelsen har ett uttalat fokus på att erbjuda en hög servicegrad, bland annat genom det nationella samarbetet EVI. Ett stort arbete läggs på hur länsstyrelsen kommunicerar, för att informationen ska vara både begriplig och korrekt. Målsättningen att underlätta för företagen genomsyrar allt arbete som genomförs med att utveckla arbetssätt och rutiner.

Länsstyrelsen har under året vidareutvecklat sin externa kommunikation i syfte att förenkla för företag verksamma i länet, bland annat genom att utvärdera formerna för kommunikation och genom att målgruppsanpassa innehållet i det material vi tar fram. 2024 har också en årlig utredning av behovet respektive effektiviteten av uppsökande informationskampanjer införts, vilket under 2024 resulterat i en enklare informationskampanj med fokus på nya stödsökande. Målet med informationskampanjen har varit att underlätta för de nya stödsökande att göra rätt samt att minska mängden fel i ansökan, vilket i förlängningen minskar tidsåtgången för handläggning av ansökningarna.

I arbetet med handläggning av jordbrukarstöd är likabehandling centralt. För att säkerställa att vår handläggning inte diskriminerar någon grupp sker löpande kalibreringar och kontroller. Personalen har genomgått utbildning i perspektivfrågor och en rutin för att löpande arbeta med perspektivfrågor har påbörjats, för att implementeras under 2025.

Genomförande av den strategiska planen inom jordbrukspolitiken 2023–2027 m.m. (1A7)

Länsstyrelserna ska redovisa sitt fortsatta arbete med genomförande och samordning av arbetet med Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 samt havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021–2027 i deras roller som delegerade respektive förmedlande organ.

Länsstyrelsernas chefsnätverk för lantbruk och landsbygd träffas regelbundet för att tillsammans utveckla genomförandet och samordningen av strategisk plan mellan länsstyrelserna.

Länsstyrelserna har stärkt sin samordning av arbetet med Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 genom samarbetsstrukturen (SamS) där alla 21 länsstyrelser ingår. Syftet är att åstadkomma ett effektivt genomförande av politiken där likabehandling och rättssäkerhet står högt, likaså trygghet inom stödhandläggningen.

Genom SamS har fokusområden med åtgärder inom ökad effektivitet och samordning för strategisk plan 2025 tagits fram.

Inom projekt- och investeringsstöden har webbinarium arrangerats för handläggning av åtgärden ökad konkurrenskraft för att ge handläggarna bättre beslutsstöd. Vidare har ett arbete om synkronisering av länsstyrelsernas ansökningsomgångar inom projekt- och investeringsstöden genomförts i syfte att nå ökad målstyrning. Detta har gjorts i samverkan med lantbruksnäringens företrädare.

För samtliga ärendetyper inom den strategiska planen har länsstyrelserna skapat forumgrupper för frågor och svar för handläggare, med eskaleringsfunktion för olösta frågor eller sådant som behöver tas vidare till Jordbruksverket i ändamål att snabba på ärendehandläggningen.

Länsstyrelserna har genomfört en samordnad satsning för att minska ärendebalanserna inom jordbrukarstöden i landsbygdsprogrammet för att få ut äldre ärenden som inte tidigare kunnat hanteras i Jordbruksverkets IT-system. Handläggare från flera länsstyrelser arbetade med ärenden hos de länsstyrelser som hade flest ärenden kvar. Satsningen innebar en hög grad av måluppfyllelse och inför 2025 finns endast en mindre mängd äldre ärenden kvar. Dessa kommer att hanteras första kvartalet 2025. Länsstyrelserna har även startat ett liknande arbete kring avslutandet av projekt- och företagsstöd inom landsbygdsprogrammet för att nå ett högt budgetutnyttjande och minimera att stöd inte kommer att hinna betalas ut innan programperiodens slut.

Måluppfyllelse inom livsmedelsstrategin (1A8)

Länsstyrelserna ska utifrån de resultat som har uppnåtts, bedöma hur myndighetens verksamhet har bidragit till att uppfylla de av riksdagen beslutade målen för livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104, bet. 2016/17:MJU23, rskr. 2016/17:338).

Arbetet på regional nivå under 2024 har bestått i arbete med delmål och aktiviteter i länets handlingsplan för år 2022–2024 vilka är en nedbrytning för att kunna nå de långsiktiga målen till år 2030 inom den regionala livsmedelsstrategin. Länsstyrelsen har i sitt arbete på regional nivå i bidragit till att uppnå de uppsatta målen för den nationella livsmedelsstrategin. Exempel på genomförda insatser:

- Insatser för lättnad på området regler och villkor.
- Rådgivnings- och kompetensutvecklingsinsatser inom nya jobb och diversifiering, greppa näringen, ekologisk produktion och ett rikt odlingslandskap.
- Insatser för ökas biologisk mångfald i odlingslandskapet inom samverkansprojektet *Sörmlands artrika slättbygd.*
- Utbildningsinsats genom webinarieserie inom projekt *Metodutveckling för en kortare livsmedelskedja* i syfte att skapa en mer lönsam affär för livsmedelsproducenter.
- Framtagande av tre rapporter: *Mer lokal mat på butikshyllorna*, *Utredning affärsmodell bemanningspool* och *Kartläggning över förädlingsanläggningar i Södermanland*.
- Kommunikationsinsatser relaterade till strategins mål.

Länsstyrelsen arbetar för att involvera länets berörda aktörer i arbetet med livsmedelsstrategin. Som en del av detta har länsstyrelsen tillsammans med Region Sörmland under 2024 anordnat en kommundialog där livsmedelsförsörjning inom Södermanland lyfts ut bredare perspektiv med fokus på roller i arbetet framgent.

Länsstyrelsen har under 2024 avslutat ett flerårigt projekt *Regler och villkor på regional* som drivs i samverkan med andra länsstyrelser[1]. Sista aktiviteten i projektet har varit en workshop per länsstyrelse inom projektet området med fokus på vilka lärdomar från projektet som kan användas framgent i länsstyrelsernas arbete med att förenkla för företagare.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer resultatet på området som gott. Myndigheten har genomfört ett omfattande och systematiskt arbete inom de areella näringarna, med tydliga resultat och effektiviseringar. Trots budgetnedskärningar har verksamheten lyckats bibehålla en hög nivå av måluppfyllelse och har i vissa fall uppnått förbättringar jämfört med tidigare år. Förbättringsområden kvarstår, särskilt inom ekologiskt jordbruk och betesmarksbevarande. Nedan sammanfattas länsstyrelsens grund för resultatbedömningen.

[1] Stockholm, Uppsala, Östergötland, Värmland och Örebro.

Effektivisering av ärendehantering

- Länsstyrelsen har, genom samarbete med andra län, lyckats minska antalet ej beslutade ärenden äldre än två år med hela 98 procent. Detta visar på ett gott samarbete med andra länsstyrelser när behov uppstår. Trots en minskning av tillgängliga resurser har handläggningen av jordbrukarstöd fortsatt i hög takt, med en förbättrad processdokumentation som ökat transparens och minskat personberoende.

Livsmedelsstrategin och regional utveckling

- Arbetet med livsmedelsstrategin har resulterat i konkreta insatser för att stärka den regionala livsmedelskedjan, där rådgivning, utbildningsinsatser och förbättrad samverkan har skapat goda förutsättningar för både lantbrukare och företag.

Fiskeförvaltning och fiskevård

- Insatser för att stärka ekosystembaserad fiskeförvaltning, åtgärder för att skydda rovfiskbestånd och restaurering av fiskhabitat har varit centrala och bidragit till långsiktig hållbarhet i fiskbestånden.

Tillsyn av fastighetsinnehav enligt ärvdabalken

- Arbetet har varit kontinuerligt och effektivt, vilket säkerställer att regler efterlevs på ett tillfredsställande sätt.

Ekologiskt jordbruk

- Andelen ekologiskt brukad jordbruksmark har minskat, vilket indikerar en negativ trend som kan kräva riktade insatser framöver.

Betesmarker och åkermark

- Trots en stabilisering 2024 har trenden historiskt sett varit nedåtgående, vilket kan påverka den biologiska mångfalden och den långsiktiga hållbarheten i jordbruket.

Fisketillsyn

- Länsstyrelsen har inte egen tillsynskapacitet utan förlitar sig på externa aktörer, vilket kan påverka tillsynens effektivitet.

Folkhälsa, jämställdhet, integration m.m.

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p12 Folkhälsa	Länsstyrelseinstruktion
3§ p13 Jämställdhet	Länsstyrelseinstruktion
3§ p14 Integration	Länsstyrelseinstruktion
1A2 Redovisa kommuners eventuella medverkan till bosättning i annan kommun	Regleringsbrev
3B14 Delta i anvisning av ensamkommande barn och nyanlända	Regleringsbrev
3B15 Möjliggöra spridning av information om frivillig återvandring	Regleringsbrev

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Uppgifter och uppdrag inom verksamhetsområdet omfattar områdena folkhälsa, jämställdhet, mänskliga rättigheter och integration. Nedanstående punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen. Länsstyrelserna ska:

- Samordna och utveckla det förebyggande arbetet mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS) i länet. Länsstyrelserna har även ett regionalt tillsynsansvar inom alkohol och tobak.
- Samordna och ge stöd inom jämställdhetsområdet genom att kartlägga och följa utvecklingen av jämställdhet i länet.
- Ansvara för att den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor får genomslag i länen.
- Samverka och samordna arbetet med mänskliga rättigheter inklusive stöd till andra aktörer som arbetar med mänskliga rättigheter inom områdena barnets rättigheter och barnkonventionen, funktionshinder, nationella minoriteter och minoritetsspråk.
- Samordna och samverka när det gäller att driva och delta i planering, organisering, genomförande och uppföljning av integrationsinsatser.
- Bevilja statsbidrag till kommuner för personligt ombud.
- Ansvara för att utveckla det brottsförebyggande arbetet på regional nivå.

Följande punkter sammanfattar målen inom verksamhetsområdet.

- Det övergripande målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.
- Målet för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (ANDT) är ett samhälle fritt från narkotika och dopning, minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk.
- Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Det finns också sex jämställdhetspolitiska delmål.
- Målet för politiken för mänskliga rättigheter är att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter.

- Målet för barnrättspolitiken är att barn och unga ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande.
- Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.
- Målet för politik mot diskriminering är ett samhälle fritt från diskriminering.
- Målet för politiken avseende nationella minoriteter är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande
- Det övergripande målet för integrationspolitiken är att utrikes födda kvinnor och män ska ha samma skyldigheter, rättigheter och möjligheter som den övriga befolkningen att leva ett fritt, värdigt och självständigt liv inom samhällsgemenskapen. Detta förutsätter att den som långvarigt befinner sig i Sverige anstränger sig för att bli en del av det svenska samhället och att samhället både ställer krav och ger möjligheter till integration. Integrationspolitiken ska bidra till social och kulturell, ekonomisk, språklig och demokratisk integration samt att genom utbildning förbättra förutsättningarna för flickor och pojkar med utländsk bakgrund.
- Målet för samhällets insatser mot spelberoende är att minska skadeverkningarna av överdrivet spelande.
- Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet.

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Folkhälsa, Jämställdhet, integration m.m. (70, 80–85)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	8,4	7,8	9,5
Antal årsarbetskrafter kvinnor	7,2	6,8	8,3
Antal årsarbetskrafter män	1,2	1,0	1,2
Antal ärenden, inkomna och upprättade	207	190	173
Antal beslutade ärenden	211	194	87
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	9	24	47
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	12 923	12 320	13 564
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	4 335	4 476	3 310

Källa**:** Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Efter en tillfällig nedgång 2023 ökade antalet årsarbetskrafter något inom området. Ökningen beror på minskad långtidssjukskrivning, en tillfällig förstärkning av bemanningen inom integration och ökad bemanning som en följd av utökade brottsförebyggande uppdrag. En effekt av den ökade bemanningen är att antal beslutade ärenden ökat och att antal ej beslutade ärenden som är äldre än två år har minskat. Antalet totala ärenden har ökat, främst inom mäns våld mot kvinnor (MVK) men även beslutstakten har ökat som ett resultat av den tillfälliga satsningen för att ta ner ärendebalanserna inom integration och alkohol- och tobakstillsyn.

De ökade verksamhetskostnaderna kan förklaras med att verksamheten i vissa uppdrag kommit i gång och växlats upp under året. Exempelvis i uppdraget Implementering av folkhälsopolitiken, uppdragen som rör mäns våld mot kvinnor och i det Brottsförebyggande föräldraskapsstödet.

Brottsförebyggande arbete

Länsstyrelsen har sedan flera år ett samverkansavtal med Polisområde Södermanland. Ett övergripande fokus har varit att stödja implementeringen av lagen om kommunernas brottsförebyggande ansvar. Under 2024 har nätverksträffarna, där samtliga kommuner och kommunpoliser är representerade handlat om detta. Länsstyrelsen har tillsammans med brottsförebyggande samordnaren genomfört olika utbildningar i kommunerna riktade till tjänstepersoner, chefer och politiker som är involverade i det lokala brottsförebyggande arbetet.

Tillsammans med Brottsförebyggande rådet har ett mer praktiknära stöd getts till Trosa kommun. Eskilstuna har fått ett extra stöd från Brå som i samverkan med länsstyrelsen erbjuder kommunen en deltids projektledare för att utveckla arbetet. De områden som kommunen har valt att utveckla är otillåten påverkan, parallella samhällsstrukturer, situationell prevention utifrån ett specifikt geografiskt område.

Inom regeringsuppdraget Brottsförebyggande föräldraskapsstöd har en kartläggning över vad som görs i tre socioekonomiskt utsatta områden från Polisens lista i Eskilstuna (Årby, Skiftinge, Fröslunda), färdigställts. Utifrån resultatet kommer arbetet för hur man ska nå föräldrarna just i dessa områden utformas.

Gängsnacket, ett material som länsstyrelserna tillsammans med polisen har tagit fram används flitigt i länet.

Länsstyrelserna i Dalarna, Gävleborg, Södermanland, Uppsala, Värmland, Västmanland och Örebros län har under 2024 bjudit in till en digital utbildningsserie om välfärdsbrottslighet. Utbildningsserien har behandlat områdena bidragsbrott, ideella föreningar som brottsverktyg, finansieringen av organiserad brottslighet och hur kommunledningar kan motverka organiserad brottslighet.

Samma samverkan som ovan har även bjudit in länens större kommuner till två digitala halvdagar. Det första tillfället hantera frågor om hur man på lokal nivå kan samverka på bästa sätt mellan kommun och polis med stöd i lagen samt polisens brottsförebyggande strategi. Det andra tillfället handlade om hur kommunen kan arbeta mot välfärdbrott med inspiration från Eskilstuna och Mälarkommuner i samverkan samt forskning från Karlstads universitet om tjejers delaktighet i kriminella gäng.

Folkhälsa (3§ p12)

Arbete sker i enlighet med regeringens mål och inriktning. Genom dialog med kommunernas brottsförebyggande samordnare vet vi att kunskaperna kring strukturerat och systematiskt kunskapsbaserat arbete ökar på det brottsförebyggande området. Kunskapshöjande insatser och samverkansplattformar har bidragit till en ökad lokal och regional myndighetssamverkan kring välfärdsbrottslighet och annan systemhotande brottslighet. Kunskapen har även ökat kring att skapa förutsättningar för goda och jämlika uppväxtvillkor för barn och unga.

Åtta av nio kommuner, Polismyndigheten och Region Sörmland har ställt sig bakom regionala åtgärdsprogrammet för ANDTS-arbete i länet (2024-2026)[1] som länsstyrelsen initierat. Syftet är att ha en gemensam utgångspunkt när ANDTS-arbete planeras och genomförs. Genom dialog med aktörerna har det framkommit att strategin fungerar som en hävstång för ANDTS-frågorna och ger en riktning i arbetet. Alla kommuner prioriterar i dagsläget inte en samordnande tjänst för ANDTS-arbetet och arbete behöver bedrivas för att nå alla kommuner med kunskapshöjande insatser och annat stöd. Undersökning från Folkhälsomyndigheten visar att arbetstiden som kommuner avsätter för en samordnande tjänst inom ANDTS ökade i samband med att ANDTS-strategin togs fram 2018, men har minskat under senaste åren.

Genom samtal med kommuner påtalas att det är fortsatt svårt för kommuner att avsätta resurser för att samverka, samordna och ta emot stöd från länsstyrelsen inom områdena för social hållbarhet (ANDTS, folkhälsa, mänskliga rättigheter, barnrätt, funktionsrätt, jämställdhet). Det är många olika sakområden och kommunen har begränsat med resurser för frågorna, detta gäller i synnerhet de mindre kommunerna i länet.

Jämställdhet (3§ p13)

I Södermanland har personalbortfall medfört omprioriteringar som inneburit att arbetet med jämställdhet inte kunnat prioriteras i planerad utsträckning. I det externa jämställdhetsarbetet har framtagandet av en strategi för jämställdhet samt utvecklandet av jämställdhetsnätverket varit i fokus. Redovisning av arbetet med länsstrategi för jämställdhet och utvecklandet av jämställdhetsnätverket redovisas i särskild ordning

Integration (3§ p14)

Samtliga uppdrag utöver de som redovisas nedan redovisas i särskild ordning.

Redovisa kommuners eventuella medverkan till bosättning i annan kommun (1A2)

Länsstyrelserna ska inom ramen för befintlig verksamhet, såsom t.ex. arbete som avser hållbar samhällsplanering och boende, integration och främjande av samverkan mellan kommuner, redovisa om kommunerna i länet aktivt medverkar till att deras kommuninvånare bosätter sig i en annan kommun.

Frågan har lyfts i ett av de Samverkansforum som finns mellan kommunerna i länet. Det finns en enighet mellan kommunerna om att detta inte är något problem inom länet. Kommunerna har även besvarat frågan i samband med framtagande av lägesbilder inom integrationsområdet. Det finns inte några signaler på att det förekommer dumping av nyanlända i Södermanland - men det *kan* ha skett i något enstaka fall av en kommun från ett annat län.

[1] Dnr 706-8961-2023

Delta i anvisning av ensamkommande barn och nyanlända (3B14)

Länsstyrelserna ska delta vid genomförandet av Migrationsverkets uppdrag om anvisning av ensamkommande barn och nyanlända till kommuner. Länsstyrelserna ska också föra en dialog med kommunerna och möjliggöra omfördelning av anvisningsandelar för ensamkommande barn innan dessa fastställs av Migrationsverket.

I arbetet med anvisningar, den så kallade kommuntalsprocessen, genomfördes justeringar av innevarande års kommuntal vid två tillfällen. Dessa möten sammankallades av Landshövdingen och länets kommuner var inbjudna. Vid det sista ändringsmötet genomfördes även en presentation och dialog om Migrationsverkets förslag på andelstal ensamkommande barn, fördelningstal skyddsbehövande samt förslag på kommuntal 2025. Länsstyrelsen fattade beslutet om kommuntal för 2025 enligt Migrationsverket förslag.

Möjliggöra spridning av information om frivillig återvandring (3B15)

Länsstyrelserna ska genom sina ordinarie samverkansstrukturer med kommunerna möjliggöra för Migrationsverket att sprida information om frivillig återvandring.

Länsstyrelsen har bjudit in Migrationsverket till ett flertal nätverksträffar under året för att bland annat möjliggöra för Migrationsverket att sprida information om frivillig återvandring. I nätverket finns länets kommuner, Region Sörmland samt Samordningsförbundet RAR i Sörmland representerade. Dessutom har länsstyrelsen gjort utskick till nätverket om de konferenser om frivillig återvandring som Migrationsverket anordnat. Informationsspridningen har bidragit till att fler i kommunerna har fått kännedom om det ekonomiska bidrag som personer kan söka vid frivillig återvandring.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att området har utvecklingsbehov. Resultatet för området folkhälsa, jämställdhet och integration med mera bör ses i förhållande till länets stora utvecklingsbehov inom det sociala området. Länsstyrelsen har behövt göra prioriteringar även i år inom områdena ANDTS, integration och jämställdhet, delvis på grund av personalbortfall. Myndigheten har inte kunnat möta upp länets behov av samordningsstöd, kunskapshöjande insatser i den utsträckning som behövs för att skapa en varaktig och hållbar förändring i länet inom hela det sociala området.

Länsstyrelsen har uppnått viktiga resultat inom flera områden, men utmaningar kvarstår inom jämställdhetsarbetet, kommunernas engagemang i social hållbarhet och långsiktig resursfördelning. Med en mer stabil och strategisk planering samt bättre stöd till kommunerna skulle verksamheten kunna uppnå en högre nivå av måluppfyllelse. Nedan sammanfattas länsstyrelsens grund för resultatbedömningen

Effektiv ärendehantering

- Antalet beslutade ärenden har ökat, och ärendebalansen har minskat, särskilt inom integration och alkohol- och tobakstillsyn.

Brottsförebyggande arbete

- Ökad samverkan och kunskap inom regional myndighetssamverkan för att motverka välfärdsbrott och systemhotande brottslighet.

ANDTS

- Åtta av nio kommuner samt Region Sörmland har ställt sig bakom ett nytt regionalt åtgärdsprogram för att stärka det förebyggande arbetet mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel.

Integration och anvisning av nyanlända

- Länsstyrelsen har lyckats hantera anvisningsprocessen effektivt, med justeringar av kommuntal och dialogmöten med kommunerna.

Spridning av information om frivillig återvandring

- Genom nätverksträffar och samarbete med Migrationsverket har länsstyrelsen bidragit till att fler kommunala aktörer fått kännedom om återvandringsstödet.

Jämställdhetsarbetet har nedprioriterats

- På grund av personalbortfall och omprioriteringar har jämställdhetsinsatser inte genomförts i den omfattning som planerat.

Kommunernas begränsade resurser för social hållbarhet

- Många kommuner, särskilt de mindre, har svårt att avsätta resurser för samverkan inom folkhälsa, mänskliga rättigheter och jämställdhet, vilket påverkar arbetets genomslag.

ANDTS-arbetet saknar samordnande tjänster i vissa kommuner

- Kommunerna har minskat sina resurser för ANDTS-arbetet, vilket riskerar att minska det förebyggande arbetets effekt.

Ingen långsiktig lösning för kompetensförsörjning inom integrationsområdet

- Den tillfälliga förstärkningen av personalen har visserligen förbättrat situationen, men en långsiktig plan för att säkra fortsatt kapacitet saknas.

Övrig redovisning

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
3 kap. 1 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
3 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Avsnittet innehåller information som Länsstyrelsen bedömer är av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning enligt 2 kap. 4 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt uppgifter enligt 3 kap. 1§ och 2§ i samma förordning.

Information av väsentlig betydelse

Länsstyrelseorganisationen är en i många avseenden unik organisation inom den svenska statsförvaltningen med ett regionalt, sektorsövergripande ansvar. Myndigheter styrs långsiktigt genom instruktionen och den årliga styrningen sker genom regleringsbrevet. Finansdepartementet ansvarar för regleringsbrevet och väger av olika uppdrag. Eftersom länsstyrelserna bedriver verksamhet inom ett stort antal utgiftsområden är det också vanligt att uppdrag som riktar sig till länsstyrelserna återfinns i andra myndigheters regleringsbrev.

Cirka 60 procent av länsstyrelsens intäkter tilldelas myndigheten som ett förvaltningsanslag och beslutas i regleringsbrevet. Cirka 40 procent redovisas som bidrag och kommer huvudsakligen från andra myndigheter som i allmänhet är anslagsfinansierade och ger bidrag till länsstyrelserna för att genomföra olika utpekade uppdrag som specificerats i respektive myndighets regleringsbrev eller i särskilda regeringsbeslut. I regleringsbreven för berörda anslag anges anslagsvillkor beträffande medelstilldelning till länsstyrelserna. Av villkoren framgår i varierande grad ändamål, utbetalningssätt och krav på redovisning. Flera av de uppdrag som finansieras med inomstatliga bidrag är dessutom att betrakta som stadigvarande. Det är inte alltid helt tydligt om ett uppdrag ska finansieras via förvaltningsanslag eller bidrag.

Det sätt länsstyrelsernas verksamhet finansieras på gör det svårt för länsstyrelserna att långsiktigt planera sin verksamhet och att bemanna de olika uppdragen. Finansieringen gör det svårt för länsstyrelserna att omfördela medel inom myndigheten och på så sätt ta ansvar för att göra de prioriteringar länsledningarna bedömer lämpliga utifrån de uppdrag myndigheten har att utföra.

Sammanställning av väsentliga uppgifter

Sammanställningarna är gjorda enligt 2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr.

Sammanställning väsentliga övriga uppgifter	2024	2023	2022	2021	2020
Beviljad låneram i Riksgälden	6 000	7 000	6 000	6 000	4 000
Utnyttjad låneram i Riksgälden	3 013	4 518	3 475	3 477	3 178
Beviljad räntekontokredit i Riksgälden	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000
Utnyttjad räntekontokredit i Riksgälden	774	0	0	0	0
Ränteintäkter räntekonto	605	1 118	378	0	0
Räntekostnader räntekonto	0	0	0	0	-1
Budget avgiftsintäkter som disponeras	695	760	835	840	588
Utfall mot budget avgiftsintäkter som disponeras	6 768	1 012	746	681	875
Utfall enligt resultaträkning avgiftsintäkter som disponeras	11 560	14 395	12 601	11 074	6 187
Budget avgiftsintäkter som inte disponeras	6 750	6 550	6 870	6 870	6 300
Utfall avgiftsintäkter som inte disponeras	6 337	6 285	6 181	6 000	8 544
Antal årsarbetskrafter[1]	168	170	179	176	166
Medeltal anställda[2]	187	190	199	193	183
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 253	1 203	1 273	1 172	1 092
Årets kapitalförändring	-1 016	76	19	117	-564
Balanserad kapitalförändring	229	153	133	-402	162

En ändring i Naturvårdsverkets regleringsbrev innebär att investeringar som finansieras av 1:3 medel inte ska lånefinansieras utan skrivas av mot statskapitalet (1 417 tkr). Myndighetens lokalprogram har försenats på grund av faktorer utanför myndighetens kontroll vilket inneburit att låneramen inte utnyttjats i nivå med planering.

Myndigheten har under 2024 förbisett att omföra bidragsinbetalningar i SCR-flödet mot RTA-flödet vilket lett till att räntekontokrediten utnyttjats. Detta är också förklaringen till minskningen av ränteintäkter. De finansiella kostnader som myndigheten haft härrör framför allt till lån till anläggningstillgångar i Riksgälden. Myndigheten har inte betalat någon ränta för den utnyttjade räntekontokrediten.

Årets kapitalförändring beror framför allt på underskott i den avgiftsfinansierade verksamheten Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.). Under 2024 har ett kvalitetsarbete startats för att säkerställa korrekt redovisning av kostnader och intäkter inom ramen för verksamheten.

[1] Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid på 1710 timmar.
[2] Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Sammanställning väsentliga uppgifter anslagskredit	2024	2023	2022	2021	2020
Beviljad Anslagskredit utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 003 Länsstyrelserna m.m.	3 220	3 181	3 105	3 091	2 798
Utnyttjad Anslagskredit utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 003 Länsstyrelserna m.m.	0	0	0	0	0
Beviljad Anslagskredit utgiftsområde 19 Regional utveckling 19 01 001 003 Regionala utvecklingsåtgärder	0	3	5	5	12
Utnyttjad Anslagskredit utgiftsområde 19 Regional utveckling 19 01 001 003 Regionala utvecklingsåtgärder	0	0	0	0	0

Sammanställning väsentliga uppgifter anslagssparande	2024	2023	2022	2021	2020
Summa anslagssparande utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 003 Länsstyrelserna m.m.	954	3 021	2 542	637	2 661
Summa anslagssparande utgiftsområde 19 Regional utveckling 19 01 001 003 Regionala utvecklingsåtgärder	12	11	32	56	29

Sammanställning väsentliga uppgifter bemyndigande	2024	2023	2022	2021	2020
Beslutat bemyndigande: Utgiftsområde 19 Regional utveckling 19 01 001 003	0	0	0	0	600
Åtaganden inom bemyndigande: Utgiftsområde 19 Regional utveckling 19 01 001 003	0	0	0	0	0

En ändring i Naturvårdsverkets regleringsbrev innebär att investeringar vid Länsstyrelsen som finansieras av 1:3 medel inte ska lånefinansieras utan skrivas av mot statskapitalet (1 417 tkr).

Myndighetens lokalprogram har försenats på grund av faktorer utanför myndighetens kontroll vilket inneburit att låneramen inte utnyttjats i nivå med planering.

Myndigheten har under 2024 förbisett att omföra bidragsinbetalningar i SCR-flödet mot RTA-flödet vilket lett till att räntekontokrediten utnyttjats. Detta är också förklaringen till minskningen av ränteintäkter.

Årets kapitalförändring beror framför allt på underskott i den avgiftsfinansierade verksamheten Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.). Under 2024 har ett kvalitetsarbete startats för att säkerställa korrekt redovisning av kostnader och intäkter inom ramen för verksamheten.

Avgiftsbelagd verksamhet

Avgiftsbelagd verksamhet redovisas i enlighet med 3 kap. 2 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Tabellerna i avsnittet visar intäkter, kostnader och utfall för Länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelningen för återrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras i regleringsbrevet.

Belopp angivna i tkr.

Avgifter – Offentligrättsliga avgifter

Verksamhet	2022 Ack. utfall	2023 Utfall intäkter	2023 Utfall kostnader	2023 Netto utfall	2024 Budget intäkter	2024 Utfall intäkter	2024 Budget kostnader	2024 Utfall kostnader	2024 Netto budget	2024 Netto utfall	2024 Ack. utfall
Registreringsavgift för jaktområden	27	21	44	-23	15	21	15	27	0	-6	-2
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	70	483	379	104	350	448	360	1 566	-10	-1 119	-945
Delgivning	-261	33	24	9	30	64	40	87	-10	-23	-276
Övrig offentlig-rättslig verksamhet	19	6	16	-9	0	6	0	0	0	6	16
Summa offentligrättsliga avgifter	**-146**	**542**	**462**	**80**	**395**	**539**	**415**	**1 680**	**-20**	**-1 141**	**-1 207**

Avgifter – Uppdragsverksamhet

Verksamhet	2022 Ack. utfall	2023 Utfall intäkter	2023 Utfall kostnader	2023 Netto utfall	2024 Budget intäkter	2024 Utfall intäkter	2024 Budget kostnader	2024 Utfall kostnader	2024 Netto budget	2024 Netto utfall	2024 Ack. utfall
Resurssamordning	299	469	720	-251	300	1 109	300	909	0	200	248
Övrig uppdragsverksamhet	0	0	0	0	0	5 121	0	5 094	0	27	27
Summa avgift uppdragsverksamhet	**299**	**469**	**720**	**-251**	**300**	**6 230**	**300**	**6 002**	**0**	**227**	**275**

I samband med arbetet kring förra avgiftssamrådet fann vi att länsstyrelsen inte tar ut någon avgift för handläggning av ansökningar från nordisk myndighet om bistånd med delgivning. Av det ackumulerade underskottet avser -244 tkr dessa delgivningar. Eftersom dessa delgivningar inte avser avgiftsbelagd verksamhet behöver myndigheten flytta underskottet vilket kommer att göras under nästkommande år.

Kostnaderna för verksamheten Djur och lantbruk är högre än intäkterna. Detta är orsakat av: 1) Vid vissa kontroller behövs två kontrollanter av arbetsmiljöskäl, men regelverket tillåter bara debitering motsvarande en person 2) När vi hanterar ärenden där djur saknar ägare finns ingen part att debitera. 3) Vissa djurägare har svårt att betala sin kontrollavgift vilket genererar kundförluster. Under 2024 har ett kvalitetsarbete startats för att säkerställa korrekt redovisning av kostnader och intäkter inom ramen för verksamheten.

Under 2024 har myndigheten förändrat redovisningen av fastighetsschablon och uppdrag om viss fastighetsförvaltning, finansierat via Naturvårdsverket. Dessa bokförs som övrig uppdragsverksamhet.

Året i siffror

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3 kap. 2§ förordning om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
2 kap. 4§ förordning om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
2.1 Årsredovisning i enhetlig struktur, redovisning av statistik m.m.	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Tabell A – Verksamhetskostnader 2022–2024

Belopp angivna i tkr.

Verksamhetsområde	2024	2023	2022
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning[1]	2 784	3 074	4 277
201 Allmänna val	1 436	383	2 445
25 Trafikföreskrifter	493	449	412
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	15 777	11 857	11 675
30 Regional tillväxt	339	60	82
34 Infrastrukturplanering	2 320	1 545	2 248
40 Hållbar samhällsplanering och boende	5 897	6 052	5 676
41 Stöd till boende och energiåtgärder	2 542	1 988	1 608
42 Energi och klimat	2 653	2 318	2 751
43 Kulturmiljö	6 675	9 241	7 766
45 Samhällsskydd och beredskap	8 971	8 445	9 948
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	8 355	7 707	10 733
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	42 282	40 660	61 157
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3 621	3 588	2 923
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	8 751	10 014	9 295
54 Mineralfyndigheter	3	1	0
55 Miljöfarlig verksamhet	5 109	5 184	4 592
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	395	285	208
57 Förorenade områden, efterbehandling	2 751	2 419	1 569
58 Restaurering	117	376	737
60 Lantbruk och landsbygd	16 145	19 272	16 918
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	30	2	0
62 Fiske	700	863	821
70 Folkhälsa	3 791	3 541	2 797

[1] Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämställs med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20–21) fr o m 2018.

Verksamhetsområde	2024	2023	2022
80 Jämställdhet	1 690	1 309	2 077
81 Nationella minoriteter	2	15	16
82 Mänskliga rättigheter	775	1 427	714
85 Integration	2 421	2 304	3 854
10 Myndighetsövergripande verksamhet	19 154	18 767	18 678
11 Administration och intern service	45 912	41 627	42 571
99 Resurssamverkan [1]	857	798	436
20–85 Summa produktion	**146 825**	**144 376**	**167 299**
10–85 Summa verksamhetskostnad exkl. resurssamverkan	**211 890**	**204 770**	**228 548**
10–99 Total verksamhetskostnad [2]	**212 748**	**205 568**	**228 984**

Källa**:** Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP.

Under året har resurser har riktats mot valhantering, regional tillväxt, livsmedelskontroller och infrastrukturplanering, medan områden som restaurering och kulturmiljö fått minskad finansiering.

Tabell B– Verksamhetskostnader och myndighetsgemensam verksamhet

Belopp angivna i tkr.

Tabell B1 – Verksamhetskostnader 2024

Verksamhetsområde	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH-kostnad (tkr)	OH-kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	2 784	1,31%	1 454	2,25%	4 238	2,00%
201 Allmänna val	1 436	0,68%	809	1,25%	2 245	1,06%
25 Trafikföreskrifter	493	0,23%	283	0,44%	776	0,37%
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	15 777	7,45%	6 029	9,33%	21 806	10,31%
30 Regional tillväxt	339	0,16%	108	0,17%	447	0,21%
34 Infrastrukturplanering	2 320	1,09%	1 191	1,84%	3 510	1,66%
40 Hållbar samhällsplanering och boende	5 897	2,78%	3 325	5,15%	9 222	4,36%

[1] Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).
[2] Totalsumma verksamhetskostnader ska stämma överens med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar.

Verksamhetsområde	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH-kostnad (tkr)	OH-kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
41 Stöd till boende och energiåtgärder	2 542	1,20%	1 454	2,25%	3 996	1,89%
42 Energi och klimat	2 653	1,25%	1 495	2,31%	4 148	1,96%
43 Kulturmiljö	6 675	3,15%	3 618	5,60%	10 293	4,87%
45 Samhällsskydd och beredskap	8 971	4,23%	4 001	6,19%	12 971	6,14%
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	8 355	3,94%	4 222	6,54%	12 577	5,95%
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	42 282	19,95%	12 861	19,91%	55 144	26,08%
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3 621	1,71%	2 079	3,22%	5 700	2,70%
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	8 751	4,13%	4 498	6,96%	13 249	6,27%
54 Mineralfyndigheter	3	0,00%	1	0,00%	4	0,00%
55 Miljöfarlig verksamhet	5 109	2,41%	2 922	4,52%	8 031	3,80%
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	395	0,19%	209	0,32%	604	0,29%
57 Förorenade områden, efterbehandling	2 751	1,30%	1 354	2,10%	4 105	1,94%
58 Restaurering	117	0,06%	9	0,01%	126	0,06%
60 Lantbruk och landsbygd	16 145	7,62%	8 008	12,40%	24 153	11,42%
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	30	0,01%	17	0,03%	48	0,02%
62 Fiske	700	0,33%	399	0,62%	1 099	0,52%
70 Folkhälsa	3 791	1,79%	1 800	2,79%	5 590	2,64%
80 Jämställdhet	1 690	0,80%	733	1,13%	2 422	1,15%
81 Nationella minoriteter	2	0,00%	1	0,00%	3	0,00%
82 Mänskliga rättigheter	775	0,37%	335	0,52%	1 110	0,53%
85 Integration	2 421	1,14%	1 376	2,13%	3 797	1,80%
10 Myndighetsövergripande verksamhet	19 154	9,04%				
11 Administration och intern service	45 912	21,67%				
99 Resurssamverkan	857		475		1 332	
20–85 Summa produktion	**146 825**	**69,29%**	**64 590**	**100,00%**	**211 415**	**100,00%**
20–85 varav personalkostnad kontoklass 4	**112 271**					
10–85 Summa verksamhetskostnad exkl. resurssamverkan	**211 890**	**100,00%**			**211 415**	**100,00%**
10–99 Total verksamhetskostnad	**212 748**				**212 748**	

Källa**:** Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

De största förändringarna mellan 2023 och 2024 kan kopplas till specifika händelser såsom valet till Europaparlamentet och infrastrukturinvesteringar. Ökade resurser har också satsats på tillsyn och djurskydd, medan kulturmiljö och restaureringsprojekt har minskat i omfattning.

Tabell B2 – Myndighetsgemensam verksamhet 2024

Myndighetsgemensam verksamhet	Kostnad exkl. OH (tkr)[1]	Kostnad exkl. OH(%)[2]
113–115 Samkostnad nivå 1 - Utrustning och gem service, lokaler och IT-verksamhet	29 535	26,31%
110–112, 116–119 Samkostnad nivå 2 - Ekonomi- och personaladministration	16 377	14,59%
100–109 Samkostnad nivå 3 - Myndighetsövergripande verksamhet/ledningsfunktion	19 154	17,06%

Källa**:** Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Förändringar mellan åren är mindre och kommenteras därför ej.

Tabell C – Årsarbetskrafter 2022–2024

Verksamhetsområde	2024 ÅA totalt	2024 ÅA kvinnor	2024 ÅA män	2023 ÅA totalt	2022 ÅA totalt
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	2,9	1,1	1,8	3,2	4,5
201 Allmänna val	2,0	1,6	0,4	0,5	3,8
25 Trafikföreskrifter	0,7	0,5	0,2	0,7	0,7
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	12,9	12,0	0,8	11,4	11,1
30 Regional tillväxt	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
34 Infrastrukturplanering	2,5	1,4	1,1	1,8	2,2
40 Hållbar samhällsplanering och boende	6,6	5,0	1,6	6,9	7,0
41 Stöd till boende och energiåtgärder	3,1	2,2	0,9	2,7	2,3
42 Energi och klimat	3,2	2,9	0,3	2,7	3,4
43 Kulturmiljö	7,5	4,4	3,1	8,5	8,3
45 Samhällsskydd och beredskap	7,3	3,7	3,6	7,8	10,0
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	8,5	5,5	3,0	7,8	10,5

[1] Summan på nivå 1–3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service.

[2] Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivås andel av personalkostnaderna vht 2–8 (kontoklass 4).

Verksamhetsområde	2024 ÅA totalt	2024 ÅA kvinnor	2024 ÅA män	2023 ÅA totalt	2022 ÅA totalt
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	27,7	12,3	15,4	28,9	31,1
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	4,8	2,5	2,2	4,8	3,7
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	9,4	7,2	2,1	10,7	9,4
54 Mineralfyndigheter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
55 Miljöfarlig verksamhet	6,4	3,9	2,5	6,7	6,3
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,5	0,3	0,2	0,4	0,3
57 Förorenade områden, efterbehandling	2,9	1,3	1,6	3,0	2,2
58 Restaurering	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1
60 Lantbruk och landsbygd	17,3	12,0	5,3	21,2	21,2
62 Fiske	1,1	0,0	1,0	1,3	1,1
70 Folkhälsa	3,7	2,7	0,9	3,6	3,1
80 Jämställdhet	1,4	1,4	0,0	1,2	2,3
81 Nationella minoriteter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
82 Mänskliga rättigheter	0,7	0,7	0,0	1,3	0,8
85 Integration	2,6	2,4	0,2	1,7	3,3
10 Myndighetsövergripande verksamhet	10,7	7,0	3,7	11,9	9,5
11 Administration och intern service	21,0	15,0	6,0	18,2	20,1
99 Resurssamverkan	1,1	0,5	0,6	0,6	0,6
20–85 Summa årsarbetskrafter produktion	**135,7**	**87,3**	**48,4**	**139,0**	**148,7**
10–85 Summa årsarbetskrafter exkl. resurssamverkan	**167,3**	**109,3**	**58,1**	**169,0**	**178,3**
10–99 Summa årsarbetskrafter totalt	**168,4**	**109,7**	**58,7**	**169,7**	**178,9**

Källa**:** Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP.

De största förändringarna i bemanning mellan 2023 och 2024 kan kopplas till valår, förändrade prioriteringar inom lantbruk och landsbygd, samt ökad satsning på integration och administration. Minskningar inom vissa områden, såsom skydd av områden och mänskliga rättigheter, utgör utmaningar i verksamhetens genomförande och måluppfyllelse. Ökningarna i administration och intern service samt resurssamverkan hänförs till ombyggnaden av lokaler.

Tabell D – Representation

Nyckeltal	2024 totalt (tkr)	2024 per ÅA (kr)	2023 totalt (tkr)	2023 per ÅA (kr)	2022 totalt (tkr)	2022 per ÅA (kr)
Intern representation	84	501	226	1 329	228	1 274
Extern representation	93	553	259	1 527	311	1 740

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Representationskostnaderna har minskat vilket förklaras med den pågående ombyggnation och renovering som pågår av länsstyrelsens lokaler.

Tabell E – Lokaler

Nyckeltal[1]	Lokal	2024	2023	2022
Lokalkostnader (tkr), VÄS 103 [2]	Residens	1 310	1 293	1 344
Lokalyta (m^2)	Residens	424	424	424
Lokalkostnad per m^2 (kr)	Residens	3 089	3 049	3 170
Lokalkostnader (tkr), VÄS 113 [3]	Lokaler, övriga	10 364	10 502	9 905
Lokalyta (m^2)	Lokaler, övriga	5 711	5 711	5 711
Lokalkostnad per m^2 (kr)	Lokaler, övriga	1 815	1 839	1 734
Lokalkostnader per årsarbetskraft (tkr)	Lokaler, övriga	62	62	55
Lokalyta per årsarbetskraft (m^2)	Lokaler, övriga	34	34	32
Kontorslokalyta (m^2) [4]	Kontorslokaler	5 317	5 317	5 317
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m^2)	Kontorslokaler	32	31	30
Lokalkostnader (tkr)	**Lokaler totalt**	**11 674**	**11 795**	**11 249**

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Lokaler redovisar en något lägre kostnad. Det beror på en hyresreducering som uppkommit under året på grund av den pågående ombyggnation och renovering av länsstyrelsens lokaler.

[1] Urvalen för lokalkostnaderna som redovisas i denna tabell är inte desamma som de urval som görs för de lokalkostnader som redovisas i resultaträkningen. Dessa tabeller har inte samma definition.
[2] Residensets lokalkostnader redovisas under VÄS 103 Servicestöd till ledningen.
[3] Med lokaler, övriga avses samtliga utrymmen förutom residenset som kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m. Dessa kostnader redovisas under VÄS 113 Lokaler.
[4] Med kontorslokaler avses ytor ovan mark som kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Tabell F – Redovisning av ärenden 2024

(samtliga ärenden oavsett databas)

Verksamhetsområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
10–11 Myndighetsövergripande, administration och intern service	91	255	357	604	99	8
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	50	723	25	721	77	3
201 Allmänna val	3	338	5	337	9	0
25 Trafikföreskrifter	12	142	4	141	17	0
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	205	1 543	641	2 153	236	2
30 Regional tillväxt	2	6	1	5	4	0
34 Infrastrukturplanering	11	27	8	29	17	3
40 Hållbar samhällsplanering och boende	87	714	6	721	86	1
41 Stöd till boende och energiåtgärder	372	323	1	519	177	0
42 Energi och klimat	49	56	5	72	38	3
43 Kulturmiljö	331	925	29	890	395	33
45 Samhällsskydd och beredskap	29	182	33	190	54	2
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	141	285	12	268	170	49
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	253	111	247	355	256	49
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	282	717	69	813	255	8
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	209	274	10	302	191	37
54 Mineralfyndigheter	0	2	0	2	0	0
55 Miljöfarlig verksamhet	125	445	38	439	169	15
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	35	227	2	228	36	3
57 Förorenade områden, efterbehandling	36	34	15	35	50	10
58 Restaurering	0	3	1	1	3	0
60 Lantbruk och landsbygd[1]	5 520	7 078	78	9 910	2 766	53

[1] Under 2024 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete hanterat stöd i den nya strategiska planen för ny jordbrukspolitik där jordbrukarstöd och projekt- och investeringsstöd hanteras i Jordbruksverkets IT-system. I den ingående balansen ingår dock jordbrukarstöd och landsbygdsstöd från ÅR 2023 och tidigare. Helt rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) är inte möjliga att

Verksamhetsområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
62 Fiske	20	123	6	140	9	0
70 Folkhälsa	134	34	67	150	85	1
80 Jämställdhet	16	25	13	14	40	3
81 Nationella minoriteter	0	2	0	2	0	0
82 Mänskliga rättigheter	5	17	12	20	14	0
85 Integration	13	21	16	25	25	5
10–85 Totalt antal ärenden	**8 031**	**14 632**	**1 701**	**19 086**	**5 278**	**288**

Källa**:** Ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

Generellt har myndigheten effektiviserat handläggningen i flera stora verksamhetsområden, särskilt inom Lantbruk och landsbygd samt Allmänna val, där handläggningstiderna minskat kraftigt. Däremot kvarstår utmaningar inom Kulturmiljö och Skydd av områden och arter, där äldre ej beslutade ärenden fortfarande påverkar verksamheten. Övrig förvaltning har fortsatt stabil ärendehantering med en balanserad genomströmning.

Tabell G – Överklagade beslut 2024

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut[1]	Antal beslut[2]	Andel överklagade beslut[3] (%)
10–11 Myndighetsövergripande, administration och intern service	0	604	0
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	5	721	1
201 Allmänna val	3	337	1
25 Trafikföreskrifter	18	141	13
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	55	2 153	3
30 Regional tillväxt	0	5	0
34 Infrastrukturplanering	0	29	0
40 Hållbar samhällsplanering och boende	52	721	7
41 Stöd till boende och energiåtgärder	13	432	3

hämta ut i sin helhet. Statistik för ansökan om åtaganden och några få mindre stödformer ingår inte. För landsbygdsstöden (602) och projekt- och investeringsstöden (603) redovisas komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar. Det som redovisas här är den ärendestatistik som hämtas från Länsstyrelsens ärendehandläggningssystem Platina summerat med ärenden från Jordbruksverkets IT-system, BLIS.

[1] Avser beslut som överklagats till högre instans 2024, oavsett vilket år som beslutet är fattat.

[2] Avser beslut som fattats av Länsstyrelsen under 2024.

[3] Avser antalet överklagade beslut under 2024 dividerat med antalet beslut under 2024.

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut[1]	Antal beslut[2]	Andel överklagade beslut[3] (%)
42 Energi och klimat	0	72	0
43 Kulturmiljö	2	890	0
45 Samhällsskydd och beredskap	0	190	0
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	34	268	13
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	9	355	3
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	36	813	4
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	16	302	5
54 Mineralfyndigheter	0	2	0
55 Miljöfarlig verksamhet	1	439	0
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	0	228	0
57 Förorenade områden, efterbehandling	0	35	0
58 Restaurering	0	1	0
60 Lantbruk och landsbygd	22	210	10
62 Fiske	0	140	0
70 Folkhälsa	0	150	0
80 Jämställdhet	0	14	0
81 Nationella minoriteter	0	2	0
82 Mänskliga rättigheter	0	20	0
85 Integration	0	25	0
10–85 Totalt antal ärenden	**266**	**9 299**	**3**

Källa**:** Ärendehandläggningssystemet Platina.

De verksamhetsområdena med högst andel överklagade beslut är Trafikföreskrifter (13%), Övergripande naturvård och miljöskydd (13%), Hållbar samhällsplanering och boende (7%), Lantbruk och landsbygd (10%) och Vattenverksamhet (5%). Gemensamt för dessa områden är att de ofta innebär intressekonflikter och komplexa avvägningar mellan olika aktörer. För att minska antalet överklaganden arbetar myndigheten med ökad transparens, tydligare beslutsmotiveringar och mer dialog med berörda aktörer.

Tabell H – Överklagade beslut som ändrats i högre instans 2024

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut med dom i högre instans[1]	varav antal ändrade beslut i högre instans[2]	Andel ändrade beslut (%)[3]
10–11 Myndighetsövergripande, administration och intern service	0	0	0
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	4	0	0
201 Allmänna val	1	0	0
25 Trafikföreskrifter	16	1	6
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	37	5	14
30 Regional tillväxt	0	0	0
34 Infrastrukturplanering	0	0	0
40 Hållbar samhällsplanering och boende	57	10	18
41 Stöd till boende och energiåtgärder	9	0	0
42 Energi och klimat	0	0	0
43 Kulturmiljö	1	0	0
45 Samhällsskydd och beredskap	1	0	0
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	33	4	12
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	7	1	14
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	33	10	30
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	9	3	33
54 Mineralfyndigheter	0	0	0
55 Miljöfarlig verksamhet	2	0	0
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	0	0	0
57 Förorenade områden, efterbehandling	0	0	0
58 Restaurering	0	0	0
60 Lantbruk och landsbygd	22	9	41
62 Fiske	0	0	0
70 Folkhälsa	0	0	0
80 Jämställdhet	0	0	0
81 Nationella minoriteter	0	0	0
82 Mänskliga rättigheter	0	0	0

[1] Avser antalet beslut som överklagats i högre instans vars domar/beslut inkommit till Länsstyrelsen under 2024.
[2] Avser beslut som ändrats under 2024 på grund av domar/beslut i högre instans.
[3] Antal ändrade beslut i högre instans under 2024 dividerat med antal beslut som överklagats till högre instans med dom/beslut under 2024.

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut med dom i högre instans[1]	varav antal ändrade beslut i högre instans[2]	Andel ändrade beslut (%)[3]
85 Integration	0	0	0
10–85 Totalt antal ärenden	**232**	**43**	**19**

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina.

De områden som hanterar ekonomiska stöd, miljötillstånd och komplexa frågor är de mest benägna att få beslut ändrade i högre instans. För att minska osäkerheten och risken för omprövningar kan ett stärkt fokus på rättssäkerhet och tydligare beslutsmotiveringar bidra till att öka kvaliteten i de initiala besluten.

Tabell I – Handläggningstider

VÄS och ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2022–2024	Utfall (%) 2024	Utfall (%) 2023	Utfall (%) 2022	Medel-antal dagar 2024	Medel-antal dagar 2023	Medel-antal dagar 2022
202 Anmälan om svenskt medborgarskap	45	0	0	0	0	0	0
204 Begravningsfrågor	45	0	0	0	0	0	0
212 Auktorisation av bevakningsföretag	180	0	0	0	0	0	0
282 Ansökan om tillstånd enligt 6 kap 4§ djurskyddslagen	90	98	100	100	18	10	18
282 Ansökan om förprövning djurstall	56	100	100	100	3	2	2
282 Anmälningsärenden djurskydd	90	98	97	95	19	18	23
40321 Överklagande av lov, förhandsbesked	150	91	83	96	101	101	97
40322 Överklagande av bygglov för bostäder, dock ej fritidsbostäder	120	100	100	100	44	66	67
4034 Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	180	85	79	88	121	145	147
505 Överklagade kommunala beslut miljöbalken m.fl. författn.	180	76	72	61	131	146	146
525 Samråd enligt 12 kap. 6§ miljöbalken	42	9	20	50	172	118	58
526 Granskning av kommunal strandskyddsdispens	21	97	100	95	13	13	13
551 Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. miljöbalken - Ansökan om tillstånd (konc)	180	0	0	0	0	0	0

VÄS och ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2022–2024	Utfall (%) 2024	Utfall (%) 2023	Utfall (%) 2022	Medel-antal dagar 2024	Medel-antal dagar 2023	Medel-antal dagar 2022
555 Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	75	100	80	70	31	65	91
562 Prövning av avfall och producentansvar	40	79	65	94	48	41	29
566 Tillsyn av avfall och producentansvar	30	91	87	94	16	33	11
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – företagsstöd	180	x[1]	13	29	-	446	390
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – projektstöd	180	x	13	20	-	390	310
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – miljöinvesteringar	180	x	52	77	-	188	240
603 Ansökan om stöd i strategisk plan – investeringsstöd	180	13	0	0	338	0	0
603 Ansökan om stöd i strategisk plan -projektstöd	180	0	0	0	0	0	0
622 Ansökan om stöd från Fiskerifonden – företagsstöd	180	0	0	0	0	0	0
622 Ansökan om stöd från Fiskerifonden – projektstöd	180	0	0	0	0	0	0
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – företagsstöd	120	22	44	45	139	137	130
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – projektstöd	120	38	35	50	153	217	172
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – miljöinvesteringar	120	x	73	48	-	146	141
603 Ansökan om utbetalning av stöd i strategisk plan – investeringsstöd	120	76	0	0	65	0	0
603 Ansökan om utbetalning av stöd i strategisk plan – projektstöd	120	0	0	0	0	0	0
622 Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden – företagsstöd	80	0	0	0	0	0	0

[1] Antalet beslutade ärenden färre än 10 redovisas ej.

VÄS och ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2022–2024	Utfall (%) 2024	Utfall (%) 2023	Utfall (%) 2022	Medel-antal dagar 2024	Medel-antal dagar 2023	Medel-antal dagar 2022
622 Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden – projektstöd	80	0	0	0	0	0	0
623 Ansökan tillstånd flyttning och utsättning av fisk	30	18	16	79	60	96	35
623 Ansökan om förordnande som fisketillsynsman	40	86	90	100	19	15	19

Källa**:** Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket.

Förklaring till tabellen:

Gällande ärendeslaget 202 Anmälan om svenskt medborgarskap redovisas inkomna ärenden fram till sista september 2024. Verksamheten övergår till Migrationsverket 1 oktober 2024.

Ärendeslagen 202 Anmälan om svenskt medborgarskap, 204 Begravningsfrågor, 212 Auktorisation av bevakningsföretag är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skåne, Västra Götalands, Dalarnas, Västernorrlands och Norrbottens län.

Gällande ärendeslagen 282 Ansökan om tillstånd enligt 6 kap 4§ djurskyddslagen, 282 Ansökan om förprövning djurstall och 551 Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. miljöbalken - Ansökan om tillstånd är målet satt från komplett ansökan.

VÄS 525: Målet för handläggningstider avseende Samråd enligt 12 kap. 6§ Miljöbalken har inte uppfyllts. Den främsta orsaken är resursbrister under året.

Gällande ärendeslaget 526 Granskning av kommunal strandskyddsdispens är det enligt 19 kap 3 b § miljöbalken.

Gällande ärendeslaget 551 Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. miljöbalken - Ansökan om tillstånd så är det koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Gällande ärendeslagen 602, 603 och 622 som avser ansökan om stöd gäller att handläggningstiden, mäts från att ansökan kom in till Länsstyrelsen fram till att Länsstyrelsen har fattat beslut om stöd. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90 procent av ansökningarna om stöd ska vara beslutade inom sex månader.

Gällande ärendeslagen 602 som avser ansökan av stöd hanterade Länsstyrelsen detta i början av året innan landsbygdsprogrammet stängde för beslut på ansökningar.

Gällande ärendeslagen 602,603 och 622 Målet enligt SUSS (Uppföljningssystem i samverkan för LB, SP, Fiskestöden). Underlaget hämtas från Jordbruksverkets uppföljningsverktyg BLIS.

Gällande ärendeslagen 602 ,603 och 622 som avser ansökan om utbetalning gäller att handläggningstiden, mäts från att ansökan kom in till Länsstyrelsen fram till beslut.

Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90 procent av ansökningarna om utbetalning ska vara beslutade inom fyra månader inom ärendeslagen 602 och 603. Gällande ärendeslagen 622 är motsvarande period 80 dagar.

Positiva förändringar har i huvudsak skett inom områden där handläggningsprocesserna förbättrats, särskilt inom miljöfarlig verksamhet, utbetalningar av stöd, samt överklaganden enligt plan- och bygglagen. Dessa områden har gynnats av samarbete vid arbetstoppar och effektivare ärendestyrning.

I de fall där försämringarna har skett beror det på ökad arbetsbörda eller omprioriteringar av resurser.

Finansiell redovisning

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
7 kap. 1 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
7 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

Resultaträkning

Belopp i tkr.

Resultaträkning	2024	2023	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	109 473	105 545	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	11 560	14 395	2
Intäkter av bidrag	90 076	84 563	3
Finansiella intäkter	622	1 141	4
Summa	**211 731**	**205 644**	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-146 057	-139 252	5
Kostnader för lokaler	-12 651	-12 585	6
Övriga driftkostnader	-52 273	-52 273	7
Finansiella kostnader	-174	-137	8
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 593	-1 321	9
Summa	**-212 748**	**-205 568**	
Verksamhetsutfall	**-1 016**	**76**	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	6 337	6 285	10
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-6 337	-6 285	11
Saldo	**0**	**0**	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	35 604	32 734	12
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	-103	-90	13
Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	103	98	14
Lämnade bidrag	-35 604	-32 741	15
Saldo	**0**	**0**	
Årets kapitalförändring	**-1 016**	**76**	**16**

Balansräkning

Belopp i tkr.

Tillgångar	2024-12-31	2023-12-31	Not
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	120	187	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	4 284	4 428	
Summa	**4 404**	**4 615**	**17**
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	890	1 360	18
Fordringar hos andra myndigheter	3 806	3 885	19
Övriga kortfristiga fordringar	197	203	20
Summa	**4 893**	**5 448**	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	356	2 880	
Upplupna bidragsintäkter	16 633	14 762	
Övriga upplupna intäkter	2 077	1 655	
Summa	**19 067**	**19 296**	**21**
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	33 815	10 419	
Summa	**33 815**	**10 419**	**22**
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	0	28 016	23
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	1 004	1 536	24
Summa	**1 004**	**29 553**	
Summa tillgångar	**63 182**	**69 332**	

Kapital och skulder	2024-12-31	2023-12-31	Not
Myndighetskapital			
Statskapital	1 417	0	
Balanserad kapitalförändring	229	153	
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-1 016	76	
Summa	**630**	**229**	**25**
Fonder			
Fonder	399	502	
Summa	**399**	**502**	**14**
Avsättningar			
Övriga avsättningar	1 642	1 392	26
Summa	**1 642**	**1 392**	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	3 013	4 518	27
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	774	0	28
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	6 022	5 868	29
Leverantörsskulder	6 718	7 281	30
Övriga kortfristiga skulder	2 294	2 322	31
Depositioner	1 676	1 536	32
Summa	**20 497**	**21 525**	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	12 505	10 221	
Oförbrukade bidrag	26 175	34 430	
Övriga förutbetalda intäkter	1 334	1 033	
Summa	**40 014**	**45 684**	**33**
Summa kapital och skulder	**63 182**	**69 332**	
Ansvarsförbindelser	**200 000**	**0**	**34**

Anslagsredovisning

Belopp i tkr.

Anslag	Ing. överförings-belopp	Årets tilldelning enligt regl.brev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överförings-belopp	Not
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse 01 05 001 003 Länsstyrelserna m.m.	3 021	107 350	0	110 371	-109 417	954	35
Utgiftsområde 19 Regional utveckling 19 01 001 003 Regionala utvecklingsåtgärder	11	68	-11	68	-56	12	36
Summa	**3 032**	**107 418**	**-11**	**110 439**	**-109 473**	**966**	

Redovisning mot inkomsttitel

Belopp i tkr.

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster	Not
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	500	505	
2537 Miljöskyddsavgift Täktavgift	5 000	4 973	
2552 03 Avgifter enligt avfallsförordningen	150	222	
2714 01 Sanktionsavgifter	1 100	638	
Summa	**6 750**	**6 337**	**10**

Tilläggsupplysningar och noter

Allmänt

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat inte anges. De flesta belopp i resultatredovisning och de finansiella delarna är framtagna med hjälp av ett länsstyrelsegemensamt rapportpaket i Excel. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser.

Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed enligt 6 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring. Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 3 januari 2025.

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Avvikelser från generella ekonomiadministrativa regler

I regleringsbrevet 2024 har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

- ”Bestämmelsen i 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska omfatta antalet och styckkostnaden för handläggningen av ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden, ska inte tillämpas på länsstyrelserna.”
- ”Med undantag från vad som gäller enligt 3 kap. 1 § tredje stycket och 3 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur efter närmare anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.”.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor t.o.m. brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningspost. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 50 tkr.

Löpande under året periodiseras förutbetalda kostnader som hyror med mera för att kostnaden ska belasta rätt period (förutsatt att det periodiserade beloppet överstiger 10 tkr per månad). Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och värderegleras i samband med bokslut.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter.

Anläggningstillgångar

Materiella tillgångar med en ekonomisk livslängd om minst 3 år och ett anskaffningsvärde som uppgår till minst ett halvt basbelopp redovisas som anläggningstillgångar. När det gäller förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår anskaffningsvärdet till minst 100 tkr samt infrastrukturella tillgångar (naturmiljötillgångar) till minst 250 tkr.

Stationära och bärbara persondatorer kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen och prisnivån samt för bärbara datorer eftersom de utsätts för extra stort slitage.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis.

Tillgångstyp	Avskrivningsplan
Immateriella anläggningstillgångar	5 år
Markanläggningar	Respektive komponents nyttjande period
Förbättringsutgift på annans fastighet	Högst 7 år
Maskiner	5 år
It-teknisk utrustning	3 år
Leasingavtal	3 år
Bilar och transportmedel	5 år
Konst	Ingen avskrivning
Övriga inventarier	5 år
Pågående nyanläggningar	Avskrivning startas vid färdigställning och inplacering i anläggningsgrupp

Av 2 kap. 6 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210) följer att naturmiljötillgångar ska finansieras med anslag. Dessa regler gäller för samtliga investeringar i materiella anläggningstillgångar som finansieras från anslag 1:3 Åtgärder för värdefull natur, oavsett om det är Naturvårdsverket eller en annan myndighet som anskaffar tillgångarna. Investeringar i immateriella anläggningstillgångar som görs med medel från anslag 1:3 ska finansieras med lån i Riksgäldskontoret.

Skrivningen innebär att länsstyrelserna inte behöver lånefinansiera materiella anläggningstillgångar som finansieras av 1:3 anslaget.

Under 2024 finns möjligheten att använda årets anslag från 1:3 ap 2 för att finansiera ett slutförande av återstående avskrivningskostnader på sedan tidigare lånefinansierade materiella tillgångar.

Lånefordringar

Länsstyrelsen gör bedömning av nedskrivningsbehov inför årsbokslut.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
Landshövding		
Beatrice Ask	1 453 272	Finansinspektionen
Länsråd		
Johanna Sandwall	1 142 787	Ledamot i Försvarsmaktens insynsråd
Insynsråd		
Forss, Gunnar	5 700	Bäck&Forss Holding AB
		Bäck&Forss Invest AB
		Bäck&Forss AB
		Vapensländan AB
		Fastighetsbolaget Stensborgs Norra 13 AB
		Fastighetsbolaget Smeden 21 AB
		Fastighetsbolaget Skarpskytten 10 AB
		Bäck&Forss Bostad AB
		Nätet 9 i Eskilstuna AB
		Stadsvillan i Eskilstuna AB
		Stadsvillan Munktellsområdet AB
		Stadsvillan Projektering AB
		Stadsvillan förvaltning AB
		Stadsudden Fastigheter AB
		Stadsudden Asken 2
		Stadsudden Asken 18
		Klyftberget Bostad AB
		Klyftberget Centrum AB
		Klyftberget Fastigheter AB
		Klyftberget Utveckling AB
		Klockafjället Vy 1 AB
		Klockafjället Vy 2 AB
		Klockafjället Vy 3 AB
		Klockafjället Vy 7 AB
		Klockafjället Vy 8 AB
		Vemdalen Rekreation Mark AB
		Leder i Vemdalen AB
		Gunnar Forss AB
		Gunnar Forss Invest AB

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
		Gunnar Forss Fastigheter AB
		Vemdalen Rekreation Klyftvallen AB
		Klara Fastigheter AB
		KF Förvaltning AB
		Bo i Täby AB
		Tech VRN AB
		Stadsvillan Holding AB
		Orangerihuset AB
		RN3 Växthuset AB
		Stadsvillan Bygg och entreprenad AB
		Stadsvillan Roslags Näsby AB
		Stadsvillan Fastigheter i Täby AB
		Stadsvillan Hotell AB
		Stadsvillan Utveckling AB
		Skalspasset Linbana AB
		Skalspasset Fastigheter AB
		Cuptronic AB
		Skalspasset Invest AB
		Skalspasset Lägenhetsbolag AB
		Skalspasset B1 AB
		Skalspasset Hotell AB
		Fastighetsbolaget Uttermarksgatan AB
Helg, Annika	3 800	Portfolio Försäkra AB
Hellström, Martin	3 800	Sveriges universitets- och högskoleförbund
		Mälardalens universitet
Högfeldt, Jacob	5 980	Kommunstyrelsen i Strängnäs kommun
		Strängnäs kommunföretag AB
		Energikontoret Mälardalen AB
		Solör Bioenergi Strängnäs AB
		Energiengagemang Sverige AB
		Äleby Gård Tillväxt AB
		Claestorp Fidekomiss AB
Klim, Ella	3 800	Inga uppdrag i andra statliga myndigheter eller aktiebolag
Lagerholm, Johan	5 700	Inga uppdrag i andra statliga myndigheter eller aktiebolag (arvode insynsråd)
	3 750	Arvode viltförvaltningsdelegationen, delegat för ägande och brukande av jordbruksmark, vid Länsstyrelsen i Södermanland

Ersättning till rådsledamöter för möte i december månad utbetalades i december 2024.

Noter till resultaträkning

Belopp i tkr.

Not 1

Intäkter av anslag	2024	2023
01 05 001 003 Förvaltningsanslag	109 417	105 488
19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder	56	57
Summa intäkter av anslag	**109 473**	**105 545**

Myndighetens personalkostnader har ökat vilket framför allt beror på ökade pensionsavsättningar (inklusive särskild löneskatt) samt den årliga lönerevisionen. Under 2024 har myndighetens semesteruttag inneburit att en stor semesterlöneskuld bokats upp vid årsskiftet vilket påverkar anslaget.

Not 2

Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2024	2023
Offentligrättsliga avgifter	897	1 050
Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	7 490	10 064
Intäkter av andra ersättningar	3 173	3 281
Summa	**11 560**	**14 395**
Varav intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen består av:		
Intäkter uthyrning	463	354
Intäkter utbildning/konferenser	203	663
Intäkter konsultuppdrag	5 872	8 130
Intäkter övriga 4 § avgifter	951	917
Summa	**7 490**	**10 064**

Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not. Den separata tabellen avser enbart sådan verksamhet som ska ge ett årligt resultat. Övriga intäkter av avgifter har inte motsvarande kostnader och uppvisar inte något resultat utan ingår bl.a. i anslagsredovisningen, älgvårdsfond och externa medel gentemot andra myndigheter. De offentligrättsliga avgifterna har minskat vilket framför allt beror på minskade fällavgifter. Minskade intäkter avseende fastighetsschablonen från Naturvårdsverket samt medel från Länsstyrelsen i Örebro och Dalarna avseende uppdrag inom beredskapsområdet och projekt PRISMA förklarar förändringen i intäkter avseende konsultuppdrag. 2023 genomförde Länsstyrelsen utbildning inom ramen för ett projekt finansierat av post- och telestyrelsen vilket förklarar den största förändringen avseende intäkter för utbildning/konferenser.

Not 3

Intäkter av bidrag	2024	2023
Bidrag från statliga myndigheter	89 530	84 237
varav		
Länsstyrelsen i Örebro län	32 545	25 793
Naturvårdsverket	25 515	25 780
Statens jordbruksverk	8 110	9 051
Havs- och vattenmyndigheten	7 598	6 081
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	4 672	4 581
Länsstyrelsen i Västmanlands län	3 417	4 445
Länsstyrelsen i Östergötlands län	2 455	1 945
Post- och telestyrelsen	1 882	915
Trafikverket	1 477	1 263
Riksantikvarieämbetet	537	2 373
Kammarkollegiet	390	882
Tillväxtverket	204	-84
Länsstyrelsen i Dalarnas län	145	263
Länsstyrelsen i Västerbottens län	100	400
Länsstyrelsen i Skåne län	92	0
Länsstyrelsen i Jönköpings län	54	500
Försäkringskassan	48	23
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	38	89
Länsstyrelsen i Stockholms län	35	86
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	25	0
Länsstyrelsen i Jämtlands län	5	-52
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	4	30
Socialstyrelsen	1	15
Arbetsförmedlingen	0	116
Energimarknadsinspektionen	0	-10
Skogsstyrelsen	0	-334
Sveriges lantbruksuniversitet	-6	-9
Övriga motparter	187	97
Bidrag från övriga	546	326
varav bidrag från EU:s fonder	0	0
Summa	**90 076**	**84 563**

Under 2024 har myndigheten avarbetat ärenden gällande omhändertagande av djur varför intäkterna från Länsstyrelsen i Örebro ökat. Val till EU-parlamentet genomfördes under året och detta finansierades till största delen genom bidrag från Länsstyrelsen i Örebro. Under året utbetalades bidrag till kommuner avseende dricksvatten samtidigt arbetade myndigheten i ökad grad med frågor rörande avlopp och dricksvatten vilket till del finansierades av Länsstyrelsen i Örebro. 2023 rekvirerade myndigheten medel för regional livsmedelsstrategi från Jordbruksverket vilket inte skett 2024. Under året har Länsstyrelsen

utnyttjat bidragen från Havs- och vattenmyndigheten i ökad grad. Vid halvårsskiftet avslutades ett LIFE-projekt vilket finansierats genom Länsstyrelsen i Västmanland vilket förklarar förändringen i bidrag mellan åren. Under 2023 utbetalades flera bidrag för fornminnes- och kulturlandskapsvård vilka finansieras från Riksantikvarieämbetet. Likaså finansierade de ett projekt avseende kunskapsuppbyggnad för Ostlänken 2023.

Not 4

Finansiella intäkter	**2024**	**2023**
Räntekonto i Riksgälden	605	1 118
Övriga finansiella intäkter	18	22
Summa	**622**	**1 141**

Myndigheten har under 2024 förbisett att omföra bidragsinbetalningar i SCR-flödet mot RTA-flödet vilket förklarar den största delen av minskningen i ränteintäkter.

Not 5

Kostnader för personal	**2024**	**2023**
Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-96 028	-93 036
varav Lönekostnader för insynsråd och ej anställd personal (uppdragstagare)	-453	-590
Arbetsgivaravgifter, pensionspremier samt övriga kostnader för personal	-50 028	-46 217
Summa	**-146 057**	**-139 252**

Myndighetens ökade lönekostnader beror framför allt på lönerevision och ett minskat semesteruttag. Under 2024 har statliga myndigheter ett nytt pensionsavtal. För Länsstyrelsen innebar det 1,2 mkr i ökade kostnader. Samtidigt ökar pensionskostnaderna i stort för myndigheten.

Not 6

Kostnader för lokaler	**2024**	**2023**
Kostnader för lokaler	-12 651	-12 585

Lokalkostnaderna som redovisas i tabell E i resultatredovisningen överensstämmer inte med denna not på grund av att vissa lokalkostnader inte lagts på de verksamhetskoder som tabell E hämtar uppgifter från.

Not 7

Övriga driftskostnader	**2024**	**2023**
Övriga driftskostnader	-52 273	-52 273

Not 8

Finansiella kostnader	2024	2023
Räntekostnader i Riksgälden	-167	-132
Övriga finansiella kostnader	-8	-5
Summa	-174	-137

Not 9

Avskrivningar och nedskrivningar	2024	2023
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 593	-1 321

Under slutet av 2023 skedde inköp inom ramen för lokalprogrammet samt inköp av fordon vilket medfört full effekt i avskrivningsnivån 2024.

Not 10

Avgifter m.m. som inte disponeras, inkomsttitel och verksamhet	+/- 2022	+/- 2023	Budget intäkter 2024	Intäkter 2024	Kostnader 2024	+/- 2024	Ackumulerat +/- utgående 2024
Avgifter med bestämt ekonomiskt mål[1]			**5 650**	**5 699**			
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	400	195	500	505	-1 945	-1 441	-846
2537 Miljöskyddsavgifter	226	552	5 000	4 973	-4 649	323	1 101
2552 Övriga offentligrättsliga avgifter	171	180	150	222	-128	94	446
- varav avgifter enligt avfallsförordningen	167	177		222	-128	94	438
- varav övriga avgifter	5	4		0	0	0	8
Övriga intäkter som inte disponeras och inte har bestämt ekonomiskt mål			**1 100**	**638**			
2714 Sanktionsavgifter enligt arbetsmiljölagen			1 100	481			
2714 Särskild avgift enligt utlänningslagen				157			
2811 Övriga inkomster				0			
Summa avgifter redovisade mot inkomsttitel			**6 750**	**6 337**			

Uppgifterna speglar tabell 6.2 i Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende länsstyrelserna. Noten är uppdelad på avgifter med bestämt respektive inte bestämt ekonomiskt mål.

Tidigare har länsstyrelserna haft ett undantag i regleringsbrevet enligt 6 kap 1 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag från att redovisa kostnaderna för avgiftsbelagd verksamhet i vilken intäkterna inte får disponeras. Från och med regleringsbrevet 2022 är undantaget borttaget. År 2023 redovisas både kostnader och intäkter. Ackumulerat utfall avser åren 2022 och 2023. Länsstyrelsen har under året fortsatt att arbeta för att redovisa kostnader för nedlagt arbete korrekt. Vi bedömer dock fortfarande att myndighetens kostnader inte är helt rättvisande. Arbetet med en rättvisande redovisning kommer att fortsätta.

Intäkterna för 2024 avseende sanktionsavgifter avviker från budgeterade intäkter. Dessa är svåra att budgetera eftersom länsstyrelsen endast tar in intäkten efter beslut från Arbetsmiljöverket.

[1] Ackumulerat utfall avser åren 2022, 2023 och 2024.

Not 11

Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	2024	2023
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-6 337	-6 285

Not 12

Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2024	2023
Riksantikvarieämbetet	10 693	9 710
Havs- och vattenmyndigheten	10 234	8 118
Naturvårdsverket	9 880	10 043
Socialstyrelsen	3 463	3 455
Länsstyrelsen i Örebro län	1 192	1 035
Länsstyrelsen i Västerbottens län	95	343
Post- och telestyrelsen	47	24
Länsstyrelsen i Jönköpings län	0	5
Summa	**35 604**	**32 734**

Länsstyrelsen har haft ökade bidragsutbetalningar inom området kulturmiljö vilket finansieras av Riksantikvarieämbetet. Havs- och vattenmyndigheten finansierar bidrag för lokala åtgärder för att förbättra havsmiljön (LOVA) vilka ökat under 2024. Minskningen avseende bidrag för naturnära jobb förklarar förändringen avseende medel från Länsstyrelsen i Västerbottens län.

Not 13

Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2024	2023
Älgvårdsfonden	-103	-90
Summa	**-103**	**-90**

Älgvårdsfondens medel har främst använts för länsstyrelsens kostnader för älgjakts administration och arvoden till ledamöter i Viltförvaltningsdelegationen. 2024 var fällavgifterna lägre jämfört med 2023.

Not 14

Avsättning till/upplösning av fonder med mera för transfereringsändamål	2024	2023
Ingående balans	502	600
Årets förändring	-103	-98
Utgående balans	399	502
Uppdelat på		
Älgvårdsfonden ingående balans	502	600
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	-103	-90

Avsättning till/upplösning av fonder med mera för transfereringsändamål	2024	2023
Lämnade bidrag	0	-8
Älgvårdsfonden utgående balans	399	502

Not 15

Lämnade bidrag	2024	2023
Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-19 839	-18 322
Lämnade bidrag till övriga samt periodiseringar	-15 765	-14 420
Summa Lämnade bidrag	-35 604	-32 741
Förvaltning av kvalitén på vattenmiljön	-9 294	-6 524
Byggnadsvård	-8 513	-8 659
Miljömål	-6 079	-7 277
Frågor inom mänskliga rättigheter	-3 463	-3 455
Efterbehandling av förorenade områden	-2 039	-1 857
Fornminnes- och kulturlandskapsvård	-1 578	-679
Jakt och viltvård	-1 483	-408
Jämställdhetsfrågor	-910	-1 035
Kulturhistoriskt värdefulla miljöer	-602	-372
Fiskevård och fritidsfiske	-559	-599
Stöd till fisket	-290	-300
Samverkan, ledning och samordning	-283	0
Utveckling av jordbruksnäringen och landsbygden	-276	0
Förvaltning och skötsel av skyddade områden	-98	-362
Allmänt och övergripande inom restaurering	-90	0
Kommunikationsplanering	-47	-24
Allmänt och övergripande inom naturvård och miljöskydd	0	-827
Dricksvattenförsörjning	0	-357
Integrationsfrågor	0	-5
Summa	**-35 604**	**-32 741**
varav finansiering genom EU-fonder	0	0

Havs- och vattenmyndigheten finansierar bidrag för lokala åtgärder för att förbättra havsmiljön (förvaltning av kvalitet på vattenmiljön) vilka ökat under 2024. Bidrag inom området miljömål har minskat. Minskningen förklaras av ett bidrag från Naturvårdsverket till projekt Våtmarker i skyddade områden. Detta arbete har under 2024 bedrivits med egen personal. Minskningen är större än vad som framgår av raden miljömål då liknande bidrag 2023 kategoriserades som allmänt och övergripande inom naturvård och miljöskydd. Myndigheten har betalat ut fler och beloppsmässigt större ASK-bidrag inom området fornminnes- och kulturlandskapsvård liksom inom området kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Under 2024 har myndighetens bidrag för jakt och viltvård ökat. Det är kostnader

för både förebyggande arbete och ersättning för skador orsakade av vilda djur. Under 2024 har myndigheten betalat ut bidrag avseende stöd till kommuner för beredskap inom området samverkan, ledning och samverkan. Bidrag betalades 2024 ut för restaurering av betesmarker (utveckling av jordbruksnäringen och landsbygden). Minskningen avseende bidrag för naturnära jobb förklarar förändringen avseende förvaltning och skötsel av skyddade områden. Under 2023 skedde slutbetalningar avseende ett antal dricksvattenförsörjningsåtgärder.

Not 16

Årets kapitalförändring	**2024**	**2023**
Verksamhetsutfall		
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	-914	-170
Avslutade externa medel och ANL RTA	-102	246
Summa verksamhetsutfall	**-1 016**	**76**
Uppbörd		
Transfereringar		
Summa transfereringar	0	0
Summa årets kapitalförändring	**-1 016**	**76**

Årets kapitalförändring förklaras framför allt av underskott i den avgiftsfinansierade verksamheten Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.). Under 2024 har ett kvalitetsarbete pågått för att säkerställa korrekt redovisning av kostnader och intäkter inom ramen för verksamheten.

Noter till balansräkning

Not 17

Materiella anläggningstillgångar	2024-12-31	2023-12-31
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Ingående anskaffningsvärde	1 703	1 550
Årets anskaffning	0	153
Utgående anskaffningsvärde	1 703	1 703
Ingående avskrivningar	-1 516	-1 427
Årets avskrivningar	-67	-89
Utgående avskrivningar	-1 583	-1 516
Bokfört värde	120	187
Maskiner, inventarier, installationer mm.		
Ingående anskaffningsvärde	14 498	12 302
Årets anskaffning	1 381	2 308
Årets försäljning, utrangering	-117	-112
Utgående anskaffningsvärde	15 762	14 498
Ingående avskrivningar	-10 070	-8 949
Årets avskrivningar	-1 525	-1 232
Årets försäljning, utrangering	117	112
Utgående avskrivningar	-11 478	-10 070
Bokfört värde	**4 284**	**4 428**
Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	**4 404**	**4 615**

Årets anskaffningar består främst av fordon (förmånsbil till länsråd och en arbetsbåt). Investeringar i lokalprogrammet förskjuts till 2025 på grund av förseningar i ombyggnationen.

Not 18

Kundfordringar	2024-12-31	2023-12-31
Kundfordringar - utomstatliga	890	1 360
Summa	**890**	**1 360**

I slutet av 2023 skedde ett par större faktureringar avseende omhändertagande av djur.

Not 19

Fordringar hos andra myndigheter	2024-12-31	2023-12-31
Diverse fordringar andra myndigheter	1 494	1 155
Mervärdesskatt	2 312	2 731
Summa	**3 806**	**3 885**

Not 20

Övriga kortfristiga fordringar	2024-12-31	2023-12-31
Uppbördsfordringar	170	174
Övriga kortfristiga fordringar	27	29
Summa	**197**	**203**

Not 21

Periodavgränsningsposter	2024-12-31	2023-12-31
Förutbetalda hyror	262	2 589
Övriga förutbetalda kostnader	94	291
Summa förutbetalda kostnader	**356**	**2 880**

Hyran till statens fastighetsverk för januari 2025 betalades den 2 januari 2025.

Upplupna bidragsintäkter		
Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter	16 633	14 762
varav		
Statens jordbruksverk	14 218	13 673
Länsstyrelsen i Västmanlands län	1 902	927
Länsstyrelsen i Örebro län	370	80
Tillväxtverket	135	20
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	8	6
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1	-0
Havs- och vattenmyndigheten	0	36
Naturvårdsverket	0	21
varav finansiering genom EU-fonder	0	0
Totala upplupna bidragsintäkter	16 633	14 762
Övriga upplupna intäkter	**2 077**	**1 655**
Summa periodavgränsningsposter	**19 067**	**19 296**

Ökningen av upplupna bidragsintäkter mot Jordbruksverket beror framför allt på 3 projekt där myndigheten ännu inte rekvirerat hem medel. Det ena projektet kommer avslutas under 2025. I projekt LIFE rich waters bedriver Länsstyrelsen i Södermanland verksamhet som finansieras via Länsstyrelsen i Västmanland. Projektet avslutades 2024 och slutbetalning kommer under 2025. Några projekt som finansieras av bidrag från Länsstyrelsen i Örebro har vid årsskiftet upparbetade kostnader överstigande det årets bidrag. Två projekt som finansieras via Tillväxtverket har inte rekvirerats vid årsskiftet

Not 22

Avräkning med statsverket	2024-12-31	2023-12-31
Uppbörd		
Ingående balans	-174	-657
Redovisat mot inkomsttitel (-)	-6 337	-6 285
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	6 295	6 768
Skulder avseende uppbörd	**-216**	**-174**

Anslag i icke räntebärande flöde		
Redovisat mot anslag (+)	56	57
Medel hänförbara till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-56	-57
Anslag i icke räntebärande flöde	**0**	**0**

Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-3 021	-2 542
Redovisat mot anslag (+)	109 417	105 488
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-107 350	-105 967
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	**-954**	**-3 021**

Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
Ingående balans	13 613	23 372
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	97 613	87 952
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-70 003	-91 000
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar (+/-)	-6 239	-6 711
Övriga fordringar på statens centralkonto	**34 984**	**13 613**

Summa utgåendebalans avräkning med statsverket	33 815	10 419

Ökningen av fordran avseende avräkning med statsverket beror framför allt på att myndigheten under 2024 förbisett att omföra bidragsinbetalningar i SCR-flödet mot RTA-flödet motsvarande 25 829 tkr. Myndighetens anslagssparande har minskat mellan åren.

Not 23

Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2024-12-31	2023-12-31
Räntekonto i Riksgälden	0	28 016

Vid årsskiftet utnyttjade myndigheten räntekontokrediten med 774 tkr. Myndigheten har under 2024 förbisett att omföra bidragsinbetalningar i SCR-flödet mot RTA-flödet motsvarande 25 829 tkr.

Not 24

Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	2024-12-31	2023-12-31
Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	1 004	1 536

I januari månad utbetalade Länsstyrelsen ett stort deponerat belopp om 936 tkr. Samtidigt har vi några deponenter som gjort större deponeringar under året.

Not 25

Förändring av myndighets-kapitalet	Stats--kapital	Donations-kapital	Balanserad kapital-förändring, anslagsfinan sierad verksamhet	Balanserad kapital-förändring, avgifts-belagd verksamhet	Balanserad kapital-förändring, bidrags-finansierad verksamhet	Kapital-förändring enligt resultat-räkning	Summa
Utgående balans 2023	**0**	**0**	**0**	**153**	**0**	**76**	**229**
varav							
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	0	153	0	-170	**-18**
Avslutade externa medel och ANL RTA	0	0	0	0	0	246	**246**
Ingående balans 2024	**0**	**0**	**0**	**153**	**0**	**76**	**229**
Föregående års kapitalförändring	0	0	0	-170	246	-76	**0**
Årets förändring							
varav							
Ej lånefinansierad tillgång	1 417	0	0	0	0	0	**1 417**
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	0	0	0	-914	**-914**
Avslutade externa medel och ANL RTA	0	0	0	0	0	-102	**-102**
Summa årets förändring	**1 417**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-1 016**	**401**
Utgående balans 2024	**1 417**	**0**	**0**	**-18**	**246**	**-1 016**	**630**

Ändringen i regleringsbrevet för Naturvårdsverket har inneburit att vissa anläggningstillgångar som finansieras av 1:3 anslag inte behöver lånefinansieras. Dessa flyttas därför till statskapitalet.

Årets kapitalförändring beror framför allt på underskott i den avgiftsfinansierade verksamheten Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.). Under 2024 har ett kvalitetsarbete startats för att säkerställa korrekt redovisning av kostnader och intäkter inom ramen för verksamheten.

Not 26

Övriga avsättningar	2024-12-31	2023-12-31
Lokalt omställningsarbete, årets förändring	251	-73
Lokalt omställningsarbete, utgående balans	1 642	1 392
Summa övriga avsättningar	**1 642**	**1 392**

I länsstyrelsens plan för omställningsmedel framgår att omställningsmedel ska användas till att öka och bibehålla attraktiviteten vid myndigheten. Omställningsmedel reserveras för individ- och gruppinsatser, kompetensöverföring samt medel för "dubbel bemanning" vid exempelvis pensionsavgångar. Under 2023 hade Länsstyrelsen en omställningsprocess vilket innebar ett ökat nyttjande av omställningsmedlen. Under 2025 bedömer Länsstyrelsen att ca 500 tkr av de avsatta omställningsmedlen kommer att förbrukas.

Not 27

Lån i Riksgäldskontoret	2024-12-31	2023-12-31
Ingående balans	4 518	3 475
Under året upptagna lån	686	2 355
Årets amorteringar	-2 191	-1 312
Utgående balans	3 013	4 518
Beviljad låneram	6 000	7 000

Lånen i Riksgälden avviker från anläggningstillgångarnas bokförda värde motsvarande 1 391 tkr. Detta beror på att Naturvårdsverket har fått ändrade villkor i sitt regleringsbrev för 2024. Investeringar som finansieras med 1:3 medel är att se som naturmiljötillgångar och ska inte lånefinansieras. I årets amorteringar ingår extraamorteringar av äldre 1:3 finansierade anläggningarna.

Not 28

Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	2024-12-31	2023-12-31
Räntekontokredit i Riksgälden	-774	0
Beviljad kreditram	9 000	9 000

Not 29

Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2024-12-31	2023-12-31
Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	2 448	2 295
Lagstadgade arbetsgivaravgifter	2 709	2 628
Mervärdesskatt	866	946
Summa	**6 022**	**5 868**

Not 30

Leverantörsskulder	2024-12-31	2023-12-31
Leverantörsskulder	6 718	7 281

Not 31

Övriga kortfristiga skulder	2024-12-31	2023-12-31
Personalens källskatt	2 290	2 318
Övriga kortfristiga skulder	4	4
Summa	**2 294**	**2 322**

Not 32

Depositioner	2024-12-31	2023-12-31
Depositioner	1 676	1 536

Lantmäteriet inbetalade medel (672 tkr) med stöd av fastighetsbildningslagen till myndighetens SCR-kontot. Dessa bokfördes som en deponering i december månad men flyttades först i januari från SCR-kontot till deponeringskontot i Riksgälden. Därför avviker skulden avseende deponeringar från tillgodohavandet på deponeringskontot.

Not 33

Periodavgränsningsposter	2024-12-31	2023-12-31
Upplupna kostnader - Upplupna löner, arvoden inkl social avg	384	321
Upplupna kostnader - Upplupna semesterlöner inkl social avg	10 470	9 084
Upplupna kostnader - Övriga upplupna kostnader	1 651	816
Summa upplupna kostnader	**12 505**	**10 221**

Oförbrukade bidrag från annan myndighet	25 490	33 307
varav		
Naturvårdsverket	9 308	9 015
Länsstyrelsen i Östergötlands län	3 955	5 905
Havs- och vattenmyndigheten	3 796	6 769
Länsstyrelsen i Örebro län	2 437	5 631
Statens jordbruksverk	1 905	1 427
Riksantikvarieämbetet	1 303	410
Länsstyrelsen i Jönköpings län	1 150	1 150
Länsstyrelsen i Västmanlands län	595	1 894
Post- och telestyrelsen	399	289

Oförbrukade bidrag från annan myndighet	**25 490**	**33 307**
Trafikverket	145	145
Tillväxtverket	107	71
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	106	27
Länsstyrelsen i Västerbottens län	100	114
Länsstyrelsen i Dalarnas län	62	76
Länsstyrelsen i Stockholms län	53	88
Socialstyrelsen	25	26
Affärsverket svenska kraftnät	18	18
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	16	1
Sveriges lantbruksuniversitet	6	0
Länsstyrelsen i Kalmar län	1	1
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	1	0
Länsstyrelsen i Skåne län	0	92
Länsstyrelsen i Jämtlands län	0	5
Skogsstyrelsen	0	0
Kammarkollegiet	0	153
Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas inom tre månader	14 950	18 566
Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas mellan mer än tre månader till ett år	7 361	11 240
Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas mellan mer än ett år till tre år	3 179	2 500
Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas mer än tre år	0	1 001

Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	**685**	**1 123**
varav finansiering genom EU-fonder	0	0
Summa oförbrukade bidrag	**26 175**	**34 430**

Förändringen i oförbrukade bidrag från Länsstyrelsen i Östergötland beror på två LIFE-projekt där vi fått mindre intäkter i det ena projektet och har haft högre kostnader i det andra (jämfört med föregående år). Minskningen mot Havs- och vattenmyndigheten förklaras av ökade transfereringar gällande lokala vattenvårdsprojekt. Förändringen mot Länsstyrelsen i Örebro beror till största delen på att myndigheten arbetat för att utnyttja bidragen i högre grad jämfört med tidigare år. Sedan har bidrag för solceller upphört vilket också påverkar differensen i en stor utsträckning. Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer är framför allt bidrag från region Sörmland. Länsstyrelsen i Södermanland har under 2024 arbetat i projekt regional livsmedelsstrategi samtidigt har endast ett mindre bidrag utbetalats under året.

Övriga förutbetalda intäkter, utomstatliga	1 334	1 033
Summa förutbetalda intäkter	**1 334**	**1 033**

Summa periodavgränsningsposter	**40 014**	**45 684**

Not 34

Ansvarsförbindelser	**2024-12-31**	**2023-12-31**
Övriga ansvarsförbindelser	200 000	0
Summa ansvarsförbindelser	**200 000**	**0**

Den Länsstyrelsegemensamma funktionen för bland annat dataskydd, SAFIR, har gjort en anmälan till Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) med anledning av en inträffad personuppgiftsincident vid myndigheten. Myndigheten gör bedömning av vi har en överhängande risk att få ett beslut om sanktionsavgift. Sanktionsavgifterna varierar och kan vid väldigt allvarliga överträdelser uppgå till 10 miljoner kronor. Inom offentlig sektor har de beslutade sanktionsavgifterna varit mellan 200 000 kronor och 2 500 000 kronor. Den mest förekommande sanktionsavgiften har varit 200 000 kronor varför ansvarsförbindelsen tas upp till detta värde. Myndigheten förväntar sig ett beslut från IMY under 2025.

Noter till anslagsredovisning

Not 35

Villkor för anslag 01 05 001 003 Länsstyrelsen i Södermanlands län	Belopp	Utfall
Anslagskredit	3 220	0
Anslagsbehållning som disponeras, 3%	3 221	954
Kredit på räntekonto	9 000	0
Låneram för anläggningstillgångar	6 000	3 013

Länsstyrelsens upptagna lån avviker kraftigt från myndighetens låneram. Detta beror framför allt på två saker. Naturvårdsverket har fått ändrade villkor i sitt regleringsbrev för 2024. Detta innebär att investeringar som finansieras genom medel på anslag 1:3 inte behöver lånefinansieras. Samtidigt har myndighetens lokalprogram försenats vilket innebär att investeringar kommer ske 2025 i stället för 2024.

Not 36

Villkor för anslag 19 01 001 003 Regionala utvecklingsåtgärder, Länsstyrelsen i Södermanlands län	Belopp	Utfall
Anslagskredit	0	0
Anslagsbehållning som disponeras	inget	0
Uppföljning och utvärdering	68	56

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen

Årsredovisningen är beslutad den 21 februari 2025.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Nyköping den 21 februari 2025

Beatrice Ask

Landshövding

Bilagor

Bilaga A Länsstyrelseinstruktionen

Paragrafer i Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, som redovisas i årsredovisningen

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1§	Länsstyrelsens ansvar för statlig förvaltning i länet	Om Länsstyrelsen Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Alla län
2§ p1	Verka för att nationella mål får genomslag	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p2	Arbeta sektorsövergripande och samordna olika samhällsintressen och statliga insatser	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p3	Främja länets utveckling och följa tillståndet	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p4	Främja samverkan i länet	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p5	Ansvara för ålagda tillsynsuppgifter	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§p6	Vid behov bistå regeringen och Regeringskansliet inom länet	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
3§ p1	De allmänna valen	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Alla län
3§ p2	Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Alla län
3§ p3	Regional tillväxt	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län
3§ p4	Infrastrukturplanering	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län
3§ p5	Hållbar samhällsplanering och boende	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
3§ p6	Energi och klimat	Energi och klimat	Alla län
3§ p7	Kulturmiljö	Kulturmiljö	Alla län

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
3§ p8	Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap	Samhällsskydd och beredskap	Alla län
3§ p9	Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd	Naturvård och miljöskydd	Alla län
3§ p10	Lantbruk och landsbygd	Areella näringar	Alla län
3§ p11	Fiske	Areella näringar	Alla län
3§ p12	Folkhälsa	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
3§ p13	Jämställdhet	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
3§ p14	Integration	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
4§ p1	Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7§ ärvdabalken	Areella näringar	Alla län
4§ p2	Barentssamarbetet i Västerbottens och Norrbottens län	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Västerbotten, Norrbotten
4§ p3	I utpekade län göra de utredningar om det allmänna fiskeintresset som begärs av andra myndigheter i ansökningsmål enligt 22 kap. miljöbalken	Areella näringar	Norrbotten, Västernorrland, Västra Götaland
4§ p4	Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, uppgifter som framgår av förordningen (2022:1379) om förvaltning av program för vissa EU-fonder	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Jämtland, Västerbotten, Norrbotten
4§ p5	Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, behörig myndighet enligt lagen (2017:244) om kontroller och inspektioner på plats av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning m.m.	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Jämtland, Västerbotten, Norrbotten
4§ p6	Dalarnas, Värmlands och Västra Götalands län, uppgifter som följer av jordförvärvslagen (1979:230) och jordförvärvsförordningen (2005:522) m.m.	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Dalarna, Värmland, Västra Götaland
4 a§	Utföra de uppgifter som en medlemsstat ska utföra vid Europeiska kommissionens samordning av revisioner enligt artikel 124 m.m.	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Alla län
5§ p1	Integrering av jämställdhetsperspektiv	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län
5§ p2	Individbaserad statistik med kön som fördelningsgrund	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län
5§ p3	Vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn, analysera konsekvenserna och ta särskild hänsyn till barns bästa	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län
5§ p4	Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län
5§ p5	Integrera mänskliga rättigheter genom att belysa, analysera och beakta dem, särskilt skyddet mot diskriminering	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
5§ p6	Beakta folkhälsomålet i arbetet med bland annat regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län
5§ p7	Verka för att förenkla för företag	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län
5§ p8	Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat	Energi och klimat	Alla län
5§ p9	Verka för att behovet av bostäder tillgodoses	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
6§	Verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030 Naturvård och miljöskydd	Alla län
7§	Geografiskt områdesansvar m.m.	Samhällsskydd och beredskap	Alla län
7 a§	Länsstyrelserna i Norrbottens, Örebro, Stockholms, Östergötlands, Västra Götalands och Skåne län ska vara civilområdesansvariga länsstyrelser enligt förordningen (2022:525) m.m.	Samhällsskydd och beredskap	Norrbotten, Örebro, Stockholm, Östergötland, Västra Götaland, Skåne
7 b§	Beredskapsmyndighet	Samhällsskydd och beredskap	Alla län
13 a§	Vid Länsstyrelsen i Östergötlands län ska finnas ett nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck.	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Östergötland
14§	Miljöprövningsdelegation	Naturvård och miljöskydd	Stockholm, Uppsala, Östergötland, Kalmar, Skåne, Halland, Västra Götaland, Örebro, Dalarna, Västernorrland, Västerbotten, Norrbotten
15§	Vattendelegation	Naturvård och miljöskydd	Norrbotten, Västernorrland, Västmanland, Kalmar, Västra Götaland
16§	Delegation för rennäringsfrågor	Areella näringar	Norrbotten, Västerbotten, Jämtland
17§	Kampsportsdelegation	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Örebro
18§	Viltförvaltningsdelegation enligt förordning (2009:1474)	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Alla län

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
19§	Fjälldelegation	Naturvård och miljöskydd	Dalarna, Jämtland, Västerbotten, Norrbotten

Bilaga B Regleringsbrevsuppdrag

Bilagan innehåller återrapporteringar och uppdrag som redovisas i årsredovisningen och som framgår av länsstyrelsernas regleringsbrev 2024.

Uppdrag i regleringsbrev 2024	Område i regleringsbrev	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1A1 Främja arbetet med Agenda 2030	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
1A2 Redovisa kommuners eventuella medverkan till bosättning i annan kommun	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
1A3 Dricksvatten enligt EU-direktiv	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A4 Översyn bevarandeplaner Natura 2000-områden	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A5 Förorenade områden inkl. PFAS	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A6 Användande av kunskapsunderlag om kulturmiljö för översyn av miljö-kvalitetsnormer inom NAP	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A7 Genomförande av den strategiska planen inom jordbrukspolitiken 2023-2027 m.m.	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Areella näringar	Alla län
1A8 Måluppfyllelse inom livsmedelsstrategin	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Areella näringar	Alla län
1B1 Hantering, konsultationer samiska folket	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Jämtland, Västerbotten och Norrbotten
1B2 Webbplatsen informationsverige.se	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Västra Götaland
1B3 Redovisa arbetet med civilområdena	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Samhällsskydd och beredskap	Norrbotten, Örebro, Stockholm, Östergötland, Väst Götaland och Skåne

Uppdrag i regleringsbrev 2024	Område i regleringsbrev	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1B4 Tillämpning och avvägning av 3 kap. miljöbalken i beslut om skyddade områden	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1B5 Redovisa bedömning av kriterier kraftigt modifierade eller konstgjorda vatten	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Naturvård och miljöskydd	Län som är vattenmyndig-heter
1C1 Redovisa bidrag till tillväxt och beskriv arbete för tillväxt vid målkonflikter	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
1C2 Bidra till ett ökat bostadsbyggande i samarbete med kommuner	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
1D1 Kontrollplan för livsmedelskedjan	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Alla län
1D2 Markärenden ovanför odlingsgränsen	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Areella näringar	Jämtland, Västerbotten och Norrbotten
1D3 En hållbar rennäring och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Naturvård och miljöskydd	Dalarna, Västernorrland, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten
1D4 Långsiktigt hållbar rennäring	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Areella näringar	Berörda län
1D5 Renbetesavtal	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Areella näringar	Jämtland
1D7 Effektivitet, enhetlighet och handläggningstider vid tillsyn och prövning	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län Lst Västernorrland samordnar
1E1 Redovisa utvärdering av det egna informations-säkerhetsarbetet	Mål och återrapporteringskrav / E. Övriga återrapporteringskrav	Samhällsskydd och beredskap	Alla län Lst Stockholm samordnar
2.1 Årsredovisning i enhetlig struktur, redovisning av statistik m.m.	Organisationsstyrning	Året i siffror	Alla län
3B4 Samverkansråd vid Statens kulturråd	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	Kulturmiljö	Gotland
3B14 Delta i anvisning av ensamkommande barn och nyanlända	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län

Uppdrag i regleringsbrev 2024	Område i regleringsbrev	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
3B15 Möjliggöra spridning av information om frivillig återvandring	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
3C7 Arbeta för kortare ledtider vid prövning av nätkoncessioner	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Hållbar samhällsplanering	Berörda län

Bilaga C Övriga uppdrag

Bilagan innehåller exempel på regeringsuppdrag och hänvisningar till paragrafer i förordningar i vilka det uttryckligen framgår att återrapportering/redovisning ska ske i årsredovisningen.

Uppdrag/Förordning	Område	Avsnitt i årsredovisning
2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Förhållanden av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning av verksamheten	Övrig redovisning
3 kap. 1 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Information av väsentlig betydelse	Övrig redovisning
3 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Avgiftsfinansierad verksamhet	Övrig redovisning
3 kap. 3§ förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Kompetensförsörjning	Arbetsmiljö och medarbetare
7 kap. 1 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Tilläggsupplysningar som Ekonomistyrningsverket föreskriver	Finansiell redovisning
7 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Skattepliktig ersättning till ledamöter i styrelse, råd utsett av regeringen och myndighetens ledande befattningshavare	Finansiell redovisning
7 kap. 3 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Frånvaro på grund av sjukdom	Arbetsmiljö och medarbetare
Hur medel för att förstärka arbetet med civilt försvar har använts (Fö2023/00751)	Anvisningar för det civila försvaret för försvarsbeslutsperioden 2021-2025	Samhällsskydd och beredskap

Bilaga D Redovisas i särskild ordning

Bilagan innehåller regleringsbrevsuppdrag i länsstyrelsernas regleringsbrev 2024 som redovisas i särskild ordning.

Uppdrag i regleringsbrev 2024	Område	Rapporterings-datum	Rapportering till
1D6 Utveckla analysen av överklagade beslut som ändras i högre instans	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	2025-01-31	Finansdepartementet Lst Gävleborg samordnar
2.2 Underlag till tabeller i årsredovisningen	Organisationsstyrning	2025-02-22	Lst Örebro
3A1 Energi- och klimatpolitiska målen	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-02-21	Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Dalarna samordnar
3A2 Regionala analyser och kunskapsunderlag samt kontinuitetsplanering för avloppsrening och dricksvattenproduktion	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-03-01	Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Västernorrland samordnar
3A3 Restaurering och anläggning av våtmarker	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-02-15	Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Gotland samordnar
3A4 Leda och samordna regionalt arbete med naturvård, biologisk mångfald m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-02-15	Klimat- och näringslivsdepartementet (kopia till Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten)
3A5 Uppgifter om strandskyddsbeslut	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-02-15	Klimat- och näringslivsdepartementet (kopia till Naturvårdsverket)
3A6 Regionala arbetet med friluftspolitiken	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-02-15	Klimat- och näringslivsdepartementet (kopia till Naturvårdsverket)
3A7 Skydda dricksvattenförsörjningen m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-03-01	Klimat- och näringslivsdepartementet, Lst Kalmar samordnar
3A8 Kontinuitetsplanering dricksvattenförsörjning, utbildning och stöd m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-03-01	Landsbygds- och infrastrukturdepartementet Lst Jönköping samordnar
3A9 Kostnader för hantering av EU-stöden	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-01	Statens jordbruksverk (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3A10 Driva nationellt centrum för mathantverk	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-02-28	Gäller Lst Jämtland Landsbygds- och infrastrukturdepartementet och Tillväxtverket
3A11 Ersättning för skada av vilt på annat än renar, fisk och fiskeredskap	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-15	Naturvårdsverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3A12 Föregående års fisketillsyn	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-03-15	Havs- och vattenmyndigheten (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)

Uppdrag i regleringsbrev 2024	Område	Rapporterings-datum	Rapportering till
3A13 Tillämpningen av barns rättigheter	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-03-01	Socialdepartementet, Lst Dalarna samordnar
3A14 Förstärka tillsynen av försäljning av alkohol, tobak m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2026-03-31	Socialdepartementet
3B1 Statlig närvaro och service i länet	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-06-14	Finansdepartementet, Lst Örebro samordnar
3B2 Inriktningsmål för överklagade kommunala beslut om lov	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-02-28	Boverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3B3 Kommunernas riktlinjer för ökat bostadsbyggande	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-06-15	Bostadsmarknadsanalys till Boverket enligt 2 § förordningen (2011:1160) (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3B5 Tillämpning av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-11-15	Kulturdepartementet (kopia till Lst Stockholm och Sametinget)
3B6 Verka för minoritetspolitikens fastställda mål	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-31	Gäller Lst Stockholm Kulturdepartementet
3B7 Främja samverkan, följa upp och genomföra insatser för romsk inkludering	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-31	Gäller Lst Stockholm Kulturdepartementet
3B8 Genomförande av skyddet av tätortsnära natur	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-09-30	Gäller Lst Stockholm, Skåne och Västra Götaland Klimat- och näringslivsdepartementet
3B9 Nationell digital lösning för inlämning av företags- och verksamhetsutövares miljörapportering	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-02-28	Naturvårdsverket redovisar Lst Jämtland samordnar
3B10 Föräldraskapsstöd - utsatta områden, bekämpa och förebygga kriminalitet hos barn och unga m.m.	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01 2025-03-01 2026-03-01 2027-03-01	Delredovisning Delredovisning Delredovisning Slutredovisning Berörda Lst till Socialdepartementet
3B11 Stödja kommuner och regioner i arbetet med mänskliga rättigheter	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-01	Arbetsmarknadsdepartementet Lst Dalarna samordnar
3B12 Stödja kommuner och regioner i arbetet med att genomföra funktionshinderspolitiken	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-01	Socialdepartementet

Uppdrag i regleringsbrev 2024	Område	Rapporterings-datum	Rapportering till
3B13 Jämställdhetspolitiska målen och länsstrategier 2024-2027	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-31 2025-03-01 2028-03-01	Beslutad strategi Delredovisning Slutredovisning Arbetsmarknadsdepartementet (kopia till jämställdhetsmyndigheten)
3B16 Mottagande ensamkommande barn, asylsökande m.fl. enligt förordningen (2016:1363 och 2010:1122)	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-03	Arbetsmarknadsdepartementet Lst Västernorrland samordnar
3B17 Insatser för asylsökande m.fl. enligt förordningen (2016:1363 och 2016:1364)	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-03	Arbetsmarknadsdepartementet Lst Västernorrland samordnar
3B18 Statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar enligt förordningen (2010:1122)	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-03	Arbetsmarknadsdepartementet Lst Västernorrland samordnar
3B19 Fördela medel till projekt som anordnar utbildningar för nyanlända, asylsökande med flera	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-31	Socialdepartementet Lst Stockholm samordnar
3C1 Hantera målkonflikter vid handläggning av ärenden med anledning av den pågående nyindustrialiseringen	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2024-11-30 2025-04-10 2026-04-10 2027-02-10	Delredovisning Delredovisning Delredovisning Slutredovisning Gäller Lst Norrbotten och Västerbotten Klimat- och näringslivsdepartementet
3C2 Redovisa arbetet för att stärka svensk konkurrenskraft, näringslivsutveckling m.m.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2025-05-01	Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Kronoberg samordnar
3C3 Utveckla sitt arbete med att förenkla för företag	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2025-02-15	Klimat- och näringslivsdepartementet (kopia till Tillväxtverket) Lst Kronoberg samordnar
3C4 Redovisa beslutade och utbetalade EU-medel för territoriella program Nord m. fl.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2024-03-27	Gäller Lst Jämtland, Norrbotten och Västerbotten Tillväxtverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3C5 Redovisa den svenska beslutade och utbetalda medfinansieringen av territoriella program Aurora m.fl.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2024-03-27	Gäller Lst Jämtland och Norrbotten Tillväxtverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)

Uppdrag i regleringsbrev 2024	Område	Rapporterings-datum	Rapportering till
3C6 Redovisa beslutade och utbetalade EU-medel för territoriella program Aurora m. fl.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2024-03-27	Gäller Lst Jämtland, Norrbotten och Västerbotten Tillväxtverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3C8 Regionala resurscentra hedersrelaterat våld m.m.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2025-03-01	Gäller Lst Östergötland Arbetsmarknadsdepartementet
3C9 Mäns våld mot kvinnor inkl. kommunernas regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2025-03-01	Arbetsmarknadsdepartementet
3C10 Kunskapshöjande insatser och främja erfarenhetsutbyte rörande barn i skyddat boende m.m.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2024-04-30 2026-04-30 2028-04-30	Samlad delredovisning Muntlig delredovisning Samlad slutredovisning Arbetsmarknadsdepartementet. Lst Östergötlands samordnar
3D1 Redovisa uppgifter från byggnadsnämnderna, tillämpning PBL	Uppdrag / D. Tillsyn	2025-01-31	Boverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3D2 Redovisa byggnadsnämndernas tillsynsarbete – olovlig användning	Uppdrag / D. Tillsyn	2025-01-31	Boverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3D3 Effektivisera tillsyn och tillsynsvägledning enligt miljöbalken	Uppdrag / D. Tillsyn	2025-02-15 2026-02-15 2027-02-15	Delredovisning Delredovisning Samlad redovisning Naturvårdsverket Lst Västernorrland samordnar
3D4 Prövning enligt miljöbalken	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-12-31 2025-12-29	Delredovisning Samlad redovisning Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Västra Götaland samordnar
3D5 Redovisa avgiftsunderskottet för offentlig kontroll inom djurskyddet	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-04-29	Landsbygds- och infrastrukturdepartementet Lst Södermanland samordnar
3E1 Redovisa prognoser	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2024-02-05 2024-04-23 2024-07-26 2024-10-21	Hermes
3E2 Åtgärder för att öka säkerheten i digital infrastruktur	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2024-12-31	Finansdepartementet, Lst Västra Götaland samordnar
3E3 Vidta åtgärder vid dammanläggningen Hackekvarn	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2025-01-31	Gäller Lst Kronoberg Klimat- och näringslivsdepartementet och Finansdepartementet

Bilaga E Länsstyrelsegemensamt

Länsstyrelsegemensam resultatredovisning av uppdrag som samordnas.

Gemensamma kansliet

Gemensamma kansliet är en av länsstyrelsernas gemensamma stödverksamheter med uppdrag att stärka och stödja det länsstyrelsegemensamma utvecklings- och förvaltningsarbetet kopplat till digitalisering. Kansliets arbete syftar till att skapa en enhetlig och effektiv styrning samt en stärkt samverkan mellan de 21 länsstyrelserna. Värdlän för Gemensamma kansliet är Länsstyrelsen i Västmanlands län. Under verksamhetsåret har flera strategiska framsteg uppnåtts, samtidigt som kansliet identifierat och hanterat centrala utmaningar.

Förbättrad kommunikation och samordning

Kansliet har under året stärkt kommunikationen till förvaltningsobjekten och implementerat tydligare strukturer för informationsflödet. Genom att klargöra beröringspunkter och ansvarsområden i samarbetet med IT-avdelningen har en mer effektiv och ändamålsenlig samordning etablerats och har resulterat i ett starkare strategiskt samarbete. Förvaltningsobjekten har erhållit ett förstärkt stöd genom gemensamma möten och konferenser.

Förtydligad styrning och strukturell utveckling

Arbetet med att tydliggöra den länsstyrelsegemensamma styrningsstrukturen har bidragit till ökad transparens och enhetlighet. Ramar, mandat och strukturer för förvaltningsobjekten har preciserats, vilket skapar tydligare ansvarsområden och förbättrad styrning. Vidare har kansliet tagit viktiga steg i att utveckla en effektivare förvaltningsmodell tillsammans med IT-avdelningen. Dessa initiativ har förutsättningar att stärka länsstyrelsernas gemensamma kapacitet att möta framtida krav.

Stärkt verksamhetsutveckling och beslutsstöd

Genom att arbeta enligt etablerade processer har kansliet förbättrat förutsättningarna för att identifiera och bereda behov av gemensam utveckling. Analyser och beslutsunderlag har vidareutvecklats, vilket underlättar för ledningen att fatta välgrundade beslut. Fördjupad förståelse för verksamhetsarkitektur har också stärkt strukturkapitalet och samverkan mellan länsstyrelserna.

Utmaningar och fortsatt arbete

Under året har kansliet mött utmaningar kopplade till att balansera behovet av strategisk utveckling och operativ hantering av gemensamma uppdrag. Den komplexa samordningen mellan 21 länsstyrelser ställer höga krav på tydlighet i styrning och prioriteringar. Att säkerställa långsiktig ekonomisk hållbarhet och upprätthålla en hög grad av samordning har fortsatt varit en central fråga.

Den ekonomiska samordningen har inneburit hantering av finansiella medel för den länsstyrelsegemensamma utvecklings- och förvaltningsportföljen, vilket inkluderat

utbetalning av ersättningar för nedlagd arbetstid. Detta arbete är avgörande för att säkerställa ekonomisk balans och en transparent redovisning mellan länsstyrelserna.

IT-avdelningen

Länsstyrelsernas IT-avdelning är en nationell verksamhet som arbetar med länsstyrelsegemensamt perspektiv. IT-avdelningen levererar och utvecklar IT-tjänster till alla länsstyrelser. Länsstyrelsen i Västra Götaland är värdlän för IT-avdelningen.

Utvecklingsprogrammet för förstärkt digital motståndskraft har fortgått under året med målet att genomföra regeringsuppdraget förstärkt säkerhet i länsstyrelsernas digitala infrastruktur.

Länsstyrelsernas IT-avdelning har bidragit i den länsstyrelsegemensamma portföljstyrningen i förvaltning och projekt inom bland annat digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen och att ta fram ett nytt system för vatteninformation. IT-avdelningen har bidragit i Projektet Digital Samverkan som är ett länsstyrelsegemensamt projekt som går ut på att etablera en eller flera lämpliga och användarvänliga tjänster för att kunna samverka digitalt inom länsstyrelsen och med andra myndigheter och externa parter.

Telefonistorganisation

Funktionens uppdrag är att hantera samtal för 20 länsstyrelser genom vår gemensamma växel och En väg in (EVI) Kundsupport för jordbrukarstöd. Den övergripande inriktningen för telefonistorganisationen är att bedriva verksamhet med balans mellan kostnadseffektivitet, kvalitet och god service. Värdlän för telefonistorganisationen är länsstyrelsen i Kronobergs län.

Telefonistorganisationen har haft ett balanserat år med till exempel en sommar utan extremväder som påverkat. Under första halvåret ökade samtalstrafiken och därefter har den minskat något.

En stor mängd samtal har fortsatt handla om energieffektiveringsstöd men också inledningsvis varningsmottagare för invånare i kärnkraftslänen.

Under 2023 påbörjades en ny programperiod för jordbrukarstöden och lantbrukarna har nu ett års erfarenhet av förändringarna som infördes vilket har märkts av för Kundsupporten för jordbrukarstöd.

En kontinuitetsplan har tagits fram och är nu grunden i vår beredskap. Den kommer hjälpa oss att stå bättre rustade mot olika typer av scenarion.

Telefonistorganisationen har under året lagt mycket fokus på förarbetet till utvecklingen att bli en kundtjänst. I slutet av året skickades en behovsinventering till alla län. Vi har börjat planera för stegen i utvecklingsprojektets olika faser.

Vi har tillsammans med IT-avdelningen utvecklat ett anpassat verktyg (Telefonidiariet) som kommer vara källan till att möjliggöra den nya servicenivån.

Samordnad löneservice

Funktionens uppdrag är att hantera löner för samtliga länsstyrelser. Löneservice har även sedan ett antal år en överenskommelse om lönetjänst med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF. Löneservice huvuduppgift är att hantera löneutbetalningarna och leveranser inom utsatta tider för uppdragsgivarna med hög kvalitet och med god service. Värdlän för Löneservice är Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Under 2024 har Löneservice i snitt hanterat 7 600 löner per månad för länsstyrelserna, vilket är samma snitt som för 2023. I jämförelse med 2022 är snittet 300-400 löner färre per månad. Årets EU-val generade cirka 900 tillfälligt anställda valarbetare som påverkar snittet totalt för året.

Från den 1 januari kom förändringar i Villkorsavtalen samt i det statliga tjänstepensionsavtalet som Löneservice har arbetat med under året. Från och med 1 juli kom även ändring i Lag om ändring i lagen om sjuklön.

Samordningen bidrar till en enhetlig och kostnadseffektiv hantering av löneutbetalningarna. Samordningen av lönehanteringen underlättar även i kontakt med andra myndigheter till vilka rapportering ska ske, exempelvis pensionsuppgifter, statistik och skatteuppgifter som rapporteras varje månad. Samarbetet i länsstyrelsernas nationella arbete blir enklare avseende lönerelaterade frågor och rutiner.

Ekonomiadministration LstEA

LstEA har i uppdrag att effektivisera och samordna ekonomiadministration och redovisningsmodell så att länsstyrelsernas ekonomiska information är enhetlig, jämförbar och rättvisande. Värdlän för ekonomiadministrationen är Länsstyrelsen i Örebro län.

LstEA har bland annat gett stöd till länsstyrelsernas ekonomifunktioner samt bidragit till att effektivisera arbetet genom att hantera drygt 1 000 supportfrågor via LstEA supporten, ta fram en gemensam overheadprocent samt leverera uppdaterade handböcker och guider. Genom att göra drygt ett 30-tal centrala utsökningar ur ekonomisystemet för länsstyrelsernas räkning har LstEA också bidragit till ökad kvalitet i den information som lämnats.

LstEA har bidragit till ett ökat riskmedvetande och reservlösningar gällande stödfunktionens ansvarsområden genom kompetenshöjande insatser, kontinuitetsarbete och övningar.

VÄS-förvaltningen har under året levererat en uppdaterad verksamhets– och ärendestrukturen (VÄS).

Årsredovisningsmallgruppen har under året utvecklat den länsstyrelsegemensamma årsredovisningsmallen och levererat en mall som ligger till grund för länsstyrelsernas årsredovisningar.

LstEA har under året bidragit med att utveckla länsstyrelsernas arbete med e-handeln genom support, olika workshops och erfarenhetsutbyten.

Dataskydd och informationssäkerhet

Safirs uppdrag är att främja informationssäkerhet och dataskydd både i det länsstyrelsegemensamma perspektivet och inom varje länsstyrelse. I funktionen ingår länsstyrelsernas dataskyddsombud och den länsstyrelsegemensamma informationssäkerhetssamordnaren. Värdlän för Safir är Länsstyrelsen i Stockholms län.

Tillsammans med förvaltningsorganisationen, Gemensamma kansliet och IT-avdelningen arbetar Safir systematiskt och riskbaserat med ständiga förbättringar i hanteringen av länsstyrelsernas information. Samverkan med IT:s säkerhetsenhet har fördjupats inom ramen för Utvecklingsprogrammet för stärkt digital motståndskraft, och Safir är regelmässigt involverade i gemensamma utvecklingsinitiativ och insatser på både operativ och strategisk nivå.

Som en följd och del av länsledningarnas beslut om en ny styrmodell för hantering av risker i de länsstyrelsegemensamma portföljerna har Safirs i år inlett sitt nya uppdrag: Vi leder informationssäkerhetsanalyser för förvaltningsobjekten och gemensamma projekt, med förstärkt bemanning. Under året har ett fyrtiotal analyser genomförts och dessa bidrar påtagligt såväl till riskhanteringen i sig som till ett systematiskt arbetssätt med ökad medvetenhet för hela organisationen. Vidare har Safir under året samordnat och stöttat länsstyrelsernas i granskning av avtalsvillkor för den stora mängd digitala arbetsredskap och ”molntjänster” som de enskilda myndigheterna själva anskaffat.

Genom ovanstående insatser och det löpande stödet till de enskilda länsstyrelserna, inte minst genom informationssäkerhets- och dataskyddssamordnarna, har Safir under året fortsatt att utveckla förutsättningarna för det länsstyrelsegemensamma ledningssystemet för informationssäkerhet.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med Agenda 2030

Det gemensamma arbetet syftar till att stödja länsstyrelserna i regleringsbrevsuppdrag för Agenda 2030. Exempel på prestationer och effekter:

- Under 2024 togs ett omtag på grund av ett behov av nyorientering i arbetet. Syftet var att säkra samnyttjande och kopplingar mellan olika uppdrag samt beakta omvärldsfaktorer och regeringens styrsignaler. Detta inleddes med ett arbetsmöte i Karlstad som samlade en bred representation av landshövdingar, länsråd, chefer och strateger. Resultatet remitterades och förslag till fortsatt arbete har tagit fram, med fokus på samhällsutmaningar och arbetssätt. Arbetet ska samtidigt bygga vidare på det tidigare gemensamma arbetet.
- Länsstyrelserna ingår i myndighetsnätverket GD-forum Agenda 2030 och samordnar sedan 2022 GD-forum; dels Lilla GD-gruppen, där landshövdingen i Värmland är ordförande, och den så kallade Operativa gruppen. Arbetet har resulterat i en ny samverkansplan med fokus på kompetens i omställning och krisberedskap. Länsstyrelsen har medverkat till 2024 års nätverksträff om hur myndigheter kan stärka samverkan med näringslivet.
- Dialog har skett med Regeringskansliet och intervjuer med Riksrevisionen i pågående granskning av regeringens arbete med Agenda 2030.

- Erfarenhetsutbyten har skett avseende hur Agenda 2030 beaktas i beslut och processer, data/analys, kommunikation samt hur komplexa hållbarhetsutmaningar kan hanteras. Möten med länsstyrelsegemensamma grupper i arbetet har genomförts.

Bedömningen är att resultatet är gott och i allt väsentligt uppnår målet för det länsstyrelsegemensamma arbetet.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med könsuppdelad statistik

Individbaserad statistik redovisas inte genomgående könsuppdelat vid länsstyrelsen. Den främsta anledningen till det är att länsstyrelserna saknar systemstöd som möjliggör uppdelning av ärendestatistik efter kön. Tillsammans med de krav som finns på hantering av personuppgifter och att arbetet skulle kräva stora personella och ekonomiska resurser har det bidragit till att arbetet med att vidareutveckla länsstyrelsernas könsuppdelade statistik inte har kunnat prioriteras. Under 2024 har länsstyrelserna inlett en dialog kring hur utvecklingen av länsstyrelsernas e-tjänster kan ge nya möjligheter att ta fram och redovisa individbaserad statistik könsuppdelad. I och med lagen om användning av myndighetsgemensam infrastruktur för digital post 1 januari 2026 kommer fler ärenden innehålla personnummer, vilket ger nya möjligheter att ta fram könsuppdelad statistik. Det finns även fortsättningsvis behov av att identifiera vilka ärendegrupper som är relevanta att redovisa könsuppdelad statistik inom.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med miljömålen (RUS)

Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet (RUS) arbetar med miljömålsuppföljning, stöd i åtgärdsarbetet och förstärker länkarna mellan nationell, regional och lokal nivå. Arbetet bedrivs utifrån en verksamhetsplan med mål för 2022-2024. I styrgruppen ingår berörda chefsnätverk på länsstyrelserna, Skogsstyrelsen samt Naturvårdsverket och SKR som adjungerade. I arbetsgruppen ingår medarbetare från flera länsstyrelser. RUS finansieras genom anslag 1:2 Miljöövervakning. Exempel på prestationer:

- Lanserat budskap för att stärka miljömålsuppdraget framåt när miljömålen fyllt 25 år. Tillsammans med Naturvårdsverket publicerat film om miljömålen 25 år.
- Samordnat regional årlig uppföljning av miljömålen som underlag för nationell uppföljning och regional kunskap. Sett över hur uppföljningen kan utvecklas i samarbete med Naturvårdsverket. Bidragit i miljöövervakning och miljöinformationsförsörjning.
- Tagit fram vägledning för länsstyrelsernas åtgärdsprogram för miljömålen. Medverkat i förvaltning av Åtgärdswebb för miljömålen. Genomfört olika erfarenhetsutbyten.
- Inom projekten samhällsekonomisk analys, synergier, länstransportplanering och hållbar betesbaserad nötköttsproduktion publicerat rapporter och kommunicerat resultat. Bidragit i myndighetssamarbetet samverkansplattform urban utveckling. Genomfört 10 webbinarier om hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi för länsstyrelser, regioner och kommuner.

- Samordnat, medverkat i och kommunicerat arbete inom Miljömålsrådet och Agenda 2030.
- Medarrangerat miljömålsdagarna i Luleå och årligt möte för länsstyrelsernas miljömålsuppdrag.

Bedömningen är att RUS insatser i allt väsentligt bidragit till de uppsatta målen för 2022-2024.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med energi och klimat (LEKS)

Länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning (LEKS) har som uppdrag att stödja, effektivisera och bidra till att utveckla länsstyrelsernas arbete med energiomställning och minskad klimatpåverkan. Genom dialog med Regeringskansliet om uppdrag och finansiering, presentation på länsrådsmöte, samt bidragit till en ledningskonferens med temat Strategiska avvägningar och synergier i miljö, klimat och tillväxt, har LEKS stöttat länsledningarna i det utökade uppdraget att leda den regionala energi- och klimatomställningen.

Länsstyrelserna har under 2024 snabbt fått en gemensam kunskapsgrund och förståelse för det nya deluppdraget kring utvecklad regional energiplanering genom det omfattande stöd som LEKS erbjudit länsstyrelserna genom exempelvis webbinarier, nätverksträffar och samarbetsytor. LEKS bedömning är att detta tillsammans med gemensamt kommunikationsmaterial, omvärldsbevakning och framtagna underlag ar underlättat, effektiviserat och utvecklat länsstyrelsernas regionala arbete med att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken.

LEKS har utvecklat investeringsstöden Klimatklivet (stöd, utbildningar, rutiner, IT-utveckling, kommunikation) tillsammans med Naturvårdsverket och Elektrifieringspiloter (stöd, mallar och rutiner) tillsammans med Energimyndigheten. LEKS har kunnat agera snabbt när det skett förändringar och när uppdrag så som deltagande i genomförandet av Sveriges återhämtningsplan har tillkommit och på så sätt underlättat för länsstyrelserna. LEKS bedömning är att samordningen har bidragit till en mer enhetlig, rättssäker och kostnadseffektiv hantering av stöden.

Dialoger och samarbeten med andra länsstyrelsenätverk under året bedöms ha stöttat olika sakområden med energi- och klimatintegrering samt hantering av målkonflikter. Dialoger och samarbeten som skett med andra myndigheter, externa nätverk, arbetsgrupper bedöms bidra till ett samordnat och effektivt arbete med genomförandet av länsstyrelsernas uppdrag.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med civilområden

De civilområdessansvariga länsstyrelserna har ett geografiskt områdesansvar och är högsta civila totalförsvarsmyndighet inom respektive civilområde. Inför och vid höjd beredskap ska de civilområdesansvariga länsstyrelserna bland annat samordna de civila försvarsåtgärderna och den civila delen av värdlandsstödet samt verka för att det civila och

militära försvaret samordnas. De ska vidare ansvara för att en samlad lägesbild sammanställs och hålla regeringen informerad om händelseutvecklingen samt ge länsstyrelserna inom civilområdet vägledning i fråga om inriktning och prioritering. Vid fredstida kriser ska civilområdesansvariga länsstyrelser ha förmåga att stödja ingående länsstyrelser. Civilområdesansvariga länsstyrelser kan också ta över ansvaret för kommunal räddningstjänst.

Civilområdeskanslierna har under 2024 vidare bidragit till den nationella beredskapsplaneringen och utvecklat samverkansstrukturer på högre regional nivå och med militärregionerna. Vidare har civilområdeskanslierna utvecklat förmåga att ta emot, sammanställa och delge information, samt verka inom den nya strukturen. Vi behöver fortsättningsvis ytterligare utveckla och stärka vår förmåga att analysera och sammanställa en samlad lägesbild för respektive civilområde. Civilområdeskanslierna har nu bemannade arbetsgrupper inom alla sektorer och andra områden för att verka för att totalförsvaret har en enhetlig inriktning. Effekten av detta kommer att visas i planverk för beredskapsplanering på högre regional nivå. Rutiner finns för samordnad planering och förberedelser för fredstida krissituationer, samt för att ta över ansvar för kommunal räddningstjänst. Det finns även en inriktning för att utgöra en gemensam funktion för stöd till länsstyrelsernas hantering av en kris. Civilområdesansvariga länsstyrelser har utvecklat principer för krigsorganisering.

Året har präglats av Sveriges medlemskap i Nato. Civilområdes- och kanslichefer har deltagit i kompetenshöjande insatser i besök till Nato-delegationen och Natos resilienskommitté. Natomedlemskapet har även bidragit till upprättande av strukturer för värdlandsstöd och tillhörande planläggning. Övningsverksamhet har förberetts och genomförts inom samtliga civilområden tillsammans med Försvarsmakten.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med uppdrag 1D7 Effektiv och enhetlig tillsyn och prövning

Uppdraget har omfattat inventering, sammanställning och analys inom följande tre frågeställningar:

- Hur har länsstyrelserna utvecklat arbetet med att tillämpa länsstyrelsegemensamma arbetsmetoder?
- Hur har samarbetet vid arbetstoppar utökats?
- Har vidtagna åtgärder inom områden där gemensamma arbetsmetoder tillämpats bidragit till kortare handläggningstider?

Redovisningen baseras på resultat från den enkätundersökning som riktats till förvaltningsobjekt och samverkansorgan, samt kompletterande förfrågningsunderlag till chefsnätverken. Dialog har även förts med länsstyrelsernas HR-nätverk kring arbetstoppar, samt med projektledare för andra uppdrag och utvecklingsinitiativ.

Länsstyrelsernas strategi för att utveckla en effektiv och enhetlig tillsyns- och prövningsverksamhet bygger främst på tre tillvägagångssätt:

- Skapa bättre förutsättningar oavsett verksamhetsområde bland annat genom att:
  - » Beskriva vår verksamhet utifrån ett processorienterat perspektiv.
  - » Samordna och prioritera gemensamma utvecklingsbehov.
- Fokusera på de regleringsbrevsuppdrag (RU) länsstyrelserna får.
- Driva kontinuerligt förbättringsarbete inom ramen för förvaltningsobjekt, samverkansorgan eller verksamhetsnätverk.

Nyutveckling sker i de allra flesta fall genom länsstyrelsegemensamma utvecklingsprojekt med deltagare från olika länsstyrelser. Nedan följer några exempel på utvecklingsinsatser som har genomförts eller påbörjats under året, och som syftar till en mer effektiv och enhetlig tillsyns- respektive prövningsverksamhet;

- Miljötillsynsuppdraget (RB 3D3) – Det fleråriga uppdraget syftar till att skapa en effektiv och enhetlig tillsyn samt tillsynsvägledning enligt miljöbalken, samtidigt som dialogen med verksamhetsutövare stärks. Uppdraget redovisas separat.
- Miljöprövningsuppdraget (RB 3D4) - Uppdraget syftar till att skapa en mer effektiv och förutsebar tillståndsprövning enligt miljöbalken. De vidtagna åtgärderna förväntas också leda till kortare handläggningstider, stärkt konkurrenskraft för företag samt främja den industriella klimatomställningen. Uppdraget redovisas separat.
- Särskilda medel kopplat till havsbaserad vindkraft – Länsstyrelserna ska tillsammans utveckla kunskap och samordna arbetet med att hantera ärenden om tillstånd för havsbaserad vindkraft.

Under året har förvaltningsobjekt, samverkansorgan och verksamhetsnätverk genomfört flera förbättringar som har bidragit till att utveckla länsstyrelsernas tillsyns- och prövningsarbete:

- Införande av automatiserad handläggning
- Utveckling av samarbetsytor samt genomförande av interna dialoger, samsynsdiskussioner och övningar
- Proaktiva informationsinsatser och genomförande av tillsynsprojekt
- Utvecklade bedömnings-, analys- och stödverktyg
- Förbättrade arbetsrutiner, instruktioner och flödesscheman
- Uppdaterade mallar för dokument och rapporter

De fullt implementerade utvecklingsinsatserna förväntas bidra till enklare processer för intressenter, effektivare arbetssätt och mer enhetliga bedömningar. Det är fortfarande för tidigt att dra några slutsatser om effekterna på handläggningstider, men det bedöms att åtgärderna kommer att leda till kortare handläggningstider på sikt. För att ytterligare förkorta handläggningstiderna behöver varje länsstyrelse utvärdera och anpassa sina arbetssätt för att öka både effektivitet och enhetlighet, baserat på de specifika förutsättningarna för varje länsstyrelse och verksamhetsområde.

Den gemensamma utvecklingsresan har lett till ett ökat fokus på både de personer vi är till för och på vår verksamhetsutveckling. En viktig förutsättning för denna gemensamma utveckling är att de enskilda länsstyrelserna har möjlighet att bidra med både resurser och kompetens. Detta har dock beskrivits som en utmaning av vissa länsstyrelser. En annan utmaning som lyfts är de otydliga strukturerna för implementering av genomförd

gemensam utveckling, vilket medför en risk för att effekterna inte fullt ut tas tillvara.

Att länsstyrelserna stöttar varandra med kompetensförsörjning vid arbetstoppar är ett effektivt sätt att förvalta gemensamma resurser och samtidigt attrahera, behålla och utveckla kompetens. Genom en gemensam inriktning för personallån har länsstyrelserna ökat sina möjligheter att hjälpa varandra vid arbetstoppar. Arbetet fortsätter med att implementera den gemensamma stöddokumentation som togs fram under 2023.

Med årets insatser har länsstyrelsekollektivet bättre förutsättningar att hantera arbetstoppar på ett mer frekvent, smidigt och effektivt sätt. Genomförda insatser bidrar till:

- Gemensam struktur för länsstyrelserna
- Minskad risk för negativa effekter, såsom förlängda handläggningstider
- Förbättrad förmåga att hantera övertalighet
- Stärkt kompetensöverföring mellan medarbetare och länsstyrelser
- Reducerad sårbarhet inom organisationen

En gemensam struktur för registrering av personallån underlättar uppföljningen av hur många lån som genomförts under ett år. År 2023 registrerades 36 överenskommelser om personallån, medan antalet för 2024 uppgick till 100. Av dessa har 13 lån skett inom tillsynsverksamheten och 26 inom prövningsverksamheten. En stor del av övriga personallån sker på grund av jävssituationer snarare än för att hantera arbetstoppar. Olika felkällor gör det svårt att exakt bedöma hur många personallån som genomförts på grund av en arbetstopp, men trenden tyder på en positiv utveckling.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med uppdrag 1E1 Utvärdering av informationssäkerhetsarbetet

Länsstyrelsen i Stockholm har under 2024 samordnat uppdrag 1E1. Uppdraget syftar till att ta reda på om länsstyrelserna genomfört utvärdering av det egna informationssäkerhetsarbetet genom något analysverktyg och om åtgärder har vidtagits utifrån resultaten. Uppdraget har genomförts genom en enkätundersökning som samtliga 21 länsstyrelser besvarat.

Länsstyrelser som:	2024
genomfört utvärdering av det egna informationssäkerhetsarbetet	21
vidtagit åtgärder baserat på utvärdering	16
använt analysverktyg vid utvärdering	21
använt MSB:s Infosäk- / Cybersäkerhetskollen	21

Samtliga länsstyrelser uppger att de utvärderat det egna informationssäkerhetsarbetet och alla har använt sig av Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps verktyg Infosäkkollen. Dessutom har ett mindre antal länsstyrelser uppgett att de även har

utvärderat informationssäkerhetsarbetet med hjälp av nano-learning, internrevision och Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps verktyg Mognadsdialog.

16 länsstyrelser har vidtagit åtgärder utifrån genomförd uppföljning. Majoriteten anger utbildning som främsta åtgärd. Utbildning har varit i form av utbildning till samtliga medarbetare på myndigheten respektive målgruppsanpassad. Även uppföljning av genomförd utbildning har genomförts i enstaka fall.

Länsstyrelsen
Södermanlands län